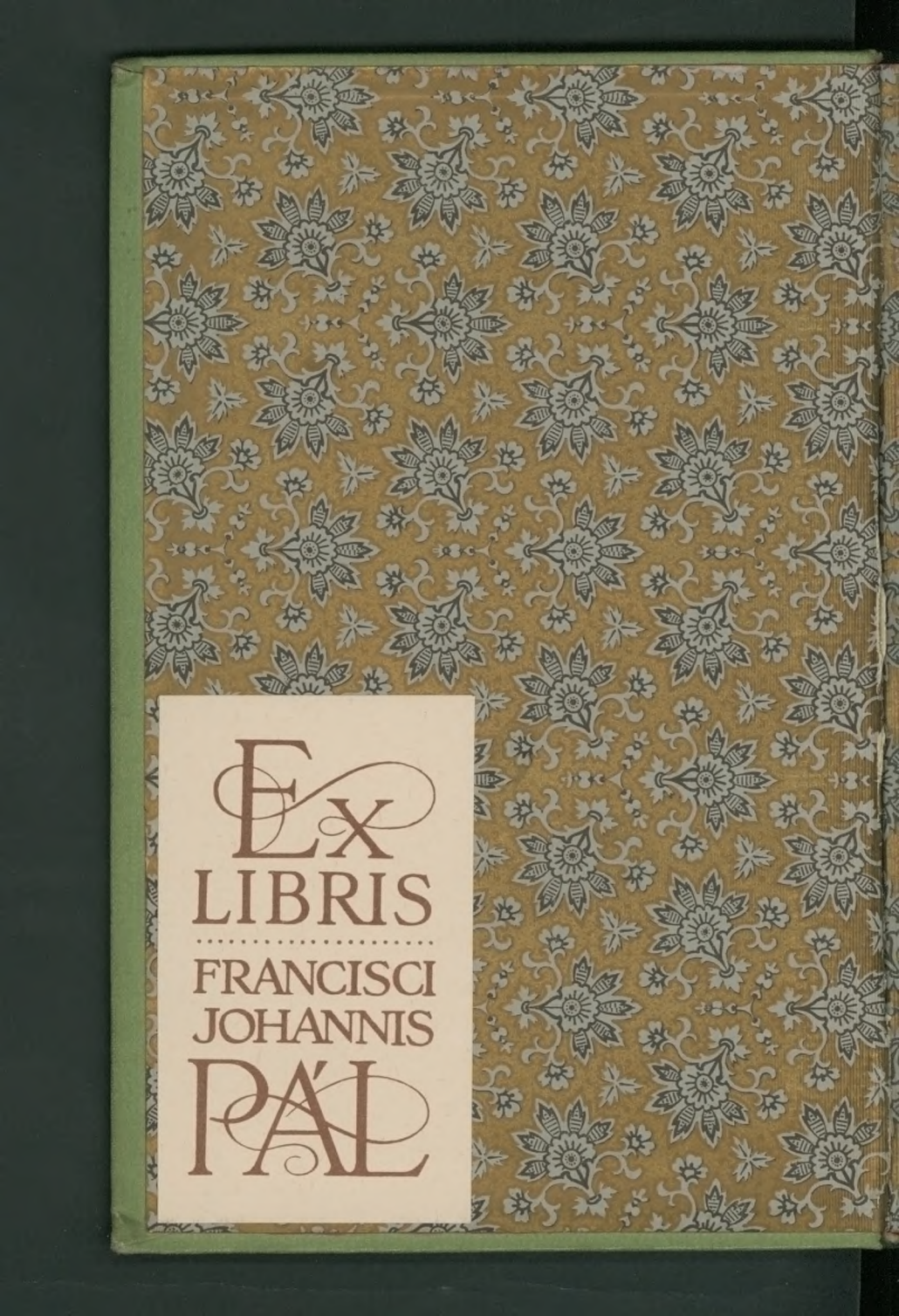

Herczeg Ferencz

A három testőr

M
.....
295.160 OSZK
.....

Budapest Singer és Wolfner kiadása

EX
LIBRIS
.....
FRANCISCI
JOHANNIS
PAL

f 7.80

~~2/10~~ 95

Herczeg Ferencz

A

Három Testőr

Bohózat

3 felvonásban

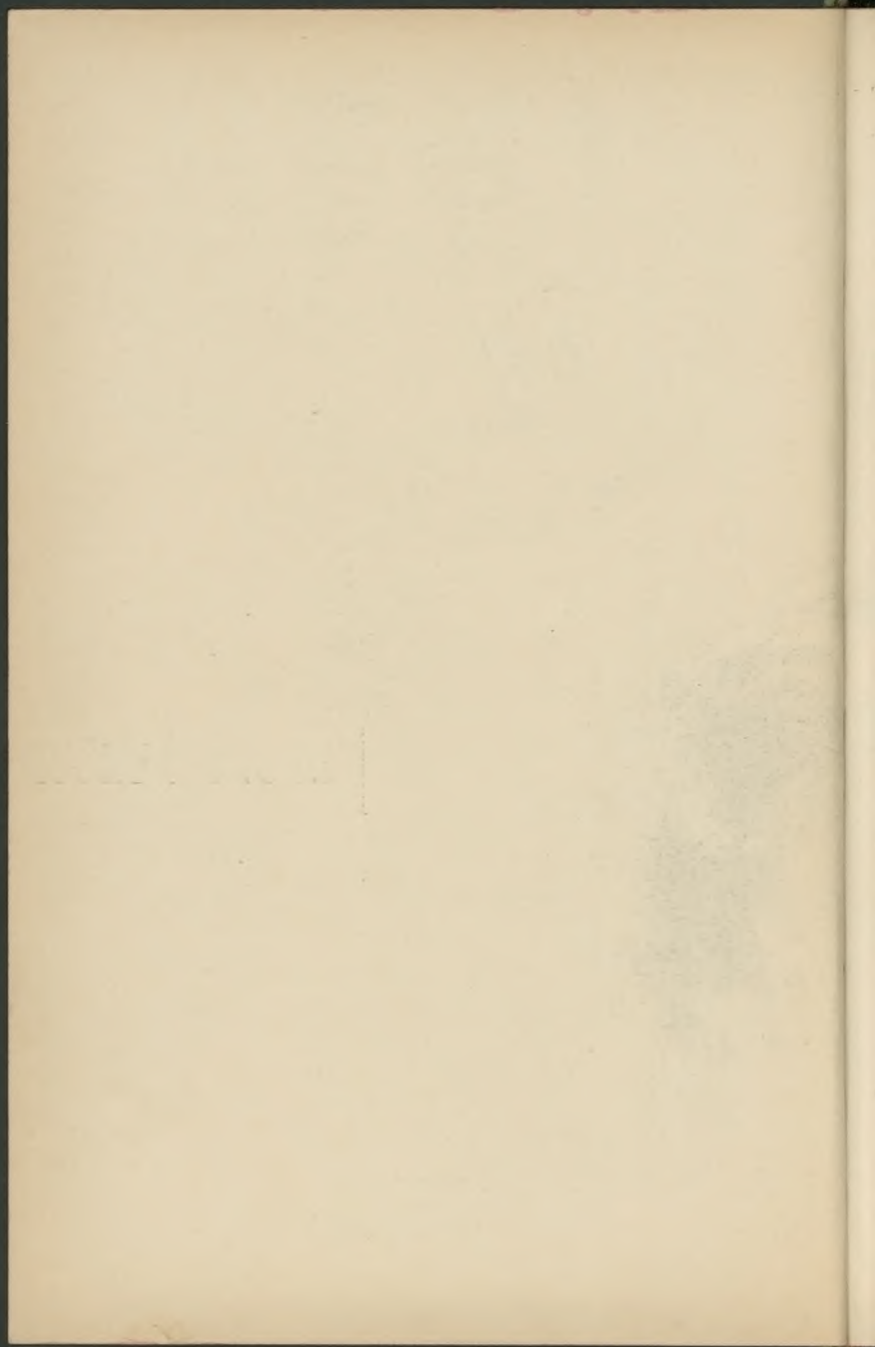

BUDAPEST

Singer és Wolfner kiadása

Andrássy-ut 10.

16

A három testőr.

Szinpadokkal szemben kézirat.

*

A könyv megvásárlása senkit sem jogosít fel a darab előadására. Az előadás joga fölött a szerző rendelkezik.

*

A bármely nyelvre való fordítás jogát fenntartja magának a szerző.

A három testőr

Bohózat 3 felvonásban

Irta

Herczeg Ferencz

Budapest 1894 .

Singer és Wolfner kiadása

Andrássy-út 10.

* Herczeg Ferencz munkái *

A dolovai nábob leánya.

Színmű 5 felvonásban. Ára füzve frt 1.20

Diszkötésben frt 1.80

Simon Zsuzsa.

Regény, 3-ik kiadás frt 1.60

Diszkötésben frt 2.50

A Gyurkovics-Leányok.

Nyolczadik ezer frt 1.50

Diszkötésben frt 2 50

Mutamur.

26 elbeszélés, 3-ik kiadás . . . frt 1.40

Diszkötésben frt 2.40

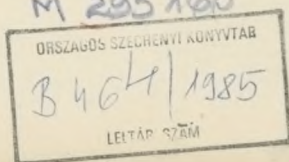
Fenn és Lenn.

Regény, 2-ik kiadás frt 1.—

Diszkötésben frt 1.80

Sajtó alatt: Sziriusz.

Elbeszélések.

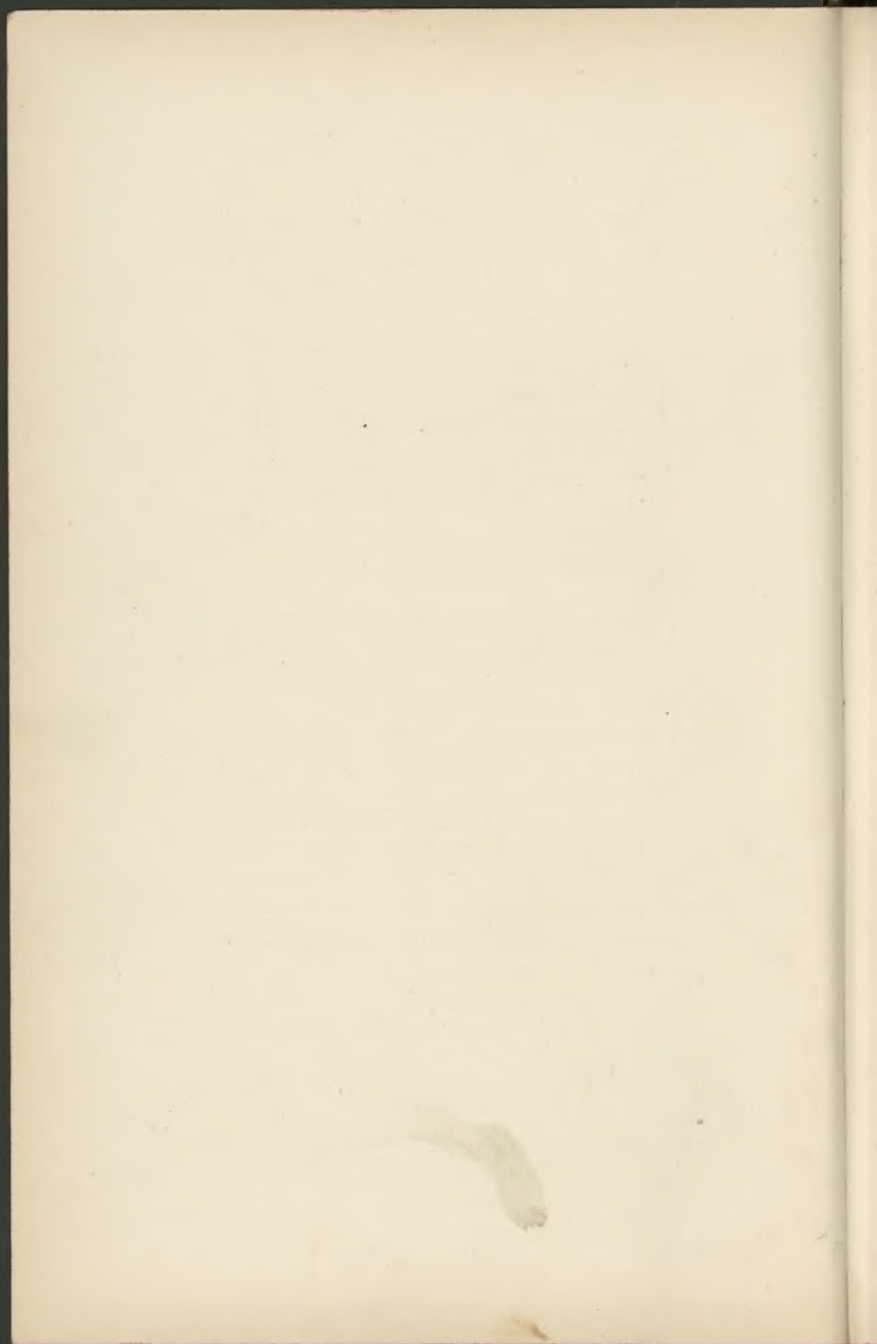

SZEMÉLYEK:

Pollacsek, borkereskedő
Róza, neje
Liza, unokahuga
Rátky, lapszerkesztő
Flóris báró, képviselő
Hortovay
Kosniczki
Latorka, Pollacsek üzletvezetője
Bálint
Csernay } hirlapírók
Rigó }
Kovács
Nagy
Plébános
I. tánczrendező
II. tánczrendező
Szerkesztőségi szolga
Szobaleány
Vendégek, két fehérruhás leány.

Az első felvonás játszik Pollacsek budavölgyi boros pinczéjében; a második a „Vihar” szerkesztőségében; a harmadik Pollacsek nyaralójában.

I. FELVONÁS.

Boltives nagy csarnok Pollacsek budavölgyi boros pinczéjében. Hátul a magasba vezető széles lépcső, fenn szárnyas ajtó. Jobbra bejárat a tánczterem gyanánt szolgáló helyiségbe. Balra rácsos vasajtó vezet a pincze többi részeibe. A feljárattól jobbra-balra egy-egy nagy hordó

CHATEAUX POLLACSEK POLLACSEK KEDVENCZE

1863.

és

1870.

felírással. Elöl székek gyanánt szolgáló kisebb hordók. Jobbra elöl telefon. A pinczét villamos lámpák világítják.

I. JELENET.

Bálint, I. rendező, II. rendező, vendégek
később Kosniczki.

Bálint és a rendezők vállukon nagy, színes kokárdát viselnek. A vendégek — Pollacsek üzleti alkalmazottjai — kispolgári alakok; a nők rikitó ruhát, a férfiak rozszabásu frakkot viselnek. A vendégek kendőkbe és felső ruhákba burkolva, kisebb csoportokban jönnek a lépcsőn, a rendezők fogadják és jobbra kalauzolták őket. Bálint bokrétával a kezében sétál fel-alá és halkán ismételtgeti beszédét.

Kosniczki

(A vendégek között jön. Jó estét Bálint úr!

Bálint

Isten hozta, Kosniczki úr. Isten hozta! Nos,
— mit szól mindehez?

Kosniczki

Fényes! Meghajlom az ön rendezői tehetsége

előtt. Pompás gondolat volt, Latorka úr huszonöt éves jubileumát itt ünnepelni meg a pinczében, a hol érdemeit szerezte, mint a Pollacsek czég üzletvezetője.

Bálint

Főnökünk, Pollacsek úr ő nagysága, kegyes volt megengedni, hogy itt rendezzük a mulatságot a pinczében; a villamosságot is ingyen bocsátotta rendelkezésünkre. Sőt — képzelje! — a nagyságos úr kegyes volt megígérni, hogy becses családjával szerencsétetni fogja mulatságunkat.

Kosniczki

Mit mond? Pollacsek ur maga is eljön, — személyesen? Igazán szép! Kérem, — ilyen gazdag ember!

Bálint

Sőt a hölgyek táncolni is szándékoznak.

Kosniczki

Táncolni is fognak? Ilyen gazdag emberektől igazán szép! Ezt a bokrétát talán a hölgyeknek szánta?

Bálint

Nem, — ez az irodai személyzet ajándéka Latorka úr számára. Én fogom neki átnyújtani. Én vagyok itt a főrendező — természetes, hogy engemet biztak meg a főrendezéssel, mert én voluntair vagyok és nem közönséges fizetési irnok, mint a többi. Én fogom a Pollacsek hölgyeket is mulattatni.

Kosniczki

Igazán szép! Nos, elkészült a szinpad?

Bálint

Minden rendben van. Most már önön áll, hogy az élő képek minél fényesebben sikerüljenek.

Kosniczki

Össze fogjuk magunkat szedni — hiszen Polacsek úr is itt lesz! Különösen a második képtől városok sokat: Romeo és Juliá-tól. Én leszek Romeo, Lencsi kisasszony Julia. Nem mindenki adhatná Romeot — ahhoz termet kell!

Bálint

Nagy hálára vagyunk önnek kötelezve, Kosniczki úr, hogy magára vállalta az élő képek rendezését. Indítványozni is fogom, hogy a rendezőség jegyzőkönyvi hálát szavazzon önnek.

Kosniczki

(*Szerényen.*) Kérem! Hiszen ez művészetemhez tartozik; mint művésznak értenem kell a festői csoportosításhoz. (*Elborulva.*) Ma művészetemből élek. Valaha másképp volt. Őseim, a Kosniczki lovagok, Lengyelország első slahticz-családjai közé tartoztak — de mióta a moszkvai zsarnok elkobozta birtokainkat . . .

Bálint

(*Szavába vág.*) Először van ön itt a pinezében?

Kosniczki

Először. (*Körülnéz.*) Igazán nagyon szép!

Bálint

Ez még semmi! (*Balra mutat.*) Odalenn még tizezer hektoliter borunk fekszik.

Kosniczki

(*Fütttyent meglepetésében.*) Tizezer hektoliter? Szép vagyon! Kár, hogy Pollacsek úrnak nincsenek gyermekei. Kinek marad majd ez a szép üzlet?

Bálint

Alkalmasint Pollacsek úr unokahugára, Liza kisasszonyra. A kiasszony árva, édes anyja a nagyságos úr nővére volt. (*Elragadtatással.*) Micsoda előkelő leány! Olyan mint egy grófnő!

Kosniczki

A ki elveszi, jó partit csinál. Valami nagyságos úrhoz fog menni, vagy mágnáshoz.

Bálint

Oh nem! (*Önézettel.*) Azt mondják, hogy Pollacsek úr nem is akarja Liza kisasszonyt más-hoz adni, mint borkereskedőhöz. Azt mondják, nem is törődik vagyonnal, csak csinos ember legyen az illető és jó üzletember — akkor reá hagyja az egész üzletet és a tizezer hektolitert.

Kosniczki

Nos — lásson hozzá, Bálint úr. Ön csinos ember és jó üzletember.

Bálint

(*Szerényen.*) Oh — én! Hanem ma én fogom Liza kisasszonynyal az első négyest táncolni. A rendezőség engem bizott meg vele.

Kosniczki

Él még Pollacsek úr felesége?

Bálint

Melyiket tetszik érteni? Kettő meghalt, de a harmadik él. Tavaly vette csak el Pollacsek úr. (*Elragadtatással.*) Micsoda asszony!

II. JELENET.

Előbbieik, Latorka, vendégek és rendezők

Latorka

(*Jobbról jön, mögötte a vendégek és rendezők.*)

Kosniczki

Éljen a jubiláns! Éljen Latorka úr!

Bálint

Most lesz a bokréta átnyujtása. Hallgassa meg a beszédemet. (*Latorkához halkán.*) Ide álljon!

Latorka

(*Halkán, idegesen.*) Tudom, hogy hová kell állanom! (*A vendégek félkört alkotnak Latorka és Bálint körül, a félkör a nézőtér felé nyitva marad.*)

Latorka

(*Halkan Bátinthoz.*) Hát kezdje már!

Bálint

(*Szónokolva.*) Igen tisztelt Latorka úr! A nyelv szegény arra, hogy kifejezze az érzelmeket, a melyek a mai napon, huszonöt éves jubileumának napján, keblünket dagasztják. De ha a nyelv szegény is, hő érzelmeinket tolmácsolni fogják e virágok, melyeket üzleti kollegáinak szeretete font bokrétába. E bokréta háromszínű: piros-fehér-zöld. A piros szín a szeretet, melylyel minden jó borkereskedőnek üzletága iránt viseltetnie kell, — a fehér szín a tisztakezűség és üzleti előzékenység, melyet ön egész pályáján szem előtt tartott, — a zöld szín végül ama reményünket tolmácsolja, hogy a gondviselés a mi mélyen tisztel főnökünket, nagyságos Pollacsek J. János urat, soká éltesse!

Mind

Éljen!

Bálint

(*Átadja Latorkának a bokrétát, halkan.*) Most maga válaszol!

Latorka

(*Szintugy, idegesen.*) Hiszen tudom! (*Szónokol.*) Szeretett kollegáim! Mikor huszonöt esztendővel ezelőtt, reményektől dagadó kebellemel, mint dús fürtű ifju, a borkereskedő rögzős, de dicsteljes pályájára léptem, nem sejtettem, hogy minő pályabér int

felém a messzi távolból. Huszonöt éven át csak a kötelességemet teljesítettem, és önök mégis elhalmoznak ragaszkodásuk drága bizonyítékaival. Ez igazán több, mint a mennyit megérdemeltem. Fogadják köszönetemet, szeretett kollegáim, és kiáltásák velem egy szívből és egy lélekből, kiáltásák utolsó lélegzetükig: éljen nagyságos Pollacsek J. János úr!

Mind

Éljen!

Bálint

(*Halkan Latorkához.*) Lássá, milyen jól ment a beszéd!

Latorka

(*Kedvetlenül.*) Hiszen nem vagyok hülye! Ha két napig tanulom, talán csak tudom! (*A vendégek közé elegyedik és halkan beszélget velük.*)

III. JELENET.

Előbbie, Hortovay.

Hortovay

Latorka beszéde alatt lejött a lépcsőn, most kicsinyelve méregeti a társaságot, majd balra letelepszik egy hordóra.) Haha! Micsoda emberek közé keveredtem!

Bálint

(*I. rendezőt jobbról előre vezeti.*) Rendező úr, ismeri azt az urat? (*Hortovayra mutat.*)

I. rendező

Nem ismerem, főrendező úr. Azt hiszem, nem tartozik a meghívott vendégek közé. Valami tola-
kodó lehet.

Bálint

(*Felhúzza a keztyűjét.*) Majd mindjárt kiadom
neki az utat. Oh, én eltudok bánni ilyen tola-
kodó urakkal! (*Kihívóan Hortovay felé lép, aztán megijed
tőle, meggondolja magát és fűtyürészve, ártatlan arczzal
sétál el mellette.*)

Hortovay

(*Bálinthoz.*) Hallja az úr! Engem méreget az úr?

Bálint

Bocsánat — én senkit sem méregettem.

Hortovay

Azt mondom, velem ne komázzanak, mert
póru! járnak!

Bálint

Bocsánat, — én sohasem szoktam komázni!

I. rendező

Hát olyan embereknek méltóztatik bennünket
nézni?

Hortovay

(*Hátat fordít nekik.*) Haha! Micsoda emberek
közé keveredtem!

Kosniczki

(*Bálinthoz lép, halkán.*) Mit csinál? Tudja ki az

az úr? Hortovay, a híres Hortovay. A vasparipa-klub tagja; — atléta, vasgyűrű, aki nem érti a tréfát. Nagyon lovagias ember — mindenhéten legyáváz valakit az ujságokban.

Bálint

Hiszen én nem bántottam! (*I. rendezőhöz.*) Vagy bántottam?

I. rendező

Nem, — mi nem bántottuk Hortovay urat!

Kosniczki

Most megyek és magamra veszem a Romeo-jelmezt. Majd nézzék meg természetemet! (*Jobbra el.*)

IV. JELENET.

Előbbie, Kosniczki nélkül, később két fehérruhás leány, majd Pollacsek, Róza és Liza.

II. rendező

(*Aki már előbb fölment a lépcsőn és az ajtónál leselkedett, lekiált a pinczébe.*) A nagyságos úr kocsija!

Mind

(*Izgatottan.*) Pollacsek úr! A nagyságos úr!

Bálint

(*Rendezgetve.*) Tessék sorfalba állani! Hölgyeim és uraim — mind sorfalba! (*A lépcsőtől jobbra, balra két sorba tuszkolja a vendégeket.*) Hol vannak a fehérruhás leányok?

I. rendező

A zenészek! (*Jobbra rohan.*) A zenészek vigyáznak! (*Jobbra el, visszatér két fehér ruhás kisleány, akik virágos kosarat tartanak a kezükben és később virágot hintenek az érkező Pollacsek elé.*)

II. rendező

(*Felülről.*) A kocsi megállott! Most leszállanak!

Bálint

(*Futkosva.*) Már leszállanak! Senki se mozduljon a helyéről!

II. rendező.

(*Felülről.*) Már jönnek!

Bálint

Vigyázzunk! Vigyázzunk!

II. rendező

Zene! Itt vannak! (*Kitárja az ajtó két szárnyát. Mély csend.*) Éljen a nagyságos úr! (*A színpalak mögött jobbról egy trombitás banda indulót fúj, a vendégek éljeneznek. A zene és az éljenzés elhallgat, mihelyt Pollacsek leért a pinczébe.*)

Pollacsek

(*Rózát és Lizát karonvezetve, a középen jön.*)

Róza

(*Izléssel, de feltűnően van öltözve; lorgnonján át nagyúri leereszkedéssel szemléli környezetét.*)

Latorka

(*Mikor Pollacsekék leértek a pinczébe, a megindult-*

ságtól remegő hangon.) Nagyságos úr! Én huszonöt esztendő óta vagyok a nagyságos úr üzetében... Én mindig csak a kötelességemet teljesítettem... Ez igazán több, mint a mennyit megérdemeltem...

Pollacsek

Jól van, Latorka — csak semmi ceremónia! Hiszen én is ember vagyok. Gyűlölöm az arisztokratikus dölyföt és a kasztszellemet és azért eljöttem önök közé. Eljöttem, egy asztalnál akarok önökkel ülni, kezet akarok önökkel szorítani, mintha én is önök közül való volnék. Maga, Latorka, huszonöt évig becsületesen végezte kötelességét. A munka nem szégyen, uraim, és a becsületesség nem gyaláz meg senkit. Én elismeréssel vagyok maga iránt, Latorka, és ezt be is fogom bizonyítani. Nyujtsa ide a kezét, Latorka!

Latorka

(A levegőbe nyújtja a kezét.)

Pollacsek

És most nézzen ide mindenki! Én, Pollacsek J. János, ezennel kijelentem, hogy szerencsémnek tartom, igen: szerencsémnek tartom, hogy Latorkával kezet foghatok. (Megrázza Latorka kezét.)

Mind

Éljen!

Latorka

(Szemét törölve.) Ez több, mint a mennyit megérdemlek!

Pollacsek

És most egy öröndetes hirt közlök önökkel, mely a czég minden alkalmazottját büszke önérzettel fogja eltölteni. Tudják meg, hogy a sokévi megfeszített munkásság nem volt meddő, a magas kormány, a polgári munkásság terén szerzett érdemek elismeréseül, kieszközölte nekem a magyar nemességet, budavölgyi előnévvel.

Mind

Éljen! Éljen!

Pollacsek

Mulassanak kedvük szerint, tegyenek úgy, mintha mi is maguk közül valók volnánk!

Róza

Ez mind igen csinos! Nagyon kedves! A pince olyan, mint egy régi lovagvár terme. *(Halk beszélgetésbe elegyedik az alázatosan hajlongó Latorkával.)*

Pollacsek

(Előrelépve, észreveszi Hortovayt, dühösen félre.)
No nézd! Ide is betolakodott!

Hortovay

Jó estét, Pollacsek úr! Ön elfelejtett ugyan meghívni a mai ünnepélyre, de remélem, hogy mint háza tisztelőjét szívesen lát és nem tart tolakodónak.

Pollacsek

(Félre.) El van rontva az egész estém!

Hortovay

(Élesen.) Vagy — talán tolakodónak tart!

Pollacsek

(Erőltetett nyájassággal.) Isten ments! Nagyon örülök, hogy eljött, nagyon örülök! (Félre.) Világos, hogy a feleségem után jár! (Rózához lép, halkán és dühösen.) Légy nyájas azzal az emberrel — légy nyájas, ha mondom — mert belém köt!

Bálint

Nagyságos úr! Tisztelt hölgyeim és uraim! Az ünnepi program szerint következnek az élő képek, a melyeknek megtekintéséhez van szerencsém önöket a rendezőség nevében meghívni! (Mély bókkal karját ajánlja Rózának.) Szabad esedeznem?

Hortovay

(Gyorsan Rózához lép, félretolja Bálintot.) Maga is felesleges, barátom! (Karon fogva jobbra vezeti Rózát, őket követik Latorka, a vendégek és rendezők!

Bálint

(Elmenőben, halkán.) Ugy tesz, mintha közönséges őrök volnék és nem volontair! (A többi után jobbra el.)

V. JELENET.

Pollacsek, Liza.

Liza

(A fehérruhás kis lányokat becézte, majd láthatólag unatkozva leült egy hordóra.)

Pollacsek

(A távozók után néz.) A feleségem után jár — világos, hogy a feleségem után jár! (Lizához.) Nem nézed meg az élő képeket?

Liza

A kocsiban azt mondta a bácsi, hogy van valami fontos közölni valója.

Pollacsek

Igaz! Különben nem éppen fontos dolog. . . . Megint megkérte valaki a kezdet. . . (Vastag tárczát vesz elő, melynek írományai közül kikeres egy levelet.)

Liza

(Közömbösen.) Ki az?

Pollacsek

Fodor özvegye és fia.

Liza

Borban?

Pollacsek

Nem, — kémiai gyártmányokban. Elsőrendű olomezukrot és fukszint szállítanak. Nekem régi üzleti barátaim.

Liza

És ha hozzá akarnék menni Fodor özvegye és fiához — beleegyezését adná a bácsi?

Pollacsek

(Szárason.) Ha tetszik, rögtön megáldalak.

Liza

Hát akkor nem kell.

Pollacsek

Micsoda beszéd ez már megint? Olvasd el legalább ezt a levelet — hátha megindítja a szivedet.

Liza

(*Átveszi a levelet és hadarva olvassa.*) „T. cz. Pollacsek J. János úr — Budapest. Tizenötödikérőli levelére válaszólag van szerencsénk értesíteni, hogy utolsó rendelménye —“ (*szól*) Eddig még nem hatja meg a szívemet. (*Olvassa.*) „Üzleti összeköttetésünk szorossága egyszersmind felbátorít bennünket ama kérelemre, hogy Fodor Károly urat, czégünk beltagját, Liza huga anyagi viszonyai tekintetében körülményesen tájékoztatni sziveskedjék ...“

Pollacsek.

Lejebb olvasd!

Liza

(*Vállat von és visszaadja a levelet.*)

Pollacsek

Nos, — mit válaszoljak nekik?

Liza

Irassa meg a levelezővel, hogy a felajánlott portékára nem reflektálunk.

Pollacsek

Liza, te gyöngédtelen vagy! Gondold meg, — ilyen régi czég!

Liza

Hiszen ők se tulságosan gyöngédek. Ugy alkusznak reám, mintha nem is leány, hanem egy hordó tokaji volnék.

Pollacsek

Azt akarod, hogy Fodor özvegye és fia versben kérje meg a kezedet? Igazán — benned nagyon sok az izé — (*Ujjával csettent.*) hogy is mondják? — a poézis! Még egy másik kérő is jelentkezett, ő azonban személyesen kíván veled beszélni. Meglehet, hogy még ma este ide jön.

Liza

Régi czég ő is?

Pollacsek

Nagyon régi czég!

Liza

Ez a bácsi kérőinek a baja: csupa régi czég! Csupa fogatlan czég, csupa kopasz czég!

Pollacsek

Szeretném látni azt a kérőt, a kin te nem találsz kifogásolni valót!

Liza

Magam is szeretném látni! De kezdem hinni, hogy olyan nincs is. Istenem, pedig az igényeim elég szerények. Nem kívánom a jövődöbelimtől, hogy szép legyen, se azt, hogy előkelő vagy gazdag legyen. Nagyon okosnak sem kell éppen lennie

— van nekem magamhoz való eszem! Csak egyet követelek, egyet: tudjon nekem imponálni! Lássá, bácsi, még nem találkoztam olyan férfival, a ki imponált volna nekem. Nagy részük csak a pénzért akart elvenni, — nekem pedig nem imponál olyan férfi, a ki nem tud máskép pénzt szerezni, mint házassággal. Volt egy, a ki igazán szeretett — magamért. Biztosan tudom, hogy magamért szeretett. Emlékszem; egyszer azt mondtam neki, hogy borotváltassa le a szakállát. Ő megtette. Ekkor azt mondtam neki, hogy vétesse le a bajuszát is, az én kedvemért. *(Szomoruan.)* Bácsi! Ő levétette a bajuszát is! Ej, — egy férfi, a ki egy női szeszély kedvéért levéteti a bajuszát, nem imponál nekem.

Pollacsek

(A hordón ülve, írásai közt kotorász.) Hallod, Lizi, te nem vagy ám naiv egy csöppet se!

Liza

(Megragadja Pollacsek karját.) Maga is észrevette már, bácsi? Lássá, a multkor magam is gondolkoztam ezen: hogyan van az, hogy én nem vagyok olyan naiv, mint a többi leány? Talán a sok olvasmány az oka, meg a sok tapasztalás. Én olyan — olyan blazirt vagyok!

Pollacsek

(A ki félfüllel hallgatja csak.) Tégy, a mit akarsz, hanem ne feledd el, hogy már huszonkét esztendősen elmúltál. Gyámod vagyok és a boldogult édes

anyádnak csak annyit ígértem, hogy szeretni foglak, mintha tulajdon leányom volnál — ígéretemnek szokott kulancziával tettem eleget. A mi a vagyónodat illeti, tudod, hogy megbizhatsz bennem. (*Méltósággal.*) Négy és félperczent kamatot fizetek a pénzed után! Igaz, Lizi, emlékszel, mit beszéltünk a multkor, mikor az írószobámba jöttél?

Liza

(*Félre.*) Ah, — úgy látszik, már pedzi a horgot! (*Fenn.*) Unalmas üzleti dolgok forogtak szóban.

Pollacsek

Te kérdezősködtél az árvaszékről meg más egyébről. Én akkor elmagyaráztam neked, hogy az anyai vagyonod után, melyet kivettem az árvaszéktől, (*Méltósággal.*) négy és fél perczentet fizetek.

Liza

(*Tettetett naivsággal.*) Bácsikám, én ehez nem értek!

Pollacsek

A négy és fél perczentből csak négy a tied — fél perczent az árvaszéké, kezelési illetmény czimén. Az árvaszéknek van esze! Zsebre tesz egy fél perczentet, semmiért!

Liza

(*Nevet.*) Milyen furcsa! Most már emlékszem! Én azt mondtam: Ha nagykoru volnék és szabadon rendelkezném a pénzem fölött, akkor is csak a bácsinál hagynám, mert ott biztos helyen van. A bácsi fizetne nekem négy perczentet, de az árva-

széknek nem fizetne semmit. Nos, — nem vagyok én okos leány?

Pollacsek

Nagyon okos vagy! Igen, azt mondtad, majd hozzátetted: „Kár, hogy engem nem lehet nagykorusítani!“ Istenem! Hát miért ne lehetne téged nagykorusítani, Liza? Igenis, nagykorusítlak. Már nagykorusítottalak! Látod, már itt is van a nagykorusítási végzés!

Liza

Mit mond? Nagykoru vagyok? (*Kiveszi Pollacsek kezéből a végzést és átfutja.*) Ah, — most tehát szabadon rendelkezem a vagyonom fölött?

Pollacsek

Igen, — a kis baba nagykoru. (*Nevet.*) Nem különös ez? Most majd adsz nekem egy írást és én tovább kezelem a vagyonodat.

Liza

Négy perczentre?

Pollacsek

(*Méltósággal.*) Négy perczentre. Megbízhatasz bennem!

Liza

(*Kevés gondolkozás után szárazon.*) Bácsi, — én nem adok írást, hanem ezennel felmondom önnek a tőkémét.

Pollacsek

(*Ámulva.*) Mit csinálsz a tőkéiddel?

Liza

Felmondom. Máshol akarom gyümölcsöztetni a pénzemet.

Pollacsek

Lizi! Kis baba! Mit beszélsz? Te felmondod a . . . De hiszen . . . Ej, hát ez a hála?

Liza

Ha netán zavarba ejtené az a körülmény, hogy ennyi készpénzt ki kell vonnia az üzletéből, kész vagyok tőkéimet továbbra is rendelkezésére bocsátani . . .

Pollacsek

Továbbra is?

Liza

De nem négy perczentre! Csak úgy, ha pénzemmel arányban befogad az üzletébe társnak és részt ad a nyereségből.

Pollacsek

Társnak! Tehát kibuvik a szög a zsákból! Társ akarsz lenni!

Liza

Ha ez nincs inyére, akkor majd a Kelemen és társa czégnél fogom elhelyezni vagyonomat.

Pollacsek

Micsoda? A konkurrenseimnél? *(Megöleli Lizát, kérlelve.)* Nem, gyermekem, ezt nem fogod megtenni!

Liza

(*Hozzásimul, szeliden.*) Bizony isten, bácsi, meg fogom tenni!

Pollacsek

(*Haragosan.*) Oh, — hát ez a hála? Te szívtelen gyermek, nézz reám, becsületben megőszült nagybátyádra! Itt állok, a háladatlanlanság fullánkjával szivemben, és azt kiáltom: Lizi, — ez nem kuláns eljárás!

Liza

A bácsiban nagyon sok az izé — (*Ujjával csettent*) hogy is mondják? — a poézis!

Pollacsek

(*Növekedő elragadtatással.*) És még én szaladgáltam a nagykorúsítása után! Ha ezt tudtam volna... De mikor ilyen ártatlan arczczal ugratja az embert! Micsoda üzleti tehetség van ebben a leányban! Engem, vén rókát, a kit még soha sem tudtak megfogni, így lefülelt! Lizi, erre büszke lehetsz!

Liza

(*Szerényen.*) A bácsi elkényesztet!

Pollacsek

Lizi, ölelj meg!

Liza

(*Karjaiba siet.*) Szívesen, bácsi.

Pollacsek

Üzlettársammá teszlek!

Liza

Majd megcsináljuk írásban.

Pollacsek

(*A szemét törli.*) Egy ilyen vén rókát le tudott fülelni! Hej, Lizi, miért is nem születnél te fiúnak! Ha fiu volnál, átvennéd az üzletemet, — (*Könyök közt.*) tudom, hogy bor helyett szappanos vizet itatnál a budapestiekkel!

VI. JELENET.

Előbbie k, Bálint.

Bálint

(*Jobbról jön.*) A nagyságos asszonynak méltóztatott nagyságtok után tudakozódni! (*Olyan mozdulatot tesz, mintha karját akarná nyujtani Lizának.*)

Pollacsek

(*Karon fogja Lizát.*) Gyere — üzlettárs! (*Bálinthoz.*) Maga, izé, zárja be a pinceajtót, ne hogy holmi csavargók lopózzanak be! (*Lizával jobbra el.*)

Bálint

(*Utánuk néz, magában.*) Hát közönséges fizetett irnok vagyok én — nem volontair?

VII. JELENET.

Bálint, Rátky és Flóris.

Rátky fehér flanellruhát visel, szalmakalappal. Flóris szürke Ferencz József-kabátot és szürke czilindert. Mindakettőnek kabátjára virág van tűzve.

Bálint

(*Dühösen felszalad a lépcsőn, hogy betegye az ajtót. Mikor becsapta, kívülről botokkal dobolnak.*)

Rátky és Flóris

(*Kívülről.*) Hé! Hallja? Izé! Nyissa ki! Eresz-szen be!

Bálint

(*Kissé kinyitja az ajtót, a résen kiszól.*) Mi tet-szik? Hová akarnak az urak?

Rátky

Láthatja, hogy nem a padlásra, hanem a pin-czébe!

Bálint

Nem lehet! Ez zárt társaság! Pollacsek úr üzletvezetőjének jubileumát ünnepeljük.

Rátky

Majd segítünk mi is jubilálni! Nagyon értünk hozzá!

Bálint

Pollacsek úr megtiltotta, hogy beeresszek vala-kit. (*Vállával neki dől az ajtónak.*)

Rátky és Flóris

(*Egyszerre.*) Egy — kettő — három! (*Az ajtót befeszítik és lejönnek a pinczébe.*)

Bálint

(*Megbotránkozva lejön.*) Ez erőszak, uraim. Jelen-tést fogok tenni Pollacsek urnak!

Rátky

Lovagias ellenfelek vagyunk és elismerjük, hogy ön vitézül védte a várkaput a tulerővel szemben. Ezért szabad elvonulást biztosítunk önnek.

Bálint

Az urak talán nem tudják, hogy kivel beszélnek? Én volontair vagyok! Majd jelentést teszek Pollacsek urnak! (*Jobbra el.*)

VIII. JELENET.

Rátky és Flóris.

Flóris

(*Körülnéz.*) Hol vagyunk tulajdonképpen?

Rátky

(*Körülnéz.*) Egy pinczében. Bizonyos Pollacsek úr pinczéjében.

Flóris

És ismered te ezt a bizonyos Pollacsek urat?

Rátky

Nem én, de meg fogunk vele ismerkedni.

Flóris

Azt hiszem, ki fogják innen megint tenni a szűrünket.

Rátky

Dehogy fogják. Téged képviselői immunitásod

véd meg — te közjogilag kidobhatatlan vagy — engem pedig a hetedik nagyhatalom zászlója oltalmaz, melyet szolgálni szerencsém van. Te, hallottad már ezt a nevet: Nyáry Rózsa?

Flóris

Nem hallottam. Ki az?

Rátky

Évekkel ezelőtt a legelragadóbb vidéki primadonnák egyike volt. Egy dunántúli városban ismertem meg, mikor még vidéki újságíró voltam. Barátom, — micsoda temperamentum! Ha kilépett a színpadra és elénekelt: „Tekintsed ezt, tekintsed azt — Egy sincs közöttünk sült paraszt...” — az egész közönség vele énekelt.

Flóris

Olyan szép hangja volt?

Rátky

Hangja nem volt, csak annyi mint egy gyöngytyúknak. Hanem a szeme — a mosolya — aztán a lába! Milyen lábaeskája volt! Nyáry Rózsa tulajdonképen nem is a torkával énekelt, hanem a lábával. Nem is énekelt a dalait, inkább elsétálta, eltánczolta. (*Mutatja.*) „Tekintsed ezt, tekintsed azt...” Persze, fülig szerelmes voltam Nyáry Rózsába. Mindenki szerelmes volt Nyáry Rózsába, a direktortól kezdve a színházi tüzoltóig — — Irtam is hozzá egész halom verset — mert én vers-

íráson kezdtem, mielőtt politikai czikkíráásra adtam magamat — —

Flóris

És megkaptad verseidért a honoráriumot?

Rátky

Máig is adósom vele! Sokáig ostromoltam Rózsát versben és prózában — ő válaszolt is egy pár levelemre — sőt végül találkát is adott. E találkának tragikus vége lett. A kitűzött órában dobogó szívvvel siettem Nyáry Rózsa lakására — *(bánatosan)* de már későn érkeztem!

Flóris

(Részvevően.) Csak holttestet láttál?

Rátky

Csak hitelezőket láttam, a kik összevesztek Rózsa ruhatárán. Ő nagysága megszökött, adósságai és imádói hátrahagyásával.

Flóris

Kifizetted az adósságait?

Rátky

(Méltósággal.) Nem fizettem ki! *(Tüzzel.)* De azóta egyre keresem őt, tűvé tettem utána a négy folyó birodalmát — *(Szünet után szárazon.)* Azaz — legyünk őszinték! Nem igen gondoltam vele a mai napig.

Flóris

Még sem értem az összefüggést.

Rátky

Érts meg! Azért jöttünk e pinczébe, mert Nyáry Rózsa itt van.

Flóris

Mit mondasz! Itt van? Honnan tudod?

Rátky

Azt is elmondom. Ma este színház előtt a szerkesztőségből a városháza felé sétáltam. Értésemre esett, hogy a belügyminiszter egy bizalmas leiratban felszólította a polgármestert, hogy ne vegyen tudomást a holnapi nemzeti ünnepről és ne lobogóztassa fel a városi épületeket. Meg akartam győződni saját szememmel, hogy valóban annyira viszik-e a szolgalelküséget. A városháza felé sétáltam. Egyik ház előtt meg kellett állapodnom egy pillanatra: a kapu előtt épen egy kis társaság szállt kocsiba. Hárman voltak, két nő és egy férfi. A férfit látásból ismerem: Pollacsek, a gazdag borpancsoló; az egyik nő esinos kis fruska, — a másiknak arcát nem láthattam. De mikor beszállt a kocsiba, egy pillanatra megláttam a lábát. *(Elragadtatással.)* Barátom! Rögtön megismertem Nyáry Rózsa lábacs-káját!

Flóris

(Meglepetten.) Ah!

Rátky

Több ilyen lábacská nem tiporja e hitvány földgömböt! Becsapták a koci ajtóját és már csak a Pollacsek úr hangját hallottam, a mint odaszólt a

Herczeg: A három testőr.

kocsisnak: „Hajts a budavölgyi Pollacsek pinczébe!“ Két percz mulva már én is kocsiban ültem, én is odaszóltam a kocsisnak: „Hajts a budavölgyi Pollacsek pinczébe!“ Utközben megláttalak — fölvetelek a kocsimba — és most itt vagyunk!

Flóris

De hogy kerül össze Pollacsek Nyáry Rózsával?

Rátky

Hiszen éppen azt akarom megtudni én is. *(Elragadtatással.)* Flóris — ha a felesége volna — —

Flóris

És mit fogsz Pollacseknek mondani, ha kérdezi, hogy mit keresünk itt?

Rátky

Majd eszembe jut valami ürügy! Nekem az utolsó pillanatban mindig eszembe szokott valami jutni.

Flóris

Nagyon rosszul tetted, hogy engem is belekevertél ebbe a kalandba. Azt képzeltem, hogy valami fontos ügyben van reám szükséged. Ha tudtam volna, hogy ilyen léhaság, inkább a dolgom után néztem volna.

Rátky

(Megdöbbenve.) A dolgod után? Érdekes! Mi dolgod van neked a földkerekségen?

Flóris

Kérlek — tudod, hogy a képviselői mandátumom már csak egy esztendőre szól. Mikor tavaly megbuktam a jogi szigorlaton, az édes atyám, a ki már megunta a költekezést, megválasztatott képviselőnek a pótválasztáson. Azt mondta: „Ez volt az utolsó pénz, a mit rád költöttem. Most van két esztendőd — légy rajta, hogy két esztendő alatt vagy kinevezzenek főispánná, vagy — csinálj gazdag partit.” Egy esztendő elmúlt és én még kombinációban sem vagyok mint főispán, de vőlegény sem vagyok. Pedig apám nem érti a tréfát! Még a régi divatu emberek közül való, a kik megtartják a szavukat. Éppen azért elhatároztam, hogy most már erélyesen neki látok a munkának. Érdemeket akarok szerezni a főispánságra. Egy hét óta minden este elmegyek a klubba, a hol a miniszter kártyázni szokott, mögéje ülök és gibiczkedem neki. Óh, — hogy drukkolok neki!

Rátky

És milyen eredménnyel?

Flóris

A kezdet elég kecsegtető. Tegnap a miniszter már oda fordult hozzám és egész bizalmasan mondta: Te, izé, láttál már ilyen czudar lapot?

Rátky

Remélem, azt válaszoltad, hogy nem láttál?

Flóris

(*Lelkesen.*) Azt mondtam: Soha, kegyelmes uram! Soha! (*Kedvetlenül.*) Ma pedig más képviselő fog a miniszternek gibiczkedni.

Rátky

És a miniszter neki fogja mondani: Te, izé! Sohse sajnáld, Flóris, hogy feláldoztad nekem a minisztert. Kárpótolni foglak. Főispánná nem tehetlek — legalább rövid uton nem — de meg lehet, hogy megszerzem neked a gazdag partit. Ez a Pollacsek fülig ül a pénzben. Van egy kis leánya, vagy huga — — Ugy tudom, hogy esinos fruska — —

Flóris

(*Kicsinyelve.*) Egy — Pollacsek kisasszony!

Rátky

Na — semmi osztálygóg! Ne feledd, hogy demokrata programmal választottak meg. Nézd meg a kis leányt, ha megtetszik, ne teketóriázz sokat, hanem fuvass attakhoz. Különös volna, ha te, Flóris báró, öt perc alatt el nem készülnél vele!

IX. JELENET.

Előbbieik, Pollacsek, Bálint,

I. és II. rendező.

Pollacsek

(*Kihívóan jön jobbról, utána harcias sorban a a rendezők.*) Hol vannak? Ezek azok?

Rátky

Rátky vagyok — a Vihar felelős szerkesztője.
Barátom: Flóris báró képviselő.

Pollacsek

(*Egyszerre nyájasan mosolyog.*) Szerkesztő úr —
méltóságos úr — igen örülök a szerencsének! És
mivel lehetek szolgálatára az uraknak?

Flóris

(*Halkan Rátkyhoz.*) Eszedbe jutott már valami?

Rátky

(*Pollacsekhez.*) Magam hivatalos minőségemben
jelentem meg — barátom csak szivességből kísért
el. Értésemre esett ugyanis, hogy itt ma jubileumot
ünnepelek. A munka ünnepe! A Vihar, mely
első sorban demokrata közlöny, nem vesz tudomást
a főrangnak dőzsöléseiről, de mindenkor kész, a
munka névtelen hőseinek érdemeit méltatni. Hogy
ezt bebizonyítsam, magam jöttem el, hogy megsze-
rezzem a jubiláns életére vonatkozó adatokat.

Pollacsek

(*Boldogan.*) Oh — kérem! Nagy kitüntetés!
(*Megpillantja a rendezőket, gorombán.*) Mit ácsorog-
nak itt?

Bálint, I. és II. rendező.

(*Megszeppebbe kisompolyognak.*)

Rátky

Tehát a derék jubiláns?

Pollacsek

(*Helyet ajánl neki egy hordóra, maga szembe ül vele.*) A kívánt adatokat a következőkben foglalhatom össze. A régi Pesten születtem, mint vagyonos, de tisztességes szülők egyetlen gyermeke. Már kora ifjúságomban nagy hajlamot mutattam a borkereskedés iránt és atyám üzletében sajátítottam el a gyakorlati ismereteket — —

X. JELENET.

Előbbie, Latorka, majd Bálint,
I. és II. rendező.

Latorka

(*A bokrétával a kezében jön, boros kedvében.*) Én huszonöt esztendő óta vagyok a nagyságos úr üzletében — én mindig csak kötelességemet teljesítettem ...

Pollacsek

(*Szigoruan.*) Mit akar itt? Mit alkalmatlankodik?
(*A besiető rendezőkhöz.*) Vezessék el ezt az embert innen!

Latorka

(*Mielőtt a rendezők közrefogják és jobbra hurcolják.*) Ez több, mint amennyit megérdemeltem! (*A rendezőkkel el.*)

Pollacsek

(*Elbeszélését folytatva.*) Fiatal éveimben az apai
 czég megbízásából Oláhországban és déli Orosz-
 országban utaztam — —

Rátky

(*Aki csendes kétségbeeséssel néz össze Flórissal.*)
 Nagyon érdekes!

Pollacsek

Ekkor nagy csapás ért: édesapám meghalt.

Rátky

És ön árván maradt!

Pollacsek

Árván maradtam. Midőn átvettem az apai üz-
 letet, első dolgom volt, hogy a modern igényeknek
 megfelelően átalakítsam.

Rátky

Ismerem a borkereskedők érdekes iskoláját, a
 melynek ön is tagja, Pollacsek úr. Az önök érdeme,
 hogy a borkereskedést emanczipálták a természet
 szeszélye elől. Mert hajdan e fontos üzletág teljesen
 ki volt szolgáltatva az időjárás esélyeinek. Ha ter-
 mett bor, akkor volt; ha nem termett, nem is volt.
 Ha rossz bor termett, akkor rossz bort árultak — —
 Önöknek azonban sikerült az emberiséget megsza-
 badítani a természet e lealázó gyámkodása alul.
 Önök, mint a természet győzedelmes konkurrensei
 léptek fel. Mert mit tesz a természet? Istenem, —

hát vesz vizet, alkoholt, ezukort, tanint, illó-olajat és azt összevegyíti: kész a bor! És ezért senki nem vádolja borhamisítással a természetet.

Pollacsek

Bizonyára nem!

Rátky

Ha ezt a természetnek nem veszik rossz néven, miért vennék rossz néven önöktől? Annál inkább, mivel önök gyorsabbak, olesőbbak és megbízhatóbbak, mint a természet.

Flóris

(*Rátkyhoz halkán.*) Menjünk — ez nem mulatságos!

Rátky

(*Szintugy.*) Még tíz percet várjunk — látnom kell Nyáry rózsát. (*Pollacsekhez.*) Olvasóinkat mindenestre érdekelnék egy ilyen érdemes férfi családi viszonyai is!

Pollacsek

Tavaly nősültem meg harmadszor.

Rátky

(*Félre.*) Oh, — ha Nyáry Rózsát vette volna el!

Pollacsek

Nőm egy szegény, de tisztességes család leánya. — —

Rátky

(*Flórisához búsan.*) Nem ő az!

Flóris

(*Pollacsekhez.*) Bocsanat! Egyszer mintha azt hallottam volna, hogy Pollacsekné ő nagysága kitűnően énekel?

Pollacsek

Tévedés. Az én feleségemnek egy csepp hangja sincs.

Rátky és Flóris

(*Összenéznek, boldogan egyszerre.*) Ő az!

Pollacsek

Nagyon szívesen venném most, ha az urak megízlelnék a boraimat. Különösen a Chateaux Pollacseket ajánlom — saját termelésem!

Rátky

Nagyon köszönöm, — én sohasem iszom bort!

Flóris

Én sem, soha

Pollacsek

Milyen egyforma ízlésünk van! Én is csak sört iszom.

XI. JELENET.

Előbbie, Róza, Liza és Hortovay.

Róza

(*Liza és Hortovay kíséretében jobbról jön.*) Azt

mondják, hogy a férjem pinczejében tízezer hektoliter bor van. Meg kell néznünk, én még sohasem jártam pinczében.

Rátky

(*Megragadja Flóris karját, halkan.*) Ő az! Nyáry Rózsa!

Róza

(*Hortovayhoz.*) Képzelve: vendéglőben is tegnapelőtt jártam először . . . (*Megpillantja Rátkyt, össze-rezzen, félre.*) Rátky!

Pollacsek

(*Nejéhez.*) Kedves Róza, engedd meg, hogy bemutassam neked Flóris báró úr ő méltóságát — és Rátky urat, a *Vihar* felelős szerkesztőjét. A feleségem!

Hortovay

(*Félre.*) Hogy került ide az az átkozott ujságíró?

Róza

(*Rátkyhoz.*) Igen örvendek, szerkesztő úr! Buzgó olvasója vagyok az ön lapjának. Most egy igen érdekes regényt közöl — —

Rátky

Igen. A regény címe: A d ó s — f i z e s s !

Róza

(*Halkan és gyorsan.*) Nem fog elárulni? A férjem nem tudja, hogy színésznő voltam.

Rátky

(*Szintugy.*) Elárulni. Micsoda beszéd ez? (*Fenn.*)
Mikor hirlapírói kötelességem ide szólitott, valóban
nem mertem remélni, hogy e kötelesség teljesítését
a nagyságtok jelenléte oly élvezetessé fogja nekem
tenni.

Róza

Ön igen udvarias, szerkesztő úr! (*Halkan.*)
Hallja! Miért jött maga ide?

Rátky

(*Szintugy.*) Adós — fizess!

Róza

(*Szintugy.*) Na — semmi ostobaságot! (*Fenn.*)
Remélem, hivatalos buzgalma nem akadályozza
meg abban, hogy mai estéjét nekünk áldozza?
(*Beszélgetve a háttérbe vonulnak.*)

Hortovay

(*Pollacsekhez.*) Régen ismeri ön Rátky urat?

Pollacsek

Nem épen, — de nagyon kedves embernek
találom.

Hortovay

(*Epésen.*) Haha! Ugylátszik, a nagyságos asszony
is annak találja?

Pollacsek

(*Félre, diadalmasan.*) Féltékeny! Féltékeny a
feleségemre! (*Fenn.*) Igen, a feleségem is szereti
Rátkyt. Nagyon szereti!

Hortovay

És ennek ön örül? Hiszen ön valódi mintaférj!

Pollacsek

(*Félre.*) Hah, — gazember! Tanuld meg te is, hogy mi a féltékenység! (*Fenn.*) Szerkesztő úr! Remélen, hogy ön a házamat is szerencsétlenné fogja a látogatásaival? Nagyon szívesen látjuk majd!

Rátky

(*Meghajlással.*) Ön igen kegyes! (*Halkan Rózához.*)

Hortovay

Meghívja a házába! (*Pollacsekhez.*) Hát vak ön? Nem látja, hogy ez az úr udvarol a nejének?

Pollacsek

Udvarol? Látja, én ennek nagyon örülök! (*Halkan.*) Megpukkad a dühtől! (*Rátkyhoz.*) Holnap beköltözködünk a nyaralónkba — ott is szívesen látjuk — de a télen is el kell jönnie a városi lakásunkra. Esténként — teára!

Hortovay

Teára!

Pollacsek

Meglátja milyen jóízűen eltrécselünk a kandalló mellett!

Hortovay

(*Kétségbeesetten.*) Eltrécselnek a kandalló mellett!

Rátky

(*Pollacsekhez.*) Ön valóban lekötelez szeretetreméltóságával.

Hortovay

(*Megvetően végigméri Pollacseket.*) Ha ön nem tud vigyázni a jó hírre — majd vigyázok rá én! (*Rátkyhoz és Rózához lép.*)

Flóris

(*A ki eddig Lizával foglalkozott, félre.*) Elbájoló gyermek! Olyan szende, olyan jó — mint egy kis galamb! (*Lizához.*) Lássa, nagysádkám, én nem is sejtettem, hogy milyen bájos meglepetés várakozik reám ebben a pinczében . . . Megbocsát, — de nekem már régi szokásom az őszinteség — egészen őszintén mondom: én magácskát nagyon csinosnak találom.

Liza

Minek talál, kérem?

Flóris

(*Megszéppenve.*) Nagyon — csinosnak.

Liza

Megbocsát, — nekem nem szokásom az őszinteség, azért nem is mondom el, hogy milyenek találom magát. Ha elmondanám mind a ketten kinos zavarba jönnénk.

Flóris

(*Megdöbbenve.*) Hát ez mi?

Rátky

(*Pollacsekhez siet, egy dühös pillantással Hortovayra.*) Ettől a kamasztól meg kell szabadulnom! Az utamban áll, idegessé tesz! (*Pollacsekhez.*) Mondja kérem, barátja önnek Hortovay?

Pollacsek

No — amint vesszük!

Rátky

Én ezt az embert ki nem állhatom!

Pollacsek

Én is! Én is! De mennyire ki nem állhatom!

Rátky

Figyelemmel kísértem a szereplését és a képzelhető legrosszabb véleményt alkottam magamnak felőle. A félelmetes emberek közé tartozik — bátor ember! Tudja ön, mi a bátorság?

Pollacsek

Nem!

Rátky

Emberismeret, semmi egyéb! Hortovay első pillantásra meg tudja ítélni, hogy ember-e valaki a talpán. Ha az — akkor óvatosan kitér előle, vagy keresi a barátságát — — De jaj annak, a kiből Hortovay fölismeri a félénk embert. Azt terrorizálja, abba beleköt. Ilyen uton bizonyos félelmetes nimbuszra tett szert. Nos, — majd leszedem róla azt a nimbuszt! De miért tűri ön meg a házában?

Pollacsek

Nem türném meg — de félek a botránytól.

Rátky

Ki lehet tenni az ilyen ember szürét botrány nélkül is. Ha ön megbizna vele, élvezetem telnék benne.

Pollacsek

Igazán? Lássa, nagy jót tenne velem, ha megszabadítana tőle! De tapintatosan!

Rátky

Tapintatosan!

XII. JELENET.

Előbbiek, Bálint, I. rendező.

Bálint

(Felső ruhákkal a karján jobbról jött, a ruhákat ráadta a hölgyekre.) I. rendező. (Nagy kulcsesomóval kinyitotta a baloldali rácsajtót.)

Pollacsek

Ha úgy tetszik, megnézhetjük most az egész pinczét.

Róza

Leszállunk a Tartaruszba. — Jöjjön, Rátky!

Pollacsek

Jó lesz felhajtani a gallért, az ember könnyen náthát kap odalenn! (Róza, Liza, Flóris, Bálint, I. rendező és Pollacsek el.)

Rátky

(*Hortovayhoz, a ki utolsónak maradt.*) Egy szóra Hortovay ur!

Hortovay

(*Visszajön.*) Mi tetszik?

Pollacsek

(*Megjelenik a rácsos ajtóban, Rátkyhoz könyörgő hangon.*) Csak tapintatosan! (*El.*)

XIII. JELEMET.

R á t k y, H o r t o v a y.

Rátky

(*Szünet után.*) Házi gazdánk, Pollacsek ur, megbizott, hogy távolítsam el önt — tapintatos módon.

Hortovay

Engem?

Rátky

(*Udvárian.*) Alázatos szolgája! (*felgyüri gallérját és balra indul.*)

Hortovay

Uram! Tudja, hogy ez halálos sértés!

Rátky

Sértésnek elég súlyos — de hiszen erről reá ér ön gondolkozni akár huszonnégy óráig is.

Hortovay

És ön azt hiszi, hogy én ezt szó nélkül eltűröm? Azt tartja rólam, hogy gyáva vagyok?

Rátky

Én semmit sem tartok önről.

Hortovay

Különben igaza van — önnel nincs is dolgom, csak Pollacsekkel. Ön csak az ő szócsöve volt — tőle fogok elégtételt kérni.

Rátky

Ugy látom, ön abban a meggyőződésben él, hogy Pollacsekkel kellemesebb megverekedni, mint velem? Meglehet, hogy igaza van, de figyelmeztetem, hogy Pollacsekhez az ut én mellettem vezet el!

Hortovay

Bocsánat, — önnel semmi dolgom. Engem Pollacsek sértett meg, és én tőle fogok elégtételt kérni. Ön nem teheti a magáévá Pollacsek ügyét — ehhez semmi joga. Ha mégis megteszi, akkor is ragaszkodom hozzá, hogy Pollacseké legyen az elsőség. Ha kell, becsületbiróság elé viszem az ügyet!

Rátky

(*Félre, megvetően.*) Aj — becsületbiróság! (*Fenn.*) Tudja mit, Hortovay ur? Verekedjék a kivel akar — én most megyek az asszonyok után.

Hortovay

Uram, én azt hiszem, egy ember becsülete fontosabb minden egyéb dolognál.

Rátky

Velem úgy sem tárgyalhat, én érdekelt fél vagyok. Különben várjon! (*Balra megy és bekiált a pinczébe.*) Flóris! Flóris! Egy pillanatra!

XIV. JELENET.

Előbbie, Flóris.

Flóris

(*Megjelenik a baloldali ajtóban.*)

Rátky

Kérlek, ez az ur azt mondja, hogy a becsületében ráncz esett — — ki akarja vasaltatni — — Ő volna a kihívó fél, Pollacsek a kihivott. Légy szives Pollacseket képviselni.

Flóris

Meddig terjed a mandátumom?

Rátky

Bánom is én! Akár Uháczius ágyuig! (*El.*)

XV. JELENET.

Hortovay, Flóris, Kosniczki.

Kosniczki

(*Jobbról Romeo-jelmezében, felöltővel a karján,*

esernyővel a hóna alatt. A kezében borosüveget és néhány szivart hoz, magában.) Igazán kár, hogy a régi festői ruha kiment a divatból. Csak ebben érvényesül az ember termete.

Hortovay

(Flórishoz.) Követelem, hogy állapodjunk meg rögtön az elégtétel módozataiban. A sértés oly súlyos —

Kosniczki

(Lelkesen, félre.) Ah — lovagias ügy! *(Hortovayhoz méltósággal.)* A magyar nemzet lovagias, a lengyel nemzet szolgálatkész. Kosniczki Kázmér lovag felajánlja önnek szolgálatait!

Hortovay

Köszönettel igénybe veszem, lovag ur. A tényállás röviden ez: Pollacsek ur kiutasított a pinczéből. Ez súlyos sértés — —

Kosniczki

Sértés, mely vért kíván.

Hortovay

Feltétlen bocsánatkérést követelek, vagy fegyveres elégtételt a legszigorubb föltételek mellett.

Kosniczki

A legszigorubb föltételek mellett. Eleget tudok. Bizzék meg bennem.

Hortovay

Az eredményt megvárom odafenn! *(Elmenőben.)* Engem kiutasítottak! Haha! *(El a középén.)*

XVI. JELENET.

Flóris, Kosniczki.

Kosniczki

(*Flóris*hoz, a ki látható meglepetéssel nézi jelmezét.)
Bocsássa meg a művésznak a derült mezt, melyet
mint Romeo viselt az élőképekben. Az olasz köntös-
ben egy lovagias lengyel áll ön előtt.

Flóris

(*Kosniczki*hez.) Szeretném, ha gyorsan tulesnék
a tárgyaláson.

Kosniczki

A lovagiasság nem zárja ki az előzékenységet.
Midőn őszám, a nagy Miczisláv, párbajt vívott a
litván óriással, hat óráig eredmény nélkül folyt a
szörnyű tusa. A litvánt ellankasztotta a déli nap
perzselő heve és lovagias őszám ekkor megosztotta
ellenségével kulacsának tartalmát. (*Megkinálja az
üveggel.*)

Flóris

Pollacsek-féle? Köszönöm, nem iszom!

Kosniczki

Miután tehát az ön fele feltétlenül ragaszkodik
a fegyveres elintézéshez, kegyeskedjék indítványt
tenni a feltételekre vonatkozólag.

Flóris

Ön a sértett fél és én a fegyverválasztás jogát
átengedem önnek és előre kijelentem, hogy minden
kivánságába belenyugszom.

Kosniczki

Uram, — ön igen szeretetreméltó. Kardot parancsol?

Flóris

Világért sem!

Kosniczki

Tehát pisztolyt! Ne tagadja, ön pisztolyt akar. Legyen tehát pisztoly — az ön kedvéért!

Flóris

Uram, — ön megszégyenit szívességével!

Kosniczki

Milyen pisztolyt parancsol? Simát, vagy vontesövüt?

Flóris

De uram, — ennyi szeretetreméltóság!

Kosniczky

Vallja be: ön jobb szeretné a síma pisztolyt?

Flóris

Nem, nem! Ezt nem fogadhatom el!

Kosniczki

Nem fogadhatja el? Tehát vont esövüt akar! Szót se többet! Ragaszkodom a vontesövühez — mert ön akarja!

Flóris

(Hozzásiet, kézszerítés.) Ily lovagias ellenféllel élvezet a tárgyalás.

Kosniczki

Hányszori golyóváltás.

Flóris

Szóljon ön!

Kosniczki

Jól van! Legyen háromszori golyóváltás! Két lövés az ön tiszteletére, és egy az én tiszteletemre. És hány lépést parancsol?

Flóris

De uram!

Kosniczki

Szóljon őszintén! Harminczat? Huszonötöt? Huszat?

Flóris

Szóljon ön. Én nem nyilatkozom!

Kosniczki

Én sem! (*Szünet után.*) Mivel nem tudunk meg-egyezni, indítványozom, hogy döntsön a sors közöttünk. (*A felöltője zsebéből egy csomag kártyát vesz elő.*) A ki a kisebb kártyát húzza, az veszített — ő lesz köteles, a distanceot megszabni.

Flóris

(*Fölvet egy kártyát.*) Vörös ász!

Kosniczki

(*Szintén fölvet egy kártyát.*)

Flóris

(*Ijedten.*) Még egy vörös ász!

Kosniczki

(Zavartan köhögve zsebre teszi a kártyát.) Két pakli összekeverődött! Tehát legyen husz lépés! Most sietek a felemhez!

Flóris

A párbajt holnapután reggel tarthatnók meg. (Névjegyet keres elő és átadja Kosniczkinak.) A lakásom czime!

Kosniczki

(Névjegyet ad Flórisnak.) Ime az enyém. Most sietek megbizómhoz, megviszem neki az örömhírt, hogy milyen fényes eredménnyel végződött a tárgyalás. (Esernyőjével szalutálva a lépcsőn el.)

XV. JELENET.

Flóris, később Pollacsek és Rátky.

Flóris

(Egyedül.) Vajjon ki ez a csodabogár? (Elolvassa Kosniczki névjegyét.) „Lovag Kosniczki Kázmér — amerikai gyorsfényképész — műterem: Jánoshegy, Laura-fasor — ötödik fa jobbra.“ (Savanyú arczczal eldobja a névjegyet.)

Pollacsek és Rátky

(Balról jönnek, egyszerre.) Nos?

Flóris

Rendben van. Simán folyt le!

Rátky

(*Pollacsekhez.*) No lássa! Mit mondtam?

Pollacsek

(*Kezet szorít Flóris*.) Nagyon köszönöm a báró úrnak.

Flóris

Ön tehát holnapután fog verekedni Hortovayval — vontesövü pisztolyra, husz lépésről, háromszori golyóváltással.

Pollacsek

Ki fog verekedni holnapután?

Flóris

Ön!

Pollacsek

No hát, ha a báró úr azt hiszi, akkor igen rosszul ismer engem. Én nem fogok verekedni!

Rátky és Flóris

(*Egyszerre, csodálkozva.*) Miért nem?

Pollacsek

Mert nem vagyok bolond, hogy meglövéssem magamat.

Flóris

De a lovagiasság!

Rátky

A becsület!

Pollacsek

Lovagiasság? Hát mondtam én valaha, hogy lovag vagyok? Én borkereskedő vagyok és az én becsületelem abból áll, hogy a hónap utolsó napján pontosan teljesítem a fizetéseimet.

Flóris

De gondolja meg, hogy ön nemes ember, budavölgyi Pollacsek úr!

Pollacsek

Szóbeszéd! Ki tudom mutatni, hogy az őseim már az Árpádok korában a járásbiróság előtt intézték el a becsületbeli ügyeiket.

Rátky

(*Megbotránkozva.*) Nem értem önt! Hát Törökországban élünk, vagy Ázsiában, hogy járásbiróságot emleget? Hála istennek kulturállamban vagyunk, a hol lovágias úton szokás elintézni a becsületbeli ügyeket.

Pollacsek

(*Dühösen.*) De én párbajképtelen vagyok. Érti?

Flóris

Azt mindenki mondhatná. Jó is volna!

Rátky

Ön is csak olyan gentleman, mint a többi!

Pollacsek

Megtiltom, hogy engem gentlemannek nevezzenek! Ki fogom nyilatkoztatni az ujságokban, hogy aljas rágalmazó mindenki, a ki engem gentlemannek merészkedik nevezni. Érti? (*Szünet után nyugodtabban.*) Különben én bebizonyíthatom az uraknak, hogy párbajképtelen vagyok. Fiatal éveimben borban utaztam és megfordultam Oroszország-

ban is. Odesszában történt meg velem, egy vendéglőben, hogy a czár három testőrtiszte — három részeg gazember — belém kötött. Nyugodtan vacsoráztam az asztalomnál, mikor az egyik duhaj testőrodátántorgott hozzám, megfogta a fületem és azt mondta: „Apuskám! A füled olyan nyulékony, mintha kaucsukból való volna!” Lássák, uraim — én erre csak nyugodtan mosolyogtam!

Rátky és Flóris

(*Egyszerre.*) Borzasztó!

Pollacsek

Ez még semmi! Később odajött a másik testőr és azt mondta: „Apuskám! Táncolj egyet.” Azzal fütyürészni kezdett, kihúzta a kardját és azzal ütötte a taktust. Lássák, — én nyugodtan mosolyogtam és táncoltam! (*Mutatja a táncot.*)

Rátky és Flóris

(*Kétségbeesetten tördelik a kezüket.*)

Pollacsek

Ez még semmi! Végül odajött a harmadik testőr és elém tartotta a lovagló botját. Azt mondta: „Apuskám, ugorj egyet.” És én vagy tizszer átugrottam a botján. Hopp! hopp!

Rátky és Flóris

Elég! elég!

Pollacsek

A harmadiknak a nevét is tudom: Rosztopsín herczegnek hívták... Később nyugodtan hazamen-

tem és hálát adtam az istennek, hogy párbajképtelen embernek teremtett. Mert ha párbajképes lettem volna, a három testőr vagy gulyássá aprított volna mindjárt ott, helyben, vagy keresztül lőtt volna másnap reggel. (*Flóris*hoz.) Báró úr, ön okos embernek látszik, — mondja meg ezek után: hát lehet velem verekedni?

Flóris

Legyen nyugodt Pollacsek úr, ön olyan párbajképtelen, mint ez a hordó! (*A botjával megüt egy hordót.*)

Pollacsek

(*Megszorítja a kezét.*) Köszönöm! (*Rátkyhoz méltósággal.*) Máskor ne kételkedjek abban, a mit mondok!

Rátky

(*Töprengve.*) Kellemetlen dologba avatkoztam. Ismerem Hortovayt, nyilatkozni fog, országos botrányt fog provokálni. Hiszen ez a mestersége! És mindennek én vagyok az oka! (*Pollacsekhez.*) Lássa, pedig ha önben csak egy szikra bátorság volna: biztosra veszem, hogy Hortovay megelégednék valami békés magyarázattal. (*Gondolkozik, diadalmasan.*) Pompás! Talán így!

Flóris

Megint eszedbe jutott valami?

Rátky

Eszembe jutott valami. (*Pollacsekhez.*) Van itt a közelben telefon?

Pollacsek

(*Jobbra mutat.*) Ott van. Bevezettettem ide is, hogy a lakásomról ellenőrizhessem az embereimet.

Rátky

(*A telefonhoz siet, csönget.*) Halló! Kisasszony! Kérem a Vihar szerkesztőségét. (*Pollacsekhez.*) Akarata ellenére is meg fogom önt tenni lovagias emberré!

Flóris

Mit akarsz?

Rátky

A sajtó hatalmához folyamodom! Ha tudott a sajtó már énekesnőket csinálni rikácsoló hölgyekből, és akadémikusokat higvelejű férfükből, — miért ne tudna egy Pollacsekből félelmetes embert csinálni?

XVI. JELENET.

Előbbiek, Latorka, majd II. rendező és vendégek.

Latorka

(*A bokrétával a kezében jobbról jön, borosan.*) Én már huszonöt esztendő óta vagyok a nagyságos ur üzletvezetője — —

Pollacsek

Mit akar itt ez az ember? Vigyék haza ezt az embert, mert zavarja a jubileumot!

II. rendező és vendégek.

(Megragadják Latorkát és a lépcső felé hurcolják.)

Latorka

(A lépcsőn.) Én mindig csak a kötelességemet teljesítettem — és ez több, mint a mennyit megérdemeltem!

Pollacsek

(Dühösen.) Dobják ki! Zavarja a jubileumot!

II. rendező és vendégek.

Ki vele. (Latorkával a középén el.)

XVII. JELENET.

Pollacsek, Flóris, Rátky.

Rátky

(A telefonba beszél.) A Vihar szerkesztősége! Ön az Rigó ur? Jó estét! Kérem, vegyen papirost és plajbászt és sztenografálja utánam, a mit mondok. Egy hirt fogok önnek diktálni! Meg van? Tehát írja! (Diktál, egyes szavakat ismételve.) Érdekes sportfogadás. Egyikbudai nyaraló kertjében ma délután egy sportférfiakból és hirlapírókból álló kis közönség jelenlétében, érdekes sportfogadást döntöttek el. Pollacsek J. János ur — —

Pollacsek

(Közbeszól.) Budavölgyi Pollacsek!

Rátky

Nagyon jól van! (*A telefonba.*) Budavölgyi Pollacsek J. János ur, a kiról csak legbizalmasabb ismerősei tudják, hogy milyen félelmetes biztonsággal kezeli a vontesövü pisztolyt...

Pollacsek

Én!?

Rátky

(*Korholó pillantást vet Pollacsekre és tovább beszél.*) ... a vontesövü pisztolyt; — a kaszinó egyik ismert tagjával fogadást kötött, hogy száz feldobott négykrajczáros közül lelő nyoleczvanat röptében...

Pollacsek

Én!?

Rátky

(*Korholó pillantással.*) Ma délután döntötték el a fogadást, mely a jeles sportférfi fényes győzelmével végződött. Budavölgyi Pollacsek ur ugyanis a feldobott száz pénzdarab közül nem nyoleczvanat, hanem kilenczvenkilenczet, mondd: kilenczvenkilenczet lőtt le a levegőből — —

Pollacsek

Három forint kilenczvenhat krajczárt? Én?!

Rátky

Hogy az utolsót elhibázta, az nem a lövő, mint inkább a dobónak ügyességén mult. E fényes rekord után, melyben nem hinnénk, ha annyi szavahihető tanuja nem volna, ki kell jelentenünk, hogy buda-

völgyi Pollacsek ur ma nemcsak Európa, hanem talán az egész világ legjobb pisztolylövője. A világ legjobb pisztolylövője tehát magyar ember, azaz Pollacsek. *(Pollacsekhez.)* Mi volt a neve a harmadik testőrnek?

Pollacsek

A lovagló bottal? Rosztopsin herczeg.

Rátky

(A telefonba.) Rigó ur — írja tovább! *(Diktál.)* Ez alkalmából időszerűnek tartjuk egy epizód fölevenítését, kitűnő hazánkfia életéből. Budavölgyi Pollacsek ur fiatal éveiben hosszabb tanulmányutat tett Dél-Oroszországban és Odesszában megesett, hogy három garázda testőrtiszt súlyosan inzultálta az igénytelen külsejű férfit. Pollacsek erőt vett magán és hideg mosolylyal tűrte a testőrök sértégetéseit — —

Pollacsek

(Önérzetesen.) Ez igaz is!

Rátky

(Pollacsekhez.) No lássa! *(A telefonba.)* Másnap kihivatta az elbizakodott hadfiakat — a párbajokat harmad napra tartották meg. Első ellenfele szívébe kapta a golyót és halva rogyott össze...

Pollacsek

(Rémülten.) Nem! Nem igaz!

Flóris

Nyugalom!

Rátky

(*A telefonba.*) A második testőrt homloka közepén találta a golyó, — ő is szörnyet halt . . .

Pollacsek

(*Rátkyra akar rohanni.*) Nem igaz! Nem igaz!

Flóris

(*Karofogja a visszatartja.*) Hideg vér!

Rátky

(*Fölemelt hangon a telefonba.*) A harmadik testőr — — (*Visszaszól Flórisnak.*) Most fogd erősen!

Pollacsek

(*Flórisal küzködve.*) Nem engedem a harmadikat! Ne merje bántani Rosztopsin herceget!

Rátky

(*Pollacsekhez.*) Legyen! Az ön kedvéért megkegyelmezek neki! (*A telefonba.*) A harmadik testőr, Rosztopsin herceg, azzal kerülte el végzetét, hogy alázatosan bocsánatot kért budavölgyi Pollacsek urtól, a ki megelégette a véres leczkét és kezét fogott ellenfelével . . .

Pollacsek

Ez már más!

Rátky

(*A telefonba.*) Rigó ur! Ezt a hirt odaadhatja a könyomatosnak is. Különös sulyt fektetek rá, hogy holnap benne legyen valamennyi lapban. Jó éjszakát, Rigó ur! (*Előre jön.*)

Pollacsek

(*Rátkyhoz.*) De hát mondja, nincs önnek lelkiismerete?

Rátky

Hiszen ha a lelkiismeretemet egyéb se nyomná, mint ennek a két testőrnnek az élete! Különben legyen nyugodt! Ön ma még mint békés borkereskedő fekszik ágyába és holnap már mint rettegett párbajhős reggelizik. Nagyon csalódnám, ha a Hortovayak a jövőben nem térnének ki óvatosan az utjából.

XVIII. JELENET.

Előbbiek, Róza, Liza, Bálint és rendező

Róza

(*Liza és a két rendező társaságában balról jön. Mialatt Bálint lesegíti a nőkről a felső ruhájukat, a rendezők elzárják a rácsos ajtót. A két rendező aztán jobbra el.*)

Róza

Ej, — a gavalléraink ugyancsak cserben hagytak! Pedig e pincze oly érdekes — mint egy régi lovagvár börtöne.

Rátky

(*Flórishoz.*) Nos, jól megnézted a kis leányt?

Flóris

Megnéztem és elragadónak találtam.

Rátky

Akkor ne teketóriázz sokat — hanem egy-kettő!

Herczeg Ferencz: A három testőr.

Flóris

Nem fog olyan könnyen menni! Olyan különös leány!

Rátky

(*Félre.*) Nyélbe kell ütnöm a dolgot, csak így erősíthetem meg a pozíciómat a házban. (*Flóris*hoz.) Tudod mit? Most különben is táncz lesz — majd én tánczoló a négyest a két leánynyal, te meg tánczolj az asszonynyal. A négyes alatt majd reklámot csinálok neked — tudod, hogy ehhez értek. (*Hirtelen elhallgat, mivel Liza feléjük közeledik.*)

Flóris

(*Az asszonyhoz lép és vele foglalkozik.*)

Rátky

(*Megdöbbenve nézi Lizát, félre.*) Milyen ügyes kis leány! Szinte kár, hogy már odaigértem Flórisnak! (*Fenn, nagyon udvariasan.*) Bocsánat, kisasszony, még nem is volt alkalom, hogy bemutassanak önnek. Megengedi, hogy magam pótoljam ezt a mulasztást? Rátky vagyok. Kedves nagybátyja talán már beszélt is rólam?

Liza

A nagybátyám? Igen — emlékszem! A nagybátyám mondta, hogy ön talán el fog ide jönni — (*Félre.*) Ah — ez az a bizonyos második kérő! (*Végigméri Rátkyt.*) Még nem is olyan régi czég —

Rátky

Egy kérésem van önhöz, ámbár nem tudom, hogy ilyen rövid ismeretség után szabad-e —

Liza

(*Ijedten félre.*) Már meg akarja kérni a kezemet! Ugyancsak siet! (*Fenn.*) Kérem, ne feszélyeztesse magát. Tudom, hogy mit akar nekem mondani. Ön szeret engem, lángolóan és örökre. Mint villámcsapás a derült égből, úgy perzselte fel szívét váratlanul a hozzám való szerelem. Ön nem tud nélkülüm élni — —

Rátky

(*A ki növekedő csodálattal hallgatja.*) Én?!

Liza

Ne tagadja: önnek épp oly komoly, mint tisztességes szándékai vannak. Ha nejjévé leszek, a két tenyerén fog hordozni és édenne fogja átvarázsolni a házat.

Rátky

Már mint én?!

Liza

Ne feszélyeztesse magát! Én ezt már hallottam vagy huszszor, idegen emberektől, a kiknek a keresztnevét sem ismertem — valamint az önét sem ismerem.

Rátky

(*Félre.*) Elbizakodott kis aranyhal! (*Fenn.*) Kisasszony, ön téved. Nem a kezét kérem, hanem a négyesét. Én önt nagyon bájosnak találok, de nem akarom feleségül venni. (*Bizalmasan.*) Tudja — nekem nincsenek olyan sürgős adósságaim — —

Liza

(*Felriad.*) Ah! Ezt — nekem!

Pollacsek

(*A ki eddig gondolataiba mélyedve ült hordóján.*)
Szerkesztő ur, — egy szóra kérem!

Rátky

(*Lizához.*) Bocsánat, kisasszony! (*Pollacsekhez lép.*)

Liza

(*Haragosan, magában.*) Ezt — nekem! Így még nem merészkedett velem férfi beszélni! Nincsenek adósságai — azért nem akar feleségül venni — — Hát engem csak akkor — — (*Megfenyegeti Rátkyt.*) Megállj! Bebizonyítom neked, hogy igenis vannak adósságaid! (*Elgondolkozva.*) Hanem kezd nekem imponálni ez az ember, a mióta tudom, hogy nem akar feleségül venni — —

Pollacsek

(*Rátkyhoz.*) Ez az egyik. A másik: Ön, ugy-e bár, azt telefonálta a becses lapjának, hogy az első testőrt szíven lőttem. Jól van — a sértés súlyos volt — nem tehettem másképp. A másodikat homlokra lőttem. Jól van. Hanem a harmadikkal kezet fogtam. Én — kezet fogtam és kibékültem egy emberrel, a ki a botján átugratott. Korrekt eljárás ez?

Rátky

Hiszen Rosztopsin herczeg bocsánatot kért!

Pollacsek

Igaz. Rosztopsin bocsánatot kért. De kérdés, lehet-e egy sértést, mely tettelegesség számba megy, egyszerű bocsánatkéréssel jóvá tenni?

Rátky

Ilyen rendkívüli körülmények közt bizonyára lehet!

Pollacsek

Ez megnyugtat. (*Kézet fog vele.*) Köszönöm. Lovagias ügyekben az ember nem lehet elég óvatos!

Rátky

(*Egy ideig Pollacsekre bámul, majd előrelép, magában.*) Tessék! Ő is csak olyan gentleman, mint a többi!

XIX. JELENET.

Előbbiek, Bálint.

Bálint

(*Mialatt a trombitás-banda jelt ad a négyeshez, klakkal a kezében, jobbról berohan és ha'sogó hangon kiáltja.*) Tessék felállani a négyeshez! (*Körülnéz, hogy melyik hölgynek nyujtsa a karját.*)

Flóris és Róza

(*Karofogva jobbra sietnek.*)

Rátky

(*Alázatos mosolylyal ajánlja fel karját Lizának.*)

Bálint

(*Dult arczezal néz utánuk.*)

(*Függöny.*)

II. FELVONÁS.

Szoba a *Vihar* szerkesztőségében. Hátul főbejárat, balra kis tapeta-ajtó

BÉCSI TELEFON

felirással, balra hátul szárnyas ajtó

SZERKESZTŐSÉG

felirással. Jobbra az utcára szolgáló ablakok. A szoba közepén két egymásnak állított íróasztal, könyvekkel, újságlapokkal és kéziratokkal borítva. Nagy papirkosár. Jobbra elől kerevet, karosszékek és kis asztalka. Az asztalon egy diszkótésű könyv és egy ruhakefe fekszik. Balra, a két ajtó közt, ruhafogas kalapokkal és Rátky felöltőjével. A fal mellett könyves polczok, a falon Magyarország nagy mappája és szabadsághősök rézmetszetei. Telefon.

I. JELENET.

Rátky, Flóris, Csernay, Kovács, majd
Szolga.

Rátky

(Frakkban, czilinderrel a fején, virággal a gomblyukában és szivarral a szájában a baloldali íróasztal mellett ül és sebesen ír.)

Kovács

(Hosszában a kereveten fekszik.)

Flóris.

(Az ablakfülkében áll.)

Csernay

(Egy széken ül. Mind a hárman szivaroznak és újságot olvasásba vannak mélyedve. A telefon szól.)

Szolga

(Álmos arczczal lassan bejön, Rátky székének támaszkodik.) Kérem a vezércikket!

Rátky

(Írásközben idegesen.) Hagyjon békében! Jöjjön öt perc múlva! (A telefon csöngtet.)

Szolga

(Ásitva el a középén.)

Kovács

Ennél hitványabb vezércikket még világéletemben nem olvastam! *(Tovább olvas.)*

Csernay

Hallatlan! Száz négykrajczáros közül lelő kilenczvenkilenczet! Szinte hihetetlen! Látásból ismerem azt a Pollacseket. Nem néztem volna ki belőle, hogy annyira félelmetes ember.

Kovács

Látszik, hogy ön rossz emberismerő, Csernay ur. Én egyetlen egyszer beszéltem csak életemben Pollacsek urral, de rögtön tudtam, hogy kivel van

dolgom. Jéghideg, aczéلكemény tekintete van, ha ránéz az emberre, szinte megfagyasztja a vérét (*A lapba pillant.*) De miért irnak önök vesszőt az *és* elé? Az *és* összekötő szó, ezt minden gimnazista tudja, csak a *Vihar* szerkesztőségében nem tudják! (*A telefon csönget.*)

Csernay

(*Fölkel, nyugtázkodik.*) Na — nézzünk a munkánk után! (*Számlát vesz ki a zsebéből, melyet Rátky asztalára tesz.*) Itt van a számla a mai eljárásról, szerkesztő ur.

Rátky

(*Tovább írva.*) Mennyi?

Csernay

Mint rendesen: Kocsi öt forint, orvos tiz forint, puskapor és gyutaes husz krajezár. (*Szünet után szerényen.*) Ha ellehetne a lap egy napig nélkülüm, mennék el Vácra.

Rátky

(*Tovább ír.*) Pedig Budapest sokkal szebb város mint Vác. A kövezete is jobb, a világítása is.

Csernay

De mikor a családom Váczon nyaral! Öt nap óta nem láttam a nőmet. Szegény gyermekeim öt nap óta árvák!

Rátky

(*Írás közben.*) Igazán megindító! Várjon tehát még egy fél óráig, ha addig nem akad dolga, elmehet még a gyorsvonattal.

Csernay

(*Ellágyulva.*) Hogy fognak a gyerekek örülni!
(*Fenyegető hangon.*) Nem tanácslom senkinek, hogy
feltartóztasson! (*A szerkesztőségbe el.*)

Kovács

A tárczánk megint kétségbeejtően rossz! Még
ilyen siralmas humoreszket se olvastam!

Flóris

(*Rátkyhoz.*) Tulajdonképpen mit dolgozik Csernay
ur a lapnál?

Rátky

Ő a V i h a r verekedő redaktora.

Flóris

Verekedő redaktor?

Rátky

Ő vállal felelősséget mindazokért a cikkekért,
a melyekért lovagis elégtételt kérnek. Ez a számla
is egy lovagis ügy költségeiről szól. Valaha az
ilyen teendőket magam végeztem, de a mióta a lap
politikával is foglalkozik, külön rovatvezetőt kellett
szerződtetnem. Csernay azelőtt vivómester volt és a
boxolást tanította.

Flóris

Derék embernek látszik és jó családapának.

Kovács

(*Miután a telefon időközönként csengett.*) Mi lesz
már azzal a telefontal? Örökké tartson ez a vi-
nyogás?

Flóris

(Mintán felváltva Kovácsot és Rátkyt nézte, a telefonhoz lép.) Halló! Igen a Vihar szerkesztősége — Hortovay ur beszél? Mi tetszik? (Szünet után.) Jól van, majd megmondom neki. Szolgája.

Rátky

(Tollal a kezében fölkel.) Hortovay?

Flóris

Azt üzeni a kávéházból, hogy egy fél óra múlva tiszteletét bátorkodik tenni, ha nem lesz a terhedre.

Rátky

Pompásan indul! Ugy látszik, ő is elolvasta már a Vihar mai sporthirét. Különben igen jókor jön, mert Pollacsek is bemondta a látogatását.

Kovács

Hallatlan! A mai számunk megint hemzseg a sajtóhibáktól. A regény folytatásban „a hős elbar-nult arcza“ helyett ez áll: „a hős elbarmult arcza“. (Felugrik.) Megyek, megmondom a korrektornak, hogy toll nem való a csülkeibe! (Az újságot lobogtatva el a szerkesztőségbe.)

Flóris

Mi ez az ur tulajdonképpen a lapnál?

Rátky

Csak annyit tudok róla, hogy Kovácsnak hívják, hogy tiszteletpéldányt kap, mint lapunk barátja. Egy

esztendő óta itt van mindennap. Leszólja a czikkeinket, szemünkre lobbantja a sajtóhibákat, gorombáskodik a szolgálainkkal és a mellett azzal gyanúsítja a lapot, hogy szubvenziót kap. Szóval, lapunk barátja!

Flóris

Miért töröd el a neveletlenségeit?

Rátky

Hiszen csak találjam meg a Rákóczyakat és Kolonicsot!

Flóris

A Rákóczyakat és Kolonicsot?

Rátky

No igen. Tudod, kényszerhelyzetben vagyok ezzel az emberrel szemben. Másfél esztendő előtt állított be először a szerkesztőségünkbe — akkor még szerény volt és udvarias — és egy regény kéziratát adta át nekem, hogy mondjak ítéletet alkotásáról. *Kolonics és a Rákóczyak*, vagy *Rákóczy és a Kolonicsok*, ilyesmi volt a regény címe. A kéziratot ide tettem az asztalra! Jó ideig itt is feküdt, aztán egyszerre, mikor szükség lett volna reá, nem volt már sehol sem. Pedig biztosan tudom, hogy ide tettem! A regény elveszett, Kovács pedig fél esztendeig járt a nyakamra és követelte a kéziratát. Ez idő alatt végleg ideszokott, mint lapunk barátja. Később valami hallgatag megállapodás jött létre kettőnk közt: ő nem reklamálja többet a Ko-

lonicsokat, én pedig szó nélkül eltűröm, hogy bele-
üsse az orrát mindenbe, a mi a lapra vonatkozik.
Hanem csak találjam meg Kolonicsot és a Rákó-
czyakat!

II. JELENET.

Rátky, Flóris, Szolga.

Szolga

(*A középen jön.*) Kérem a vezércikket!

Rátky

(*Idegesen.*) Ugyan hagyjon már békében! Jöjjön
öt percz mulva! (*Az asztalhoz ül és írásba mélyed.*)

Szolga

(*El a középen.*)

Flóris

Sürgős a dolgod?

Rátky

Nagyon sürgős! A segédszinésznők társas va-
csorájára kell mennem — de előbb be kell fejez-
nem ezt a cikket az argentinai ezüstválságról.

Flóris

Argentinai ezüstválság? Hát értesz te ehhez?

Rátky

(*Csodálkozva.*) Furesa! Miért ne értsek én ehhez?
(*Írásba mélyed.*)

Flóris

Akkor hát nem is háborgatlak. A kis leányról akartam veled beszélni — —

Rátky

(*Leteszi a tollat, felugrik székrétől.*) Lizáról? (*Igaz elragadtatással.*) Tudod, hogy az bűbájos gyermek? Most még sok benne a leányos fanyarság — de micsoda édes asszonyka lesz abból!

Flóris

(*Ijedten.*) Kérlek! Kérlek!

Rátky

Tegnap, a négyes alatt, közel voltam hozzá, hogy beleszeressek. Régóta nem voltam olyan közel hozzá, hogy beleszeressek valakibe —

Flóris

De Rátky!

Rátky

Légy nyugodt! Nem szokásom feleségül venni azokat, a kikbe beleszeretek . . . Nekem elveim vannak. Soha sem fogok megnősülni, már morális okokból sem.

Flóris

Morális okokból?

Rátky

Családom történetét tanulmányozva, arra a meggyőződésre jutottam, hogy nekünk, Rátkyak-

nak, morális romlásunk a házasság! Mig legényemberek vagyunk, büszkén és bátran követjük szabad politikai meggyőződésünket — de a hány Rátky eddig megnősült (*Óvatosan körülnéz.*) mind renegált és kormánypártivá lett. Ez szomorú, de úgy van és én azt hiszem, hogy ebben valami ősi, átöröklött betegség nyilvánul. Az apám fiatal korában, forradalmár volt, a nagyapám pedig összeküvő. A nagyapám megnősült és rendjelet kapott az ezüstlakodalma napjára, az apám pedig szintén megnősült és (*Sugva.*) királyi tanácsos lett! Veszed észre a rettenetes következetességet? Én hü akarok maradni radikális elveimhez és azért nem szabad megházasodnom soha! (*Homlokára üt.*) Nini — a házasságról jut eszembe. — (*Kulcsokat vesz elő, kinyitja az íróasztal egyik fiókját és keresgélni kezd benne.*)

Flóris

Mi jutott eszedbe?

Rátky

A Pollacsekné levelei. Hajdanában irt nekem egy pár levelet. Nagyon ártatlan levelek és ha egyéb nem terheli az asszony lelkiismeretét, Pollacsek ur gratulálhat magának . . . Az asszony tegnap visszakövetelte az írott bizonyítékokat.

Flóris

És megőrizted a leveleket?

Rátky

(*Egy tuczat összekötött levélcsomót emel ki a fiók-*

ból.) A szerelmes leveleim közt mindig példás rendet tartottam. Azokat nem veszitem el, mint a Kolonicsokat és Rákóczyakat. *(A csomagokat forgatja.)* Anna — Bella — Cornélia — Dóra — — hátrább lesz! Nina — Olga — Piroska — R! Itt van: Rózsa! *(A többi visszat teszi a fiókba, melyet óvatósan elzár, egy csomaggal a kezében, előre jön.)* Nézzük csak — egy, kettő, három — hét levelet irt összesen. Csinos macskakaparás! Ez az utolsó — — *(Olvassa)* „Kedves Rátkym! Holnap délután három órakor egyedül leszek. A szerelem istene vezérelje hozzám. Rózsa.“ *(Busan.)* De már későn érkeztem! A kihült galambfészek közül hitelezők krákoztak.

III. JELENET.

Előbbie k, Nagy.

Nagy

(A középen jön, a kalapot a fején tartja, egyik kezében vastag bot, a másikban újságlap van. Kihívóan méregeti hol Rátkyt, hol Flórist.)

Rátky

(Róza leveleit az asztal szélére teszi. Szünet után Nagyhoz.) Na?

Nagy

Melyikük írja a szerkesztői üzeneteket?

Rátky

(Nyugodtan.) Hol az egyik, hol a másik.

Nagy

Én Nagy János vagyok. (*Hangsúlyozással.*) Nagy János!

Rátky

(*Hátat fordít neki, nyugodtan.*) Köszönöm, de már eléggé el vagyok látva ilyen nevű ismerőssel.

Nagy

Nagy János vagyok — a Czuczor Gergely-társaság rendes tagja. Egy verset küldtem be a lapnak!

Rátky

Verseket elvből nem közlünk és kéziratok visszadadására nem vállalkozik a szerkesztőség!

Nagy

A vers czíme *A zivatar*. A mai számban ezt a szerkesztői üzenetet kaptam (*A kezében levő lapból olvassa*): „*A zivatar*. Csak kaparíthatnók meg az ön üstökét, majd lenne önnek zivatar.“ (*Dühösen.*) Ki írta ezt!

IV. JELENET.

Előbbie, Csernay.

Csernay.

(*A szerkesztőségéből jön, utra készen, egy falóval, játékbabával a kezében és kisebb csomagokkal a hóna alatt. Vidáman.*) Repülök a kiesinyeimhez!

Rátky

(*Nagyhoz, Csernayra mutatva.*) Versek megbírá-
lásával kizárólag munkatársunk, Csernay ur fog-
lalkozik.

Nagy

(*Dühösen szorongatja a botját.*) Ő? Ez az ur?

Csernay

(*Félre.*) Oh átkozott! Nem utazhatom! (*Nagyhoz
epésen.*) Legyen szerencsém! Tessék beljebb fáradni!
(*El a szerkesztőségbe.*)

Nagy

(*Félre.*) Vesztedre hisz! (*Kalappal a fején belép
a szerkesztőségbe, az ajtót nyitva hagyja maga után.
A következő pillanatban odabenn Csernay megbotrány-
kozott kiáltása hallatszik: „Ohó!” Nagy kalapja be-
repül a szoba közepébe, aztán becsapják az ajtót.*)

V. JELENET.

Rátky, Flóris, majd Rigó.

Rátky

Csernay szerkeszt! (*Homlokára üt.*) Aj! — a
czikkem! (*Az asztalhoz siet és ír.*)

Flóris

(*Főlemeli Nagy kalapját és az asztalra teszi.*)

Rigó

(*Lélegzet nélkül beront a középén.*) Oh — oh —
szerkesztő ur — én —

Rátky

Mi az, Rigó ur?

Rigó

A — a — városligetből jövök — a — népgyűlés —

Rátky

(*Tovább ír.*) Üljön le, kérem és térjen kissé magához!

Rigó

A népgyűlésen voltam — A V i h a r mai vezérczikke szenzációt keltett — a nép meg van botránykozva a városi tanács hazafiatlanságán — a nép zúg, hogy a városházán nem tüzték ki a nemzeti lobogót. — Én egy asztalon állva olvastam fel a vezérczikket — a nép éljenzett!

Rátky

(*Érdeklődve.*) Nagyon jól van! Aztán?

Rigó

Azt indítványoztam, hogy vonuljunk tömegesen a városháza elé és tiltakozzunk a tanács szolgál elkülsége ellen —

Rátky

Nagyon jól van! Ön ügyes ember!

Rigó

Néhány lelkes egyetemi polgár azonnal átvette a vezényletet és most óriás sokaság vonul be a városba. A nép el fog vonulni a szerkesztőség ablakai alatt és tüntetést fog nekünk rendezni. Innen a városháza elé vonulnak —

Rátky

(*Fölkel, növekedő izgatottsággal.*) A nép el fog vonulni ablakaink alatt — a nép éljenezni fog — a nép ilyenkor beszédet akar hallani — majd szölok a néphez!

Rigó

A menet egy negyed óra mulva ide ér . . .

Rátky

Ön majd megírja a tudósítást, Rigó ur. Csak körülményesen, mert a közönséget az ilyesmi érdekli. Kétszáz sorban — lehet háromszáz is! Külön alcímekkel! Az egyik alcím: „A Vihar szerkesztősége előtt.“ A másik: „Szerkesztőnk beszéde.“ Végül: „Rendőri brutálítások.“ Mert a rendőrség bizonyára brutális lesz!

Rigó

Természetesen! Előbb még megírom a népgyűlés lefolyását.

VI. JELENET.

Előbbiek, Pollacsek.

Pollacsek

(*Köszönés nélkül beoson a középén, megragadja Rátky karját, izgatottan.*) Hortovay jön! A sarkomban van! Mindjárt itt lesz!

Rátky

Hortovay?

Pollacsek

Talán jó volna, ha előbb ön beszélne vele. Tapintatosan kipuhatolná, hogy mit akar tulajdonképpen. De tapintatosan!

Rátky

Vonuljon az urakkal a szerkesztőségbe. Majd szílitom, ha szükség lesz önre.

Pollacsek

(Flóriszal és Rigóval a szerkesztőségbe megy, az ajtóban visszafordul.) Csak tapintatosan — (Kissé gondolkodik.) de a lovagiasság szabályai szerint. (A középén kopogtatás hallatszik, Pollacsek hirtelen becsapja a szerkesztőség ajtaját.)

VII. JELENET.

Rátky, Hortovay.

Rátky

(A kopogtatásra.) Tessék!

Hortovay

(Szerényen belép, udvarias meghajlással.) Alázatos szolgálja — jó napot! Bocsánatot kérek, hogy drága idejéből egy perczet igénybe veszek. Ama kellemetlen — reám nézve kétszeresen kellemetlen — félreértés ügyében jövök, melynek színhelye tegnap Pollacsek ur pinczéje volt. Nem vagyok barátja a rideg formaságoknak, azért inkább önt kerestem fel,

a ki Pollacsek ur jó barátja, mint a báró urat, a ki csak megbizottja Pollacsek urnak. Távol legyen tőlem, hogy kétségbe vonjam Pollacsek ur ama jogát, hogy vendégeit tetszése szerint válogassa meg. Ha joga van valakit meghívni házába, akkor kétségkívül joga van valakit háza elhagyására is ösztönözni. Mint lovagias férfi nem vonom kétségbe a háziur e jogát. Az én tegnapi lehangoltságomat nem is a tény, hanem inkább a forma idézte elő. Időközben azonban gondolkoztam e formán és úgy találtam, hogy tulérzékeny voltam. Végre is mivel bizta meg önt Pollacsek ur? Azzal, hogy engem *tapintatos* módon a pince elhagyására birjon. *Tapintatos* módon! Ez egyetlen kifejezéssel kizárta a sértés lehetőségét is. Itt nem is lehet szó sértésről, csak félreértésről.

Rátky

Szóval, ön feleslegesnek tartja a párbajt?

Hortovay

Feleslegesnek — ez a találó kifejezés! Végre is Pollacsek ur lovagiassága és bátorsága minden kételyen felül áll; — a mi igénytelen személyemet illeti, talán nem vagyok önhitt, ha szintén lovagias embernek tartom magamat. Egy párbaj, melyet diákos könnyelműséggel vivünk, mind a kettőnket csak kompromittálhatja.

Rátky

Bevallom, önnek sikerült engem meggyőzni érveivel. Félek azonban, hogy Polacsekkel szemben

nehezebb álláspontja lesz. Ő nagyon különös ember. Huzódik minden affaire-től, de ha egyszer egybe belekényszerítették, akkor kiméletlen következetességgel vonja le helyzetéből a következtetéseket. Éppen az imént mondta nekem, hogy az ön kihívása nagyon kapóra jön neki.

Hortovay

(Megdöbbenve.) Kapóra?

Rátky

Azt mondta: Megint egyszer példát fog adni a világnak.

Hortovay

(*Növekrő indulattal.*) Példát akar adni? Velem akar példát adni? Uram, ön tudhatja, hogy én lovagias ember vagyok. Hive vagyok a párbaj jogosultságának. A *párbajénak*, mondom. De kérdem, vajjon párbajnak nevezhető-e egy küzdelem, a melyben az egyik félnek föltétlen előnye van a másik fölött? Egy ember, a ki kilenczvenkilencz négykrajczárost lelő a levegőből, már lovagiassági tekintetekből nem verekedhetik. Ilyen küzdelem nem párbaj, hanem egyszerű mészárlás. Egyszerű mészárlás. Én nem vagyok gyáva ember és ha kell, meg is tudok halni a becsület nevében. Ha Pollacsek ur a véremet szomjazza, ám hurczoljon a vesztőhelyre. Nem fogom magamat védeni, akarom látni, van-e lelke hozzá, egy védtelen embert meggyilkolni. Így tennék ha csak magamról volna szó és ha nem fűznének kotelességek az élethez. De

nekem kötelességeim vannak! (*Elérzékenyen.*) Anyám! Édes anyám, a ki úgy imád engem, mint csak egy anya tud imádni — — Uram! Van önnek édes anyja? (*Szünet után.*) Anyám szent neve emberfölötti bátorságot ad nekem — most már van bátorságom elviselni a gyávaság gyanuját is. Uram — én nem verekszem!

Rátky

Ha így áll a dolog, akkor legjobb, ha Pollacsek urral beszél személyesen. Egy percznyi türelmet kérek — Pollacsek ur itt van a szomszéd szobában. (*El a szerkesztőségbe.*)

XIII. JELENET.

Hortovay, később Csernay és Nagy.

Hortovay

(*Egyedül. Szemét törli és szórakozottan Rátky asztalához lép. Szeme megakad Rátky levelein, melyeket Rátky az asztalon felejtett. A kezébe veszi az egyiket.*) Mi ez? Ismerem ezt a furcsa írást! Rózsa — hiszen az Pollacsekné írása! „Kedves Rátkym!” Ej — szerelmi találkozó! (*Hirtelen inspirációval.*) Ha azt a vérszomjas Pollacseket reá uszíthatnám erre az átkozott ujságíróra! (*A levéllel a kezében előre lép, midőn a szerkesztőség ajtaja kinyílik, zavartan a jobboldali asztal irományai közé rejti a levelet.*)

Nagy

(*Megtörten, alázatosan bókolva jön.*)

Csernay

(*Utra készen, a csomagokkal megrakva követi, szigorúan.*) Ön tehát kijelenti, hogy idejövetelének nem volt semmi sértő szándéka?

Nagy

(*Alázatosan.*) Igen, — kijelentem!

Csernay

Elismeri továbbá, hogy verse silány, hogy önnek sem gondolata, sem formaérzéke nincs?

Nagy

(*Küzködve.*) Elismerem.

Csernay

Nem tagadja, hogy szerkesztői üzenetünk minden egyes szava, mint jogosult kritika, teljesen helyénvaló volt?

Nagy

Elismerem!

Csernay

Akkor az ügyet befejezettnek nyilvánítom.

Nagy

(*Zavartan keresi kalapját, végre megleli és aláza-
tos bókok közt távozik.*)

Csernay

(*Boldogan.*) Látni fogom a szöghaju angyalkáimat. (*Hortovay felé, vidáman.*) Szolgája uram! (*El a középén.*)

IX. JELENET.

Hortovay, Pollacsek, Rátky.

Hortovay

(A asztalhoz akar sietni, a hol Rózsa levele fekszik.) A levél — — (Megpillantja a belépő Pollacseket és hirtelen megáll.)

Pollacsek

(Karjait mellén összefonva, lassan jön a szerkesztőség ajtajából, mereven bámul Hortovayra.)

Hortovay

(Pollacsek tekintetétől mintegy hipnotizálva, lassanként hátrál. Hosszu szünet után, tompa hangon.) Hogy néz reám e borzalmas ember! Vérem megfagy! Iszonyat fog el! (Megtörten sóhajt.)

Rátky

(Szünet után Hortovayhoz lép, szeliden.) Bátorság! Bátorság, szegény barátom! Mondja hát meg Pollacsek urnak — mit kíván tőle? Beszéljen — ő nem fogja önt bántani!

Hortovay

(Összeszedve erejét, Pollacsekhez.) Uram! Midőn a harmadik testőr, Rosztopsin herczeg, bocsánatot kért öntől — mit tett ön?

Pollacsek

Kezet nyujtottam neki.

Hortovay

Uram, — én bocsánatot kérek öntől. (*Kétségbeesés. Hortovay mélyen meghajlik, az ajtóig hátrál és hirtelen elsiet a középén.*)

Pollacsek

(*Letépi jobb kezéről a keztyűt és eldobja. Megvetően.*) Gyáva! (*Rátkyhoz.*) Korrekt volt a magaviseletem?

Rátky

Korrektebb nem lehetett volna.

Pollacsek

Talán mégis irásba foglalhattuk volna a bocsánatkérést, jegyzőkönyvbe, melyet kinyomathattunk volna az ujságban?

X. JELENET.

Rátky, Pollacsek, Szolga.

Szolga

(*A főbejáraton jön.*) Egy hölgy van odakünn — sürgős beszélni valója van a szerkesztő urral — négyyszem közt.

Rátky

Szeretném tudni, mi lesz már a czikkemmel. (*Szolgához.*) Nem mondta meg a nevét?

Szolga

Többet nem mondott. Az arezán sűrű fátyol van. (*El a középén.*)

Pollacsek

(*Vidáman.*) Lám, szerkesztő ur, — sürün lefátyolozott hölgyecskéket fogadnak a szerkesztőségben? Ön nagy kópé lehet! No, jól teszi! Az ember csak egyszer fiatal és némelyik férj olyan ostoba! Nem is tartóztatom, hanem megyek. Még egyszer köszönöm! (*A főbejáratig mennek, Pollacsek hirtelen megáll az ajtó előtt, komolyan.*) Erre menjek? Nem! Összetalálkoznám a lefátyolozott hölgygyel és talán akaratom ellenére vétenék a lovagias diszkréczió ellen. (*A szerkesztőség ajtaja felé megy.*) Erre megyek, a cselédlépesőn kerülök le. (*Méltósággal.*) Noblesse obligation! (*A szerkesztőségbe el.*)

XI. JELENET.

R á t k y, R ó z a.

Rátky(*Kinyitja a főbejárat ajtaját.*)*Róza*(*Sürün lefátyolozva, gyorsan belép a középén és felhajtja fátyolát.*)*Rátky*(*Nevetve.*) Nyáry Rózsa!*Róza*(*Izgatottan.*) Én vagyok. Biztosságban vagyok itt?

Rátky

(*A szerkesztőség ajtajához siet és ráfordítja a kulcsot.*) Biztosságban.

Róza

Sejti, hogy miért jöttem?

Rátky

Ön meg fogja nekem mondani. (*Helyet ajánl neki.*)
Leül?

Róza

(*Idegesen.*) Nem! Rátky! Önnek el kell felejtetni a multat. A férjem semmit sem tud arról, hogy valaha a Nyáry Rózsa nevet viseltem. Mikor ő megismert, már egy vidéki családnál éltem, mint társalgónő, mostani ismerőseim közül csak ön tud valamit Nyáry Rózsáról, de önnek is el kell felejtennie mindent. Hü felesége akarok maradni a férjemnek.

Rátky

Fontolja meg jól elhatározását, nehogy később megbánja. Látta, Rózsa, tegnap még másképp beszélt.

Róza

Tegnap még nem ismertem a férjemet, de ma már ismerem. Azt hittem, hogy ő is csak olyan mint a többi, vagy talán még olyan se! — Ma már tudom, igénytelen külseje alatt vasjellem lakik. Férfi ő, a ki nem bocsát meg semmi sértést és vérrel mossa le a nevén ejtett foltot!

Rátky

(*Félre.*) Ő is olvasta a sporthirünket!

Róza

Most már értem Pollacsek különös magaviseletét. Ő hallgat és tűr, sokat eltűr, de ha egyszer vége szakadt a türelmének, akkor jaj a vakmerőnek, a ki bántani merte! Én még fiatal vagyok és élni akarok. Nem fogom magamat veszedelemnek ki-tenni. Megsemmisítettem minden bizonyítékot, mely a multamra vonatkozik, csak önnél vannak még leveleim. Oh Rátky, ha tudná, mit szenvedtem ma egész nap e levelek miatt! Rettenetes sejtelmek gyötörték. Nem mertem Pollacsek szemébe nézni, attól féltem, hogy a kutató pillantásával belelát a lelkembe.

Rátky

(*Mosolyogva a Róza keze után nyúl.*) Tudja, Rózsa hogy önt nagyon bájossá teszi a félelem?

Róza

Nem, nem! Hagyjon! (*Könyörögve.*) Rátky, — a leveleim önnél vannak, én a hatalmában vagyok, de ön nem fog visszaélni ezzel.

Rátky

(*Büszkén.*) Bocsanat! Ezt a nyelvet nem értem. A levelei rendelkezésére állanak.

Róza

Bocsásson meg — nem tudom már mit beszé-
Hiszen tudom, hogy ön a világ legjellemesebb férfia.

Rátky

(*Csendes kétségbeeséssel.*) A világ legjellemesebb férfja? Tudom, hogy mit jelent az. Most már nem is remélhetek semmit. Igen, a leveleit! (*Hirtelen a homlokára csap, ijedten felkiált és az asztalhoz rohan, a hová a leveleket tette. Félre.*) Hál'istennek itt vannak! Botrányosan könnyelmű voltam. (*Fenn.*) A levelei itt vannak. Ugy őriztem őket, mint a két szemem világát. Összesen hét van. (*Átadja Rózának a csomagot.*)

Róza

(*Megolvassa a leveleket.*) Ez csak hat!

Rátky

Téved, hét.

Róza

(*Idegesen.*) Csak hat! Hol van a hetedik?

Rátky

A hetedik? (*Mintha keresgélni akarna az asztalon, majd megretten a rendetlenségtől.*) Micsoda rendetlenség! (*Rózához.*) Alkalmasint én tévedtem, csak hat volt. Most már biztosan emlékszem, hogy hat volt. (*Hallgatózik. A távolból egy közeledő néptömeg zugása hallatszik.*)

Róza

(*Ijedten fülel.*) Mi ez?

Rátky

(*Lelkesen.*) A nép! A nép!

Róza

(*Rémülten.*) Irgalmas ég — értem jönnek! Engem keresnek!

Rátky

(*Izgatottan az ablakhoz siet, melyet kinyit. Kivülről kiáltás: „Éljen Rátky!” „Éljen a Vihar!” „Éljen!”*)
A nép! Mily felséges látvány! Egy lelkesedő oceán!

Róza

(*A ki óvatosan kinézett az ablakon, zavartan.*) Istenem, most nem mehetek el! Az utcza tele van emberekkel. Talán fel is fognak ide jönni?

Rátky

Igen, talán feljön a nép küldöttsége. Beszélni fogok hozzájuk.

Róza

És engem itt találnak! Kérem, rejtse el! (*A szerkesztőség ajtajához siet.*)

Rátky

Ne oda! (*A bécsi telefon ajtajához vezeti Rózát.*)
Ide, a bécsi telefon fülkéjébe. Itt senki sem látja.

Róza

Istenem, hogy félek! (*El a bécsi telefon ajtaján.*)

XII. JELENET.

R á t k y

Rátky

(*Rendbe hozza a haját és a bajuszát, aztán a nyi-*

tott ablakba lép, hol méltóságteljes mosolylyal megáll. Kívül harsogó éljenzés, majd kiáltások: „Halljuk!“ „Halljuk Rátkyt!“ „Halljuk!“ Rátky csendet ínt a kezével, majd szónokolni kezd.) Polgártársak! Erős csak az a nemzet, mely megtudja védelmezni jogait. (A nép: „Ugy van!“ „Ugy van!“) Mi megvédelmeztük szent jogainkat szuronyverdőkkel és bitófákkal szemben és nem fogunk meghátrálni a hatalmasak zsoldjában álló lakájhad elől, mely magát városi tanácsnak merészkedik nevezni! (A nép: „Abczug!“ „Abczug!“) A tanács a mai napot azzal gyalázta meg, hogy nem tüzte ki a városházára a nemzet szent lobogóját. (A nép: „Abczug!“ „Éljen Rátky!“) Polgártársak! Élesszetek lángoló haragot a szívetekben, hömpölyögjete harsogó oczeánként a városháza ablakai alá, kölesönözzetek hazafias fájdalomtoknak zúgó szózatot, hogy fölséges harsogásától megremegjen a lakájhad gyáva szíve! (A nép: „Éljen Rátky!“ „Éljen!“ Rátky extázisban.) És most menj, óh nép, és teljesítsd szent küldetésedet! (Hosszantartó éljenzés.)

XIII. JELENET.

Rátky, Liza.

Liza

(A beszéd vége felé beosont, csodálkozva hallgatta Rátkyt.) És most menj, óh nép, és verd be a polgármester ablakait!

Rátky

(*Hirtelen megfordul az ablakban, kellemes meglepetéssel, derült nyugodalommal.*) Oh, — szép kezecskéit csókolom, Liza nagysád! (*Beteszi az ablakot, mire a zugás eltompul, majd elhal.*)

Liza

Csodálkozik, hogy itt lát? Nem egészen illő, hogy feljöttem, de azzal vigasztalódom, hogy ez nem is látogatás — inkább bucsujárás. Bucsujárás a szabadság szent templomába. (*Titokban kutatva néz körül, félre.*) Láttam, hogy a néni idejött. Itt kell lennie!

Rátky

Ön csak nem volt a tüntetők közt?

Liza

A keresztanyámhoz készültem látogatóba, egyedül voltam a kocsiban, mikor az utcán egyszerre körülfogott a szent hivatását teljesítő nép. Az utca tele volt emberekkel, a kocsinak meg kellett állania, éppen a szerkesztőség kapuja előtt. Meguntam ezt az állapotot, kiszöktem a kocsiból — és most itt vagyok. (*Körülnéz a szobában.*) Milyen különös itt minden! Itt csinálják a szabadságot? (*Ujjával végig húz az asztalon.*) Nem szokás porolni a szerkesztőségekben? (*Félre.*) Itt kell lennie a néninek. Meg fogom tudni, hol van. (*Elolevassa a felíratot.*) „Szerkesztőség!” Be szabad oda menni?

Rátky

Az ajtó el van zárva —

Liza

(*Félre.*) Ott van! (*Fenn.*) Hát nyissa ki!

Rátki

Szivesen! (*Kinyitja a szerkesztőség ajtaját.*) Tessék!

Liza

(*Oda se nézve, magában.*) Nincs ott! (*Fenn.*) Köszönöm — nem akarom az urakat munkájokban zavarni — — (*Olvassa.*) „Bécsi telefon.“ (*Rátkyhoz.*) Még soha sem láttam bécsi telefont. Ezt meg kell néznem. (*Az ajtóhoz siet.*)

Rátki

(*A kinek most jut megint csak eszébe Róza, rémülten az ajtóhoz szökik és Liza előtt elállja az utat.*) Az istenért — nem lehet! (*Zavartan.*) Valaki van benn! — — Egy munkatársunk éppen Béccsel beszél — Nem szabad háborgatni, olyan ideges ember, hogy tüstént görcsöket kap, ha háborgatják — — (*A bécsi telefon ajtaja mögül erős csöngetés hallatszik.*)

XIV. JELENET.

Előbbie, Rigó.

Rigó

(*Berohan a szerkesztőség ajtaján, nagy papirollóval a kezében. Meghökkenve áll meg, majd diszkrétül félre fordítja fejét.*) Bocsanat — a bécsi telefon szól. Senki sincs odabenn — meg akarom kérdezni Bécsset, — hogy mit kíván — — (*Az ajtóhoz közeledik.*)

Rátky

(*Dörgő hangon.*) Megálljon! Nem szégyenli magát, hogy magyar hírlapíró létére mindig Bécs jár az eszében? Bécsnek csak csöngetnie kell egyszer — és már rohannak a szolgalelkek, megkérdezni, hogy mit kíván. . . . Hej, pedig volt idő, mikor Magyarország csöngetett — és Bécs süket maradt!

Rigó

— (*Zavartan, fejét elfordítva.*) Bocsánat.

Rátky

Csak hadd csöngessen Bécs! Önre fontosabb dolog vár. A nép isten szabad ege alatt ítéletet mond a város hazafiatlan tanácsa fölött — siessen oda!

Rigó

Igenis! (*A főbejáraton el.*)

XV. JELENET.

Rátky, Liza.

Liza

(*Félre.*) Biztos, hogy ott van! (*Hirtelen megállapodik a jobboldali asztalnál, szeme megakad Róza levelén, melyet Hortovay tett oda. Félre.*) Mi ez? A néni írása? Levél! Ah!

Rátky

(*Félre.*) Rettenetes kis lány! (*Fenn.*) Parancsol valamit?

Liza

(*A falon függő mappát nézve.*) Magyarország mappája? Ha én Magyarország mappáját látom, akkor mindig megkeresem a bártfai fürdőt.

Rátky

Miért éppen Bártfát?

Liza

Csupa kegyeletből, — két év előtt nyáron sokat táncoltam ott. Kérem! Keresse meg helyettem! Ott fenn lesz valahol!

Rátky

(*Szolgálatkészzen a mappához siet és székre áll.*) Mindjárt meglesz. Lássuk csak, — erre kell lenni valahol.

Liza

(*Mialatt Rátky a keresésbe mélyed, óvatosan zsebre teszi Róza levelét. Félre.*) Megvan! Ha a bácsi nem tud vigyázni a feleségére, majd vigyázok én. (*Megvetően végignézi Rátkyt.*) Oh, — hogy gyűlölöm ezt az embert! (*A kerevethhez lép, hol először az asztalon fekvő ruhakefét szemléli, majd kezébe veszi a könyvet.*)

Rátky

(*A mappánál.*) Meg van! Itt van!

Liza

(*Oda se néz.*) Nagyon szépen köszönöm. (*A könyvben lapozgat, félre.*) Adna valamit érte, ha most el-

mennék. Azért is maradok! Maradhatok, hiszen a gardedámom is itt van! (*Leül a kerevetre.*)

Rátky

Ma szerencsés napom van. Ön már a második kedves látogatóm. A nagybátyja is itt járt az imént.

Liza

Tudja, hogy ön teljesen meghódította a bácsit? Erre büszke lehet; a bácsi különben nem barát-kozó természetű. Ugylátszik, ön nagyon tud bánni az emberekkel. Az előbb jutott eszembe, mikor a néphez beszélt.

Rátky

(*Szerényen.*) Egy kis emberismeret — semmi egyéb.

Liza

Emberismeret? Így még nem értem. Árulja el nekem a titkát, nem fogom tovább adni.

Rátky

Nem titok. Rögtön meg fog érteni. Volt ön már olyan helyzetben, hogy diót akart enni és nem volt diótörője? Mindenesetre volt. Ugy segített magán, hogy késsel nyitotta ki a diót. A héja kőkemény köröskörül, a kés pengéje lesiklik róla és alig ejt rajta karczolást, — de ott, a hol a két héj össze-záródik, ott van egy puha, fekete rés. A diófa va-laha e résen át táplálta a magot. Ha beleilleszti a kés hegyét a résbe, egy gyöngye nyomással könnyen

kétfelé választhatja a legkeményebb diót. A dió-nyitás titka: meg kell találni a dió gyöngye oldalát. Lássá, az emberi lélek is olyan mint a dió; a legzárkózottabb ember lelkén is van egy puha rés, mindig van egy rés, a melyen át könnyen bele lehet férközni.

Liza

Kezdem érteni. A ki bántani akar az emberekkel, annak ki kell találni az emberek gyöngéit. (*Némi malicziával.*) A legtöbb ember gyöngéje talán a hiuság?

Rátky

Soké, de nem valamennyié. Néha a hiuság, néha valami szenvedély, kedvtelés, különcség, néha egy emlék, valami gyerekes ostobaság. Hanem az a bizonyos rés meg van mindegyikünknek a lelkén.

Liza

(*Elgondolkozva lapozgat a könyvben.*) Most már kezdem érteni.

Rátky

(*Szünet után.*) A verseimet nézegeti?

Liza

Az ön versei? Ön verseket is ír?

Rátky

(*Nevetve.*) Valaha irtam — képzelje! én verseket irtam! Ez a kötet kamaszkori bűnöm, melyet ma szívesen tagadnék meg.

Liza

Nagyon rosszak a versek?

Rátky

Nagyon rosszak. (*Szünet.*) Egy-kettőnek a kivételével. A legtűrhetőbb a kötetben a Pillanat című.

Liza

A Pillanat?

Rátky

Ha egyszer nagyon elunja magát, olvassa el ezt a könyvet. (*Kiveszi Liza kezéből a könyvet és lapozgatni kezd.*) Semmi különös sincs benne, de meglehet, hogy a hangot ujnak fogja találni. Nem az a banális világfájdalom, melyet fiatal titánjaink ma affektálnak, hanem egy egyszerű fiatal lélek küzdése a világosság után. Néha, ha lapozgatók e könyvben, kissé meg is indulok. Mennyi hit volt bennem egykor — mennyi hit! Lássá, ma már nem hiszek semmit.

Liza

(*Félre.*) Különös! Azt hiszem, megtaláltam a rést. Megpróbálom, hátha kinyithatom ezt a kemény diót! (*Kiveszi Rátky kezéből a könyvet.*) De hiszen ezek Sziriusz versei.

Rátky

Sziriusz, — ez volt az álnevem.

Liza

(*Tettetett megindulással.*) Hogyan — ön Sziriusz?

Rátky

Én. Talán hallotta már e nevet?

Liza

Hogy hallottam-e Sziriusz nevét? — Oh, — a nevelő intézetben töltött évek minden poézise e névhez fűződik.

Rátky

Igazán? Ön elolvasta verseimet?

Liza

Hogy elolvastam-e Sziriusz verseit? Imádságos könyvem mellett ezt tartom ma is a legdrágább kincsemnek. És ön Sziriusz! És én most szemtől-szembe látom Sziriuszt, a kiről annyit ábrándoztam!

Rátky

(*Félre.*) Elragadó gyermek! (*Fenn.*) És vajjon melyik versem nyerte meg tetszését leginkább?

Liza

(*Zavartan.*) Melyik? A — a — Pillanat! Igen — a Pillanat! Milyen vers az!

Rátky

(*Kiveszi Liza kezéből a könyvet.*) Magam is arra tartok legtöbbet. (*Olvas a könyvben.*)

Melyet vadászunk szívszakadva*)

Felhők felett s a föld alatt,

A *boldogság* valódi magva

Nem több, egy röpke pillanat.

*) Dóczy Lajosnak *A pillanat* című bájos költeményét a kitűnő poéta beleegyezésével használta fel a szerző.

Liza

(*Elragadtatással.*) Nem több, egy röpké pillanat.
 — — Oh, milyen vers! (*Félre.*) Megtaláltam a rést!
 (*Kiveszi Rátky kezéből a könyvet és szaval.*)

Mint századév csodavirága
 Csak lassan, titkon, lopva kél;
 Feslik, s ott esügg száraz ága,
 Hervad s még rá sem ismerél.

Az ifju pásztort élte hosszán
 Egy vágy kísérti, egy remény:
 „Tündér királylány, szállj le hozzám,
 Egy csókodért meghalok én!”

Rátky

(*Közelebb vonul Lizához, tüzzel.*) Egy csókodért
 meghalok én!

Liza

(*Hátrább vonul.*) Kérem! (*Olvas.*)

És csöndes órán szép királylány
 Csókolja az alvó fiut,
 Fölébred az s tünődik — álmán,
 S a fátyolos nő messze fut.

(*Leteszi a könyvet, úgy tesz, mintha egy könyvet
 itatna fel kendőjével és megindultan szemléli Rátkyt.*)
 És ezt ön írta!

Rátky

Másnak képzelte Sziriuszt, ugy-e? Képzeletében
 bizonyára klasszikus metszésü arczélt kölcsönzött

Sziriusznak, vállára omló holló fürtöket, ábrándos szemet . . .

Liza

Nem. Férfiúnak képzeltem, nem viaszbábnak, erélyes, tetterős férfinak. (*Tettetett naivsággal.*) Olyannak, mint ön.

Rátky

(*Boldogan.*) Olyannak? Én ha azt mondom önnek Liza, hogy én is régóta ismerem önt, — hogy akkor, mikor e verseket irtam, már az ön képe töltötte be a lelkemet, az ön képe, melyet jószemmel előre láttam az időben, előre táttam, mint a női ideál elragadó megtestesülését — Liza! Nem fogja zokni venni merész beszédemet?

Liza

(*Ábrándozva.*) Nem, Sziriusz, én nem haragszom. Én is azt hiszem, hogy a mi lelkeink már régóta ismerik egymást. Már találkoztak valahol, egy más világban.

Rátky

(*Tüzzel.*) Igen, lelkeink régóta ismerik egymást. Homályos ösztönnel, boldog sejtelemmel keresték egymást, és most, hogy megleltem önt, az én lelkem epedve suttozja:

Tündér királylány szállj le hozzám,
Egy csókokodért meghalok én!

Liza

(*Fölkel és zavart tettetve kerevet mögé vonul, szemérmatosan.*) Rátky én nem értem önt.

Rátky

(*Tüzzel.*) Oh, — meg fog érteni, ha azt mondom :
szeretem !

Liza

És hogyan higgyem el ? Ön, Sziriusz — engem !
Nem lehet ! (*Búsan ringatja a fejét.*)

Rátky

(*Letérdel.*) Im, esküszöm : szeretem !

Liza

(*Szünet után előre jön, gúnyosan kacagva végignézi, száraz hangon..*) Hát mégis vannak adósságai !

Rátky

(*Rémülten.*) Liza — mit jelent ez ?

Liza

Azt, hogy ön igen szimpla dió, Sziriusz ur ! Tudja-e, hogy soha életemben nem olvastam öntől egyetlen verset sem ? Egyet sem ! Csak a Pillanatot — most — azt is örökké sajnálni fogom. Mert rossz, botrányosan rossz ! (*Felkapja a könyvet és parodizáló hangon olvassa.*)

Az ifju pásztort élte hosszan

Egy vágy kísérti, egy remény :

„Tündér királylány, szállj le hozzám,

Egy csókért meghalok én !“

(*A könyvet az asztalra csapja.*) No hallja — ez is vers ? Szégyelje magát !

Rátky

(*Fölkel, magában.*) Szamár vagyok, annyi bizonyos.

Liza

Tudom, hogy egy félóra előtt (*az ajtó felé*) más előtt térdepelt és a következő félórában megint más előtt fog térdepelni. Csak azért térdepeltettem le magam előtt, mert be akartam bizonyítani, hogy az nagyon könnyű dolog. Ha az ember nem sajnál egy kis kacérságot, akkor letérdepel, mint az idomitott elefánt a czirkuszban.

Rátky

Még így nem ezáfoltak rám a félhivatalosak sem! *Az asztalról felvett kefével megtisztítja a térdét. Hirtelen fölemelkedik, a kefével az ablakban álló Lizára mutat, magában, határozott hangon.*) Feleségül kellene venni! (*Tépelődve.*) Csak ne fenyegetne a királyi tanácsosság! (*A kezét vissza teszi az asztalra. Magában.*) Ki kell gázolnom ebből a hinárból, — különben vége a becsületnek! Csak jutna eszembe valami. — (*Gondolkozik, a szeme megakad Flórisnak a fogason függő kalapján. Magában diadalmasan.*) Ah, — Flóris még itt van, — most már ki fogok gázolni! (*A szerkesztőség ajtajához siet, melyet kinyit. Bekiált.*) Flóris! Most már jöhetsz!

XVI. JELENET.

Előbbiek, Flóris.

Flóris

(*Belép az ajtón, meggillantja Lizát, halkán Rátkyhoz.*) Ő itt? Csináltál nekem reklámot?

Rátky

(*Halkan.*) Minden pompásan indul. Csak válasszolj mindenre, a mit mondok, igennel. Érted? Igent mondj mindig — különben elveszett minden!

Flóris

Nem értem! (*Lizához.*) Kisasszony!

Rátky

(*Flórisához vigan.*) Barátom, — megnyerted a fogadást! Az öt üveg pezsgő a tied!

Flóris

Öt üveg pezsgő?

Rátky

(*Titokban integetve, fenn.*) Igen. Most köszönd meg Liza kisasszonynak.

Flóris

(*Félre.*) Semmit sem értek! (*Lizához fenn.*) Köszönöm kisasszony!

Liza

Mit köszön?

Rátky

(*Igen udvariasan.*) Bocsánat — talán nem is volna szabad elmondanunk — — De ha megigéri, hogy nem haragszik, ha komolyan megigéri, akkor mégis elmondom.

Liza

(*Idegeseen.*) Mi az?

Rátky

Egy fogadásról van szó, köztem és Flóris közt. Délben ugyanis együtt ebédeltünk és fekete kávé-nál a nőkről kezdtünk beszélgetni. Fekete kávé-nál mindig a nőkről szoktunk beszélgetni. Én is mondtam valamit, Flóris is mondott valamit; végül egy — megengedem hogy merész — állítást kockáztattam meg. Igazán — nem tudom, hogy elmondhatom-e önnek?

Liza

Beszéljen hát!

Rátky

Azt mondtam, hogy husz perc alatt bármely fiatal leánynyal el tudom hitetni, hogy szeretem.

Liza

(*Megbotránkozva.*) Ah! Uram!

Rátky

Bocsánat, — egy szóval se mondtam, hogy megnyerem viszontszerelmét! Csak arra vállalkoztam, hogy meggyőzőm szerelmemről.

Liza

A melyét nem érez?

Rátky

A vitából fogadás lett, a fogadást olyképp állapítottuk meg, hogy Flóris fogja megjelölni a kíséreltre kiszemelt fiatal hölgyet. (*Gúnyos meghajlással.*) Flóris igen megnehezítette helyzetemet, midőn önt jelölte ki . . .

Flóris

(*Félre.*) Egy szó sem igaz az egészből.

Liza

(*Indulatosan.*) Gyalázat

Rátky

(*Alázatosan.*) Ugy-e, nem haragszik ez ártatlan tréféért, Liza nagysád?

Liza

(*Keserű haraggal.*) Tehát igazam volt? Ön is bevallja? Minden a mit mondott komédia volt, hazugság?

Rátky

Hiszen ön nem is hitte el!

Liza

Nem hittem el, mert semmit sem hiszek önnek. De ha hinnék önnek, akkor elhittem volna — és ez öntől — ez öntől nem becsületes!

Rátky

De Liza nagysád, — ön is csak tréfát üzött velem?

Liza

(*Sírássra hajló hangon.*) Én tréfát üztem önnel, mert tudom, hogy önt nem lehet komolyan venni. De ön, uram, ön nem tudta, hogy én önt nem veszem komolyan és mégis úgy beszélt hozzám, hogy komolyan elhiggyem, a mit mond. Oh, — hogy gyűlölöm önt!

Rátky

(*Félre.*) Jobb szeretem, mintha a világ legjellemesebb férfiának tartana!

XVII. JELENET.

Előbbie, Pollacsek, Hortovay.

Pollacsek

(*A főbejáraton bejön, kézen fogva maga után húzza Hortovayt. Ingerülten.*) Jöjjön! Jöjjön! Mondja a szemébe, a mit nekem mondott. (*Meglátja Lizát, ámulva.*) Te is itt vagy? (*Dörgő hangon.*) Hogy megszégyenítél az én tudtom nélkül ide jönni?

Liza

Tegnap óta nagykoru vagyok és oda mehetek, a hová nekem tetszik. (*A továbbiak alatt duzzogva és idegesen marad.*)

Pollacsek

Nagykoru vagy, de ne feledd, hogy üzleti társam vagy és nekem kötelességem a cég jó hírnevére ügyelni! (*Nyugodtabban.*) Neked különben van

magadhoz való eszed. Hanem a feleségem! (*Rátkyhoz.*) Ez az ur (*Hortovayra mutat.*) azt állítja, hogy a feleségem itt van!

Hortovay

Sűrű fátyola alatt is megismertem ő nagyságát

Pollacsek

(*Rátkyhoz.*) Válaszoljon! Igaz ez vagy nem?

Rátky

(*Magában.*) Csak eszembe jutna valami!

Liza

(*Rátkyhoz kárörömmel.*) Nos, — szerkesztő ur?

Pollacsek

Akar ön kérdésemre válaszolni? Igen, vagy nem? És ha igen — miért nem?

Rátky

(*Magában.*) Csak a vakmerőség segíthet.

(*Pollacsekhez.*) Persze, hogy itt van. De ez nem ok arra, hogy botrányt csináljon. A nagyságos asszony ide kísérte Liza kisasszonyt, hogy együtt megszemléljék a bécsi telefont.

Pollacsek

(*Lizához.*) Igaz ez Liza?

Rátky

(*Pollacsekhez.*) Ön kételkedik szavamban? Győződjék meg maga — ott van a bécsi telefon.

Pollacsek

A bécsi telefon? (*Fenyegetően.*) Meglátom! (*Kinyitja a bécsi telefon ajtaját, belülről erős csöngetés hallatszik. Pollacsek arcza kiderül. Szeliden.*) Lám, — igazán a bécsi telefont hallgatja! Róza! (*A fülkébe lép.*)

Liza

(*Rátkyhoz halkán.*) Mit jelent ez a vakmerőség?

Rátky

Meg fogom magyarázni — — Nem hivatkozom most a jó szívére, hanem az eszére, — segítsen megmenteni egy ártatlant a többé jóvá nem tehető botrány elől.

Liza

Egy ártatlant?

Rátky

Meg fogom róla győzni!

Liza

(*Kiveszi zsebéből a levelet, úgy hogy Rátky nem láthatja.*) Magam fogok róla meggyőződni. És ha nem beszélt igazat: jaj önnek!

XVIII. JELENET.

Előbbiek, Róza, majd Kosniczki.

Pollacsek

(*Rózához, a ki zavartan megjelenik az ajtóban.*) Érdekes a telefon?

Róza

(*Ámulva.*) Nagyon érdekes — de szörnyen esenget. (*Beteszi maga után az ajtót, mire a csöngetés elnémul.*)

Kosniczki

(*Izgatottan besiet a középén.*) Hol van ő? Itt van ő! (*Pollacsekhez.*) Ünnepet ülök ma, mert a bús lengyel nemzet kezéből kihullott fegyvert fölragadta a lovagias magyar, kioltva vele az agyaglábu kolosszus három zsoldosának hitvány életét! (*Megragadja Pollacsek kezét.*) A magyar lovagias és a lengyel háladatos! (*Megcsókolja Pollacsek kezét.*)

Pollacsek

(*Szerényen.*) Kérem, — hiszen nem volt három, csak kettő! Szót sem érdemel; szívesen tettem. (*Észreveszi Hortovayt, a ki csendesen ki akar sompolyogni az ajtón.*) Megálljon! Honnan vette a bátorságot, ön, a ki csak az imént szabadult pisztolyom csöve elől — hogy merényletet intézzon házi békém ellen!

Rátky

Igen! Válaszoljon!

Hortovay

Bevallom, a látszat most ellenem fordul. De bizonyára nem szólaltam volna fel, ha az a levél már előbb föl nem kelti gyanumat.

Pollacsek

Levél? Miféle levél?

*Rátky és Róza**(Rémülten néznek össze.)**Hortovay*

Véletlenül láttam egy levelet, véletlenül, — a levelet ő nagysága intézte Rátky urhoz. Meglehet, hogy még most is ott van az asztalon!

*Rátky és Róza**(Egyszerre rémülten.)* A hetedik levél!*Pollacsek**(Az asztalhoz siet.)* Látni akarom!*Pollacsek, Rátky, Hortovay, Flóris és Kosniczki*

(A két asztalon heverő írásokat és könyveket szerte szét hajigálva, lázasan keresnek.)

Kosniczki

(Öklébe gyűr egy papirost, diadalmasan.) Itt van!
A levél nálam van!

Pollacsek és Hortovay

(Kosniczkit a szoba hátsó részébe szorítják.) A levelet! Adja ide a levelet!

*Rátky és Flóris**(Fölemelt ököllet.)* Ne merje oda adni! Ne adja!*Kosniczki*

(Fölemelt öklében a levelet tartva, felugrik egy székre.)

Rátky

Ne feledje, hogy ön lengyel nemes és hogy a levél egy védtelen nőé!

Kosniczki

(*Lelkesen.*) Egy lengyel nemes meghal, de nem kompromittál egy védtelen nőt!

Pollacsek

Adja ide a levelet — vagy pisztolyom csöve elé kényszeritem!

Kosniczki

Dicső ösömet, Kosniczki Miczizlávot, elfogták a kozákok, hogy elvegyék tőle a bujdosó honfiak üzenetét. Tudják, mit tett Kosniczki Miczizláv? Ezt tette! (*Szájába kapja és lenyeli a levelet.*)

Pollacsek és Hortovay

Lenyelte!

Rátky

Derék slakticz!

Flóris

(*Lesegíti Kosniczkit a székről és melegen gratulál neki.*)

Kosniczki

(*A következők alatt lassanként rosszullét tüneteit mutatja, később a kerevetre ül, fejét a két kezébe támasztja és időről-időre kinosan nyög.*)

Pollacsek

(*Rátkyhoz.*) Mi van azzal a levéllel? Kapok végre magyarázatot?

Rátky

(*Hideg vérrel.*) Semmi! Szót sem érdemel! Szívesen megmutattam volna bárkinek is, (*Méltósággal.*) de tiltakoznom kellett ama merénylet ellen, melyet a levéltitok szentsége ellen intéztek!

Liza

Igen? (*Megmutatja a levelet.*) No hát legyen egészen nyugodt, szerkesztő ur, a levél nálam van — majd el fogom olvasni! (*Elsiklik Rátky és Flóris karja alatt, az ajtóhoz siet, hol magasan lobogtatja a levelet. Magában.*) Most a kezemben vagy — Szíriusz! (*El a középén.*)

Hortovay

(*Pollacsekhez.*) A levél! A levél! (*Liza után elrohan.*)

Róza

(*Kezeit tördelve siet Liza után.*) A levél! (*El.*)

Pollacsek

(*Egy pillanatig meghökkenve áll, majd Rátkyhoz lép.*) Mindent meg fogok tudni! És ha ön játékot mert velem üzni: a pisztolyom csöve elé állítom! (*El a középén.*)

XIX. JELENET.

Rátky, Flóris, Kosnieszky

Flóris

Mit fogsz most tenni?

Rátky

Ej, — majd csak eszembe jut valami! Egyelőre elmegyek a segédszínésznők vacsorájára!

XX. JELENET.

Előbbie, Rigó.

Rigó

(Lélegzet nélkül berohan a fölépcsőn.) Szerkesztő úr — szerkesztő úr.

Rátky

Mi az?

Rigó

A városházáról — jövök!

Rátky

Igaz — a tüntetés! Nos, elégtételt vett magának a nép?

Rigó

A nép odavonult, hogy beverje az ablakokat.

Rátky

Nagyon helyes. Tovább?

Rigó

Mikor odaértünk, a városháza tetejéről három óriás, nemzetiszínű zászló függött le. Akkora nagy zászlókat még életemben nem láttam — a rojtjuk a kövezetet söpri.

Rátky

Hah! Megesáltak bennünket!

Rigó

Kijátszottak bennünket. Az éjjel titokban ki-tűzték a zászlókat.

Rátky

És a nép? A nép?

Rigó

A tömeg megállott, habozott, majd éljenezni kezdett. A nép éljenezte a tanácsot és a polgármestert.

Rátky

A mi népünk — a polgármestert!

Rigó

Aztán kinyílt az egyik emeleti ablak és egy fekete bajuszu ur szónokolni kezdett a néphez.

Rátky

A mi népünkhez?

Rigó

(*Hévvél.*) „Polgártársak! A város tanácsa büszke reá, hogy polgárai oly féltékenyen őrzik szent jogaikat. De ne elégedjete meg azzal, hogy hódoltok a nemzeti zászlónak, hanem fordítsátok fölséges hangotokat azok ellen, a kik a mai napon elmulasztották hajlékukat e zászlóval fölékesíteni. Ott van mindjárt a „Vihar“ szerkesztősége.

Rátky

(*Fejéhez kap.*) Irgalmas Isten, — elfelejtettük a zászlót kitűzni! Hamar — hamar! (*Hirtelen megáll és fülel. A távolból zugás hallatszik.*) Későn van! (*A nép kívül: „Abczug Vihar!” „Abczug Rátky!” „Levele!”*)

Rátky

(*Egyszerre visszanyeri hidegvérét, a ruhafogashoz lép, magára veszi felöltőjét és az ablaknak háttal fordulva cigarettára gyújt. Közbe nyugodtan szól Rigóhoz.*) Kérem, irjon erről egy harmincsoros tudósítást. Husz sor is elég lesz, a közönséget nem érdekli az ilyesmi. Csak így: Egy csavargókból és mesterinasokból álló csapat, lármázva vonult szerkesztőségünk elé. Mi, a kik nem hajhászszuk a tömeg tapsait, mint a városi tanács, — mi természetesen nem is terrorizáltattuk magunkat utcai botrányok által. Végül róvja meg élesen a rendőrség hanyagságát. A rendőrség ölbetett kezekkel nézi, hogyan tombol az utca söpredéke.

XXI. JELENET.

Előbbie, Szolga.

Szolga

(*Bejön a középén.*) Kérem a vezérczikket.

Rátky

Na, — csakhogyan végre mégis eszébe jutott! Már egy óra előtt a nyomdába vihette volna! (*Az*

asztalhoz lép és bemártja a tollat.) Még csak a nevetem irom alá — aztán elmegyek a segédszínésznők. — — *(Hirtelen megakad, keresve a cikket.)* Hová lett? Hiszen ide tettem!

Kosniczki

(Kínosan sóhajt a kereveten.)

Rátky

Hah! *(Gyanakodva nézi Kosniczkit, majd kétségbeesetten hozzásiet.)* Boldogtalan, — megette a vezércikkemet! *(A nép odakünn zug.)*

(Függöny.)

III. FELVONÁS.

Üveg folyosó Pollacsek budavölgyi nyaralójában. A keskeny szín háttére egyszerű, hosszú üvegfal, melyen át a napfényes, lombos keltre lehet látni. Jobbra főbejárat. Balra kettős ajtó; az első Pollacsekék lakásába, a második Liza szobájába szolgál. Kerti butorok. Jobbra elől színes abroszszal leterített asztal, körülötte székek. Az asztalon reggeli készlet, újságlapok. Az üvegfal mellett két pad és faoszlopokon kisebb pálmák. Az üvegfal baloldalán nyitva áll egy ablak.

I. JELENET.

Pollacsek, Szobaleány.

Pollacsek

(*Az asztal előtt ül, újságlappal a kezében.*) Miféle új divat az, hogy sem a feleségem, sem Liza kisasszony nem jön reggelihez?

Szobaledny

(*A reggeli készletet tálczára rakosgatva.*) A nagyságos asszonynak fáj a feje.

Pollacsek

Meghiszem, hogy fáj! Még jobban is fog fájni! És Liza kisasszonynak talán szintén fáj a feje?

Szobaledny

Nem tudom mi baja. Mikor reggelihez szólítottam, azt mondta, hogy nem éhes.

Pollacsek

(*Főlekel, magában.*) Nem mernek a szemem elé kerülni. (*Liza ajtaján kopogtat.*) Liza! Liza!

Liza

(*Belül.*) Nem szabad, — öltözködöm!

Pollacsek

Öltözködik . . . Jól van. (*A másik ajtón kopogtat.*) Róza! Róza!

Róza

(*Belül.*) Nem lehet. — még nem készültem el!

Pollacsek

Ő is öltözködik. Nagyon jól van. (*Magában.*) Csak csinosítsatok magatokat lelkeim, azért a leszámolást nem kerülitek el! Tegnap a nyakas leány semmi áron sem akarta ideadni azt a levelet, — bezárkozott a szobájába és azt mondta, majd holnap! Jól van — én várok.

II. JELENET.

Előbbieket, Plébános.

Plébános.

(*Jobból jön.*) Jó reggelt, tisztelt Pollacsek ur!

Pollacsek

Nini, — a plébános ur! Isten hozta! (*Kézfogás.*)
Nézze meg, Julesa van-e odaát cognac.

Plébános

Köszönöm, én nem iszom!

Szobaleány

(*Egy pisztolyos dobozt állít az asztalra.*) Ezt a
ládát ma reggel hozta a pinczemester a városból.

Pollacsek

Ah igen, — a vontesövű pisztolyaim.

Plébános

(*Megdöbbenve.*) Pisztolyok?

Pollacsek

Szeretem kéznél tartani. Az ember soha sem
tudja, mikor veheti hasznát.

Plébános

(*Szelid szemrehányással.*) De Pollacsek ur! Mindig
párbajozik, mindig csak párbajozik! Mikor fog már
letenni rettenetes szokásáról? Hát még se volt
elég? A szent irás azt mondja: A ki megüti a jobb
orczádat, annak tartsd oda a bal orczádat is.

Pollacsek

Csakhoggy mikor ezt megírták, akkor még nem
ismerték a társadalmi kényszert!

Plébános

(*Szomoruan.*) Ne vegye rossz néven, Pollacsek

ur, ha hivatásos buzgalmam talán szerénytelenné tesz. De meg kell önnek mondanom: elvei nem méltóak istenfélő keresztényhez. Látta, az éjjel sokat gondolkoztam ezen és alig is aludtam valamit. Hajnalfelé mégis elaludtam és ekkor szörnyű álmom volt. Oh — ha látta volna őket!

Pollacsek

Kit?

Plébános

A három testőrt. Megjelentek álmomban.

Pollacsek

(*Ijedten.*) A három testőr megjelent —?

Plébános

Az első szőke volt és oly ifju. Nem volt romlott, — higgye el! — a szíve jó volt, csak könnyelműségre hajló. Kiment a küzdőtérre, otthon édes anyját hagyta, agg édes anyját, a kinek ő volt minden támasza és reménysége. Az anyja várt — de haj! — a szőke ifjut halva hozták haza. — Szegény, szegény anya! (*Szünet.*) A második testőr barna volt. Nem volt gonosz, csak katonásan nyers. Nem lehetett gonosz, mert hiszen imádta szelid nejét és imádta szöghaju angyalokait, kik vidám kacagással népesítették be házát. Szegény asszony, — szegény gyermekek. Özvegységre, korai árvaságra kellett jutnotok.

Pollacsek

(*Sötét arczczal.*) A becsület! A becsület!

Plébános

(*Tűzzel.*) Éhes fenevad az ilyen becsület, mely embervérrel táplálkozik! (*Szeli ebben.*) Bocsásson meg buzgalmam talán elragad. — — (*Megindultan.*) Most megyek és fohászaiban megemlékezem három testőr lelkiüdvösségéről. (*Kézet szorít Pollacsekkel, indul, majd visszatér.*) Igaz! Lesz szíves és megmutatja nekem a pisztolyokat? Még soha sem láttam párbajozó pisztolyt.

Pollacsek

(*Kiveszi a pisztolyokat a dobozból, az egyiket a plébános kezébe adja.*) Tessék, tisztelendő ur.

III. JELENET.

Előbbiek, Latorka, később Szobaleány.

Latorka

(*Írásokkal a hóna alatt alázatosan belép, a pisztolyoktól láthatólag megszeppen.*) A havi számadásokat bátorkodom alázattal elhozni.

Pollacsek

Tegye csak oda az asztalra, Latorka, majd később átnézem a számadásokat. Most nem érek reá, ki kell próbálnom az új pisztolyokat.

Latorka

(*Növekedő rémülettel.*) Talán megint párbajozni méltóztatik?

Pollacsek

Nem. Azaz : nem lehet tudni. Az élet csatatér és az ember néha meg is hal a becsületért.

Plébános

(*A pisztolylyal a levegőbe célloz.*) Mint a szegény testőrök.

Latorka

(*Bátorságot véve magának.*) Legalább — nem szenvedtek sokáig a szegények?

Szobaleány

(*Időközben belép, később figyelni kezd a beszélgetésre.*)

Pollacsek

Nagyon henczegett az a három testőr, — hanem mikor aztán a pisztolyom csöve előtt állottak, ugyan-csak meg voltak szeppenve.

Plébános

(*Érdeklődve.*) Ki lőtt először?

Pollacsek

Az ellenfelem. Én mindég az ellenfelemnek szoktam átengedni az első lövést.

Plébános

És milyen messzire állottak egymástól?

Pollacsek

Körülbelül ennyire — — Majd megmutatom !
Álljon csak ide, tisztelendő ur — (*A szoba jobb vé-*

gébe állítja a plébánost, maga a bal végébe megy.) Körülbelül ennyire.

Plébános

(*A pisztolylyal a kezében.*) Aztán hogy történt?

Pollacsek

A kalap a fejemen volt a pisztolyomat a hónom alá fogtam és szivaroztam. Alig néztem az ellenfelemre, mintha nem is érdekelné, hogy mit csinál — — Csak úgy félvállról mondtam: Lőjjön az ur! de ne feledje, hogy aztán rajtam a lövés sora. A szekundáns háromszor tapsolt. Tapsoljon Julesa!

Szobaleány

(*Időközönként háromszor tapsol.*)

Plébános

(*Az első tapsolásnál kiegyenesedik, a másodiknál Pollacsekre emeli a pisztolyt, majd két lépést előre lép.*)

Pollacsek

(*A harmadik tapsolásnál sarkonfordul és hirtelen a papra emeli a fegyvert.*) Paff! Már ott fekszik!

Latorka

(*Plébánoshoz.*) Ha most komolyan párbajoznának, akkor a tisztelendő ur már holt ember volna.

Plébános

Azt nem lehet tudni, mert hát ha én találtam volna?

IV. JELENET.

Előbbiek, Kosniczki.

*Kosniczki**(Belép jobbról, összefont karokkal Pollacsek elé lép.)*

Gyáva!

*Pollacsek**(A pisztolyt az asztalra teszi.)* Mi tetszik?*Kosniczki*

Gyáva!

*Plébános és Latorka**(Ijedten befogják Kosniczki száját.)* Ne! Ne!*Szobaleány**(Rémülten.)* Istenem!*Kosniczki**(Szeliden.)* Tudom, hogy ő nem gyáva. A szive erős mint az oroszláné. De én mégis mondom: *(Élesen.)* Gyáva.*Plébános és Latorka*

Ne! Ne!

Pollacsek

Tudja-e, hogy pisztolyom csöve elé kényszeríthetem?

Kosniczki

Tudom. Gyávanak neveztem önt és ön ez irtóztató sértésért párbajra fog engem hívni és meg fog ölni! De én azt akarom! Meg akarok halni! Csak egyre kérem: a szívembe! Ide a szívembe!

Pollacsek

Én öljem meg? Micsoda tolakodás! Hiszen alig ismerem az urat . .

Kosniczki

Nem akar megölni? Kényszeríteni fogom reá.

Plébános

(*Kosniczkihez.*) Boldogtalan! Miért rohan vesztébe? Nem tudja, hogy az öngyilkosság bűn?

Latorka

(*Kosniczkihez.*) Lássá, — hiszen az élet oly szép?

Kosniczki

Meg kell halnom. Tegnap kártyáztam és becsületszóra veszítettem. A huszonnégy óra elmúlt és én nem tudok fizetni. Egy lengyel nemes nem élhet becsület nélkül. Halálomban méltó akarok lenni dicső őseimhez: nem követek el közönséges öngyilkosságot, egy hős kezétől akarok elesni. (*Pollacsekhez.*) Uram, — önnek ajándékozom életemet. Ha nemes vérem pirosra festi majd erős kezét, hálatalten sóhajtom: Pollacsek nem gyáva!

Pollacsek

Hát én öljek meg mindenkit? Nem volt még elég?

Kosniczki

Mily nagylelkű! Megakarja nekem bocsájtani az irtóztató sértést! Olyan nemes, a milyen bátor... De én nem maradhatok vissza nagylelkűség dolgában és kényszeríteni fogom, hogy öljön meg.

Pollacsek

Azt szeretném látni!

Kosniczki

Nemesszivü férfi — én kényszeríteni fogom önt!
(Lehuzza a keztyűjét és fölemelt kézzel Pollacsek felé lép, hogy megüsse.)

Pollacsek

(Az asztal mögé menekül és rémülten néz farkas-
szemet Kosniczkivel.)

Plébános, Latorka és Julcsa

(Pollacseket körülveszik és ijedten kiáltják.) Meg-
álljon! Mit tesz? Szerencsétlen!

Kosniczki

Ah, — milyen nagyilekü! (Ujból Pollacsek felé
nyomul.)

Pollacsek

(Plébános, Latorka és Julcsa mögött állva.) Meg-
álljon! Mennyit vesztett kártyán?

Kosniczki

Negyvenkét forintot,

Pollacsek

Megálljon! Maradjon ott! (Tárczájából pénzt vesz
elő.) Latorka — adja oda neki azt az ötvenest!

Kosniczki

Nem fogadok el ajándékot! Nem fogadok el!

(*Kiveszi Latorka kezéből a pénzt.*) Csak kölesönt! Ha az agyaglábu kolosszus porba dől és én visszanyerem őseim birtokait — akkor visszafizetem. (*Zsebre teszi a pénzt.*) Isten önnel, nemesszívü férfi! (*Elmenőben.*) Estye Polzka nyezginyéla . . . (*El.*)

Plébános

(*Megszoritja Pollacsek kezét.*) Ez szép volt!

Latorka

(*Megindultan.*) Nagyságos ur, — én csak egyszerű üzletvezető vagyok, — de ez szép volt!

Szobaleány

(*Szemét törli.*) Ez szép volt!

Pollacsek

(*Növekedő haraggal.*) A vakmerő! Mit gondol! Engem gyávának nevez! Engem! Ennek az urnak szerencséje volt. Éppen jó kedvemben talált. Ilyenkor néha alig ismerek magamra. (*A pisztolyokat a dobozba rakja.*)

Plébános

(*Növekedő ingerültséggel.*) Igazán bámulom a Pollacsek ur nyugalmát. Még pénzt is adott neki! Végre is az ember ereiben vér folyik, vér és nem aludt tej! No, — én nem tudom, hogy megtudtam-e volna annyira őrizni a hidegvéremet az ön helyében!

Pollacsek

Most megyek a kertbe, — villás reggeli előtt még egypár négykrajczárost akarok lelőni röptében.

Plébános

A vadászpuskával meglehetősen tudok banni,
— hanem pisztolylyal még nem próbáltam lőni . . .

Pollacsek

Majd egyszer meghívom a tisztelendő urat! —
Majd máskor! Ma tanuk nélkül akarok lőni, mert
új pisztolyok, és ilyenkor ideges az ember . . .

Plébános

(*Tüzzel.*) Jól van, — majd egyszer célba lö-
vünk! Majd csinálunk papirosból egy emberalakot —
arra lövünk! (*Beszédközben Pollacsek előtt jobbra el.*)

Latorka

(*A ki utolsónak marad, a szobaleányhoz.*) A nagy-
ságos ur egy pár négykrajeczáróst fog lelőni a leve-
gőből! (*A szobaleánynyal jobbra el.*)

V. JELENET.

L i z a, m a j d R ó z a.

Liza

(*Balról belép, az ablakon kinéz a kertbe.*) A kertbe
ment. (*Előre jön, előveszi Róza levelét és átfutja. Ke-
serűen.*) Ah! Így ír egy férjes asszony egy idegen
emberhez! Hogy gyűlölöm mindakettőjüket!

Róza

(*Balról óvatosan benyit, mikor észreveszi, hogy
Liza egyedül van, összekulcsolt kezekkel siet hozzá.*) Liza!
Édes Lizám!

Liza

(*Elrejtí a levelet és elfordul.*) Mit akarsz tőlem?

Róza

Hiszen tudod, hogy mire akarlak kérni. Ugye, Liza, nem adod oda a levelet a férjemnek?

Liza

Nem vagyok áruló — de, látod, miért teszel olyant, a miről a férjednek nem szabad tudnia?

Róza

Mikor ezt a szerencsétlen levelet irtam, még nem volt férjem. Évekkel ezelőtt történt, egy vidéki városban, hol megismertem Rátkyt. Tegnap elmentem Rátkyhoz, hogy visszakérjem a levelet. Ezt és a többi. Nagy meggondolatlanság volt tőlem, de a félelem elvette az eszemet. Mindég az járt a fejemben, hogy a levelek a férjem kezébe kerülhetnének és ő irtóztató haragra gerjedne — Gondold meg, Liza, bizonyára párbajra hívná Rátkyt és megölné! Megölné! (*Kívül pisztolylövés hallatszik, rögtön utána üvegsörömpölés.*)

Liza és Róza

(*Felsikoltva néznek össze.*)

Róza

Irgalmas ég, — mi ez?

Liza

(*Egy pillanatig rémülten áll, aztán az üvegfalhoz fut és kinéz a kertbe.*) A bácsi célba lő az üvegház mellett!

Róza

Oh, — itt valami irtóztató készül! Meg fogja ölni Rátkyt!

Liza

(*Rémülten.*) Megölni!

Róza

(*Kezeit tördelve.*) És ennek én vagyok az oka! Én!

Liza

Oh, — hogy félted az életét! Hogy félted! (*Hízelegve, fájdalmasan.*) Valld be: ugy-e szereted? Ugye most is szereted még? Nagyon szereted? Látod, hiszen most már bevallhatod!

Róza

Nem — nem szeretem! Ha arra a sok nyugtalanságra gondolok, mit nekem okozott: inkább gyűlölöm.

Liza

Látod, hogy nem beszélsz igazat. Ha nem szeretted, miért irtál hozzá ilyen levelet?

Róza

Mit tudom én! Egyszer azt hittem, hogy szeretem. (*Kívül lövés, aztán egy hang: „Hallja az úr! Erre ne lövöldözzön!”*)

Liza

És, mondd, ha annyira szerettétek egymást, — miért nem vett feleségül Rátky?

Róza

(*Keserű mosolylyal.*) Feleségül? Szegény Lizám! Nem jól ismered Rátkyt!

Liza

(*Mohón.*) Ugy-e, ő olyan ember, a ki letérdel egy nő előtt, azt mondja neki, hogy szereti — és nem is gondol a házasságra — — Ugy-e, olyan ember?

Róza

Előttem nem térdelt soha.

Liza

Róza! Róza! Ezt nekem mondod? Hiszen ő már minden nő előtt térdelt. Mersz megesküdni, hogy előtted nem térdelt?

Róza

Jó lélekkel esküszöm.

Liza

(*Boldogan.*) Esküszöl? (*Szünet után szomoruan.*) Nem hiszem!

Róza

(*Megdöbbenve.*) Milyen különös vagy! Milyen ideges! Ilyennek még nem láttalak . . . (*Liza szemébe néz, eszmélve.*) Liza — hiszen belőled a féltékenység beszél! Szereted!

Liza

(*Szenvedélyesen.*) Én szeretem? Én szeretem Rát-
kylt? Ezt a szemembe mondod? Oh — ez — ez —
nem szép tőled! Ezt nem vártam tőled! Ez — ez —

Róza

Szegény Lizám; — nem jól tennéd, ha bele-
szeretnél. Rátly nem vesz ám feleségül!

Liza

(*Reáhajtja fejét Róza vállára.*) Oh, — miért bántasz Róza. (*Főlegyenesedve.*) Gyűlölöm azt az embert!

VI. JELENET.

Előbbie, Rátky.

(*A kertben újabb lövés dördül el, e pillanatban az üvegfal egyik ablaka csörömpölve hull szét. Liza és Róza rémülten fogóznak össze. Mikor a lövés elhangzik, a jobboldali ajtón beugrik Rátky.*)

Rátky

(*Az ajtóból kiszól a kertbe.*) Kertész! Hallja? Szóljon a gazdájának, hogy ne lövöldözz be a saját háza ablakait. Inkább a szomszédét! (*Betesz az ajtót, előre jön.*) Jó reggelt hölgyeim! Páratlan lövő Pollacsek ur. Tíz lépésről céloz a kocsiszin kapujára — a kapu akkora, mint a mindenség — de Pollacsek ur nem a kaput találja, hanem a ház ablakát.

Liza

(*Hátat fordít Rátkynak és az üvegfalhoz lép.*)

Róza

(*Halkan Rátkyhoz, a ki ámulva néz Liza után.*) A levél még nála van. Szerezze meg tőle — én nem tudtam vele semmire se menni. Önnek talán sikerül — azt hiszem, kissé szerelmes önbe.

Rátky

(*Halkan.*) Belém?

Róza

(*Végigméri.*) Először esik meg életében? (*Balra el.*)

Rátky

(*Miután Róza betette maga után az ajtót.*) Liza nagysád?

Liza

(*Harczra készen előre lép.*)

Rátky

Hiszen tudja, mire akarom kérni. Liza, — kérem, tépje el azt az ostoba levelet!

Liza

Nem fogom eltépni, elteszem a levelet, mert fegyver lesz a kezemben, fegyver ön ellenében. Nem akarom, hogy többet a házunkba járjon. A néni kedvéért jönne ön ugyanis — de én nem akarom már látni. Engem az első pillanattól kezdve csak bántani tudott — csak bántani — és a mióta önt ismerem, keserűség és nyugtalanság az életem. Oh, hogy gyűlölöm ezért!

Rátky

(*Félre, boldogan.*) Szeret! Szeret! De ennyi gögöt nem törhet meg a szerelem — legfőlebb a féltékenység! Nos, ha szeret, el fogja magát árulni! (*Lizához, a ki balra akar indulni.*) Még csak egy szóra, kisasszony. Rokonszenvét nem tudtam meg-

nyerni, remélem, hogy becsülését nem fogja megtagadni tőlem, ha végighallgatott. Liza, — én nagyon szerettem az ön nagynénjét. (*Pátoszzsal.*) Az igaz szerelem volt az, a melyről a költők dalolnak. De ő — ő sohasem szeretett. Ha szeretett volna, évekkel ezelőtt nem hagyott volna magamra kimondhatatlan bánatommal . . . Képzelteti meglepetésemet, midőn a véletlen nemrégiben az önök pinczéjébe vezetett és én egyszerre magam előtt láttam őt. Bevallom, az első pillanatban nem tudtam elhinni, hogy Róza másé lehet. Szét akartam törni a gátat, mely engem üdvösségemtől elválaszt — (*Szomoruan.*) Hiába. (*Tompán.*) Lemondtam. De azért imádni fogom lángolóan és hiven és ha a halál egykor megvált szenvedéseimtől, akkor is ez lesz utolsó sóhajom: „Róza — szeretlek! Róza!“ (*Meghajlással.*) Ön most mindent tud, kisasszony. Ön kiűzhet a házból, de becsülését nem tagadhatja meg tőlem.

Liza

(*Ingerülten.*) Ugy? azt hiszi?

Rátky

(*Élesen reáfigyelve.*) Vagy meggyülölt azért, a mit mondtam?

Liza

(*Küzködik magában, majd erőt vesz magán és vállat von.*) Miért gyülném? Mi közöm nekem mindehez? Én miattam lehet ön a világ legjellemesebb férfja . . . (*Balra el.*)

VII. JELENET.

Rátky

(*Dúlt arczzal utána siet, homlokához kap.*) A világ legjellemesebb férfja? Oh, — csak ezt ne mondta volna! Most már megint kételkednem kell szerelmében. És én nőismerőnek tartottam magamat! (*Szünet után leül.*) Már pedig így nem mehetek el innen. Meg kell szereznem a levelet — (*Hirtelen elhatározással*) és a leányt is! (*Töprengve.*) Pedig nem okos dolog tőlem, hogy feleségül akarok venni egy leányt, a kibe már is fülig szerelmes vagyok. Biztos, hogy királyi tanácsos lesz belőlem!

VIII. JELENET.

Rátky és Flóris

Flóris

(*Jobbról jön.*) Te itt vagy, Rátky?

Rátky

(*Magában.*) Teremtőm! Most jut csak eszembe: hiszen ennek odaigértem a kis leányt! (*Fenn, korholó hangon.*) Ej, ej, Flóris! Megint nem mentél a klubba! Mit szól majd a miniszter?

Flóris

(*Kicsinyelve.*) Füh, — a miniszter!

Rátky

Pedig, látod, biztosan tudom, hogy közelebb nagyobb változások várhatók a főispáni karban...

Flóris

(*Kicsinyelve.*) Füh, — főispán legyek?

Rátky

(*Magában.*) Még mindig a leány van az eszében!
(*Fenn, szemrehányóan.*) Flóris! Hát igazán megakad-
rod vonni szép tehetségedet a haza szolgálatától?

Flóris

(*Zavarban.*) Éppen nem! És azért meg is akar-
talak kérni, hogy ne csinálj nekem több reklámot a
leányról, — más terveim vannak . . .

Rátky

(*Lelkesen.*) Igérem! De micsoda terveid vannak?

Flóris

Mindenek előtt megszerzem a juris doctor okle-
velét.

Rátky

Lehetetlen!

Flóris

Pedig úgy lesz. Van egy öreg képviselőtársam,
— igen kedves vén korhely, — a ki rendesen ve-
lünk fiatalokkal szokott mulatni. Nem is tudom,
hogyan került szóba köztünk tegnap a jogi tudo-
mány . . . Elég annyi: elmondtam az én öregem-
nek, hogy már csak egy szigorlatom hiányzik a
tudori oklevélhez. — Édes fiam, miért nem teszed
le azt a szigorlatot? kérdi tőlem az öreg. — Semmit
sem értek a közjoghoz, pedig úgy hallom, hogy a
cenzor maliciózus egy gazember. — Erre az én
öregem elkezd torkaszakadtából nevetni és azt

mondja: Édes fiam, nézz reám, az a malicziózus gazember én vagyok.

Rátky

Hát te nem ismered a tanáraidat?

Flóris

Honnan ismerném őket?

Rátky

Most már értem. Le fogod tenni a szigorlatot. És félek, ebből még nemzeti szerencsétlenség lesz, mert egy képviselő, a ki báró is, doktor is, — nem adja a miniszterségen alul.

Flóris

A miniszterségen? (Mereven nézi Rátkyt, aztán újjával a homlokára üt.) Ah!

IX. JELENET.

Előbbie k, Liza.

Liza

(Kerti kalappal a fején, balról jön.)

Flóris

Liza nagysád, — bátor vagyok tiszteletemet tenni . . .

Liza

(Százaron.) A nénit ott benn fogja találni!

Flóris

A nénit? (Zavartan nézi hol Lizát, hol Rátkyt, majd balra el.)

Rátky

(Mikor Liza a jobboldali ajtóhoz ért.) Liza!

Liza

(Némán megfordul.)

Rátky

Magyarázza meg nekem, Liza, egy ilyen okos leány, mint ön, hogyan veheti komolyan azt az émelítő badarságot, a mit az előbb elszavaltam? Őszintén szólva, hadiesel volt, a mely azonban csütörtököt mondott. Azt hittem, ilyen uton talán megszerezhetem azt a szerencsétlen levelet. (Hosszan nézi Lizát, szünet után tüzzel.) Liza, hát komolyan hiszi, hogy én mást tudnék szeretni, mint önt?

Liza

(Rémülten.) Ön — engem? Ön — engem?

Rátky

Igen — szeretem! Higyje el, annyira szeretem, hogy szinte szégyelem magamat.

Liza

(Egy ideig ámulva néz reá, majd felkaczag.) Ah — értem már, értem! Jól van. Ez a hadiesel nem mondott csütörtököt (Előveszi a levelet, golyóvá gyüri és indulatosan Rátky lába elé dobja.) Itt van a levele! Most vége a számadásunknak. Most elhiheti, ha azt mondom, hogy gyűlölöm — gyűlölöm — gyűlölöm.

X. JELENET.

Előbbiek, Pollacsek.

*Pollacsek**(Megjelenik az üvegfal mögött, a kert baloldalán. Pisztolyát nézegeti.)**Rátky**Nekem a levél egészen közömbös. Eddig is azért érdekelt csak, mert az ön kezében tudtam. (Gyöngéden.) Liza!**Liza**A levelet akarta! Csak a levelet!**Rátky**(Indulattal.) És ha bebizonyítom, hogy nem tördöm többet a levéllel?**Liza**Nem tudja bebizonyítani!**Rátky**Nem?! (Fölveszi a levelet a földről, a baloldali nyitott ablakhoz siet, indulatosan.) Pollacsek ur! Itt van a levél!**Pollacsek**(Elkapja az ablakon át.) Hah! A levél! (Mintán egy pillantást vetett a levélbe, felkiáltott, aztán balról jobbra végigfutott az üvegfal mögött.)**Liza**(Kezeit tördelve Rátkyhoz.) Rátky — Rátky — mit tett!*

Rátky

(*Ingerülten.*) Máskor tessék nekem elhinni, ha azt mondom, hogy szeretem.

Pollacsek

(*Beront a jobboldali ajtón, egyik kezében a levelet tartja, a másikban a magasra emelt pisztolyt.*) Hah, — itt talállok, csábító!

Rátky

(*Nyájasan.*) Jó napot, kedves Pollacsek ur!

Pollacsek

Én nem vagyok kedves Pollacsek ur, — én ítélőbirád vagyok! (*Reáemeli a pisztolyt.*) Felelj ezért a levélért!

Rátky

(*Egy gyors pillantást vet Lizára, magában.*) Ah, most szint kell vallania! (*Feltárja kabátját és a pisztoly elé áll.*) Bűnös vagyok. Lőjjön.

Liza

(*Egy szökéssel Rátky előtt terem. Pollacsekhez.*) Nem, — nem engedem, hogy bántsa!

Rátky

(*Boldogan magához öleli Lizát.*) Lássa, — így megértjük egymást!

Liza

(*Kiragadja magát és zavartan előre jön.*) Ah!

Pollacsek

(*Rátkyhoz.*) Ne feledje, hogy pisztolyom esőve előtt áll!

Rátky

(*Lassan feléje megy.*) Soha nagyobb biztonságban nem érzem magamat, mint mikor a pisztolya csöve előtt állok. Hiszen maga még a bazilikát is elhibázná! (*Csuklón fogja, előrevezeti, félhangon.*) Hallja, Pollacsek ur, most már elég volt a vérengzésből! Ha még egyszer pisztolyt merészkedik a kezébe venni, a Vihar-ban úgy lezáfolom a három testőrt, mintha közönséges börze-kacsa volna. Egy pityke se marad meg belőlük!

Pollacsek

(*Leteszi a pisztolyt az asztalra.*) De ez a levél!

Rátky

Miféle levél? Ah — ez a levél. Ezt ő nagysága írta hozzám.

Pollacsek

Milyen feneketlen romlottság! Még csak nem is tagadja!

Rátky

(*Magában.*) Kétségbeejtő! Nem jut eszembe semmi! Semmi!

Pollacsek

(*Olvassa a levelet.*) „Kedves Rátkym!” (*Szól.*) Kedves Rátkym! (*Olvas.*) „Három óraker itthon várom”. (*Szól.*) Három óraker! (*Olvas.*) „A szerelem istene vezérelje hozzám!” (*Szól.*) A szerelem istene! Mi köze az én feleségemnek a szerelem istenéhez? (*Olvas.*) „Rózsa.” (*Szól.*) Csak így — Rózsa! Azt hitték, hogy három óraker aludni fogok.

Rátky

(*Magában.*) És nem jut eszembe semmi!

Liza

(*Pollacsekhez lép.*) Igazán azt hittük, hogy három órákor aludni fog. A bácsinak egyelőre még nem lett volna szabad erről tudnia. Meglepetés akart lenni.

Pollacsek

Köszönöm az ilyen meglepetést!

Liza

A néni rögtön észrevette, hogy Rátky ur érdeklődik irántam. A néni pártfogolt bennünket, de azt mondta, ne szóljunk még a bácsinak — a bácsinak néha különös bogarai vannak. Ugy terveztük, hogy ma megbeszélünk mindent, (*Szemérmetesen habozva.*) Rátky aztán megkéri a bácsitól a kezemet.

Rátky

(*Félre, elragadtatással.*) Az angyal — úgy füllent, mint egy hadi tudósító!

Pollacsek

(*Lizához ámulva.*) Hát rólad volt szó? Hát téged akart feleségül venni?

Liza

Talán nem is Rózát!

Rátky

(*Lelkesen.*) Esküszöm — Rózát soha sem akartam feleségül venni! (*Magában.*) És ez igaz is!

Pollacsek

Hát így áll a dolog?

Rátky

Őn talán mást gondolt? Vallja be, mit gondolt?

Pollacsek

Én? Oh — semmit! Biztosítom, nem is gondoltam semmit! (*Félre.*) De jó, hogy nem szóltam! Hallatlan, felsülés lett volna! És milyen udvariatlan voltam az asszonyhoz! Ezt jóvá kell tennem.

XI. JELENET.

Előbbie, Róza, Flóris.

Róza

(*Kalappal a fején balról jön.*)

Pollacsek

Róza, mindent tudok, megmagyarázták nekem a levél történetét. Ugy-e, megbocsátasz?

Rátky

Megálljunk! (*Rózához.*) Megbocsáthat neki; de csak oly föltétel alatt, ha ünnepélyesen megígéri, hogy soha többet pisztolyt nem vesz a kezébe!

Róza

(*A ki addig megszeppenve nézett körül, most hirtelen felülkerekedik.*) Igen, — csak úgy bocsáthatok meg!

Pollacsek

(*Küszködve.*) De a társadalmi kényszer . . .

Rátky

(*Hozzálép, halkan.*) Igérje meg, mert különben le-
czáfolom azt a három testőrt . . .

Pollacsek

(*Ijedten.*) Igérem! Becsületszavamra igérem,
hogy sem vontesövü, sem simacsövü pisztolyt nem
veszek a kezembe . . .

Rátky

(*Halkan.*) Ez fájni fog az üvegeseknek!

Pollacsek

És gavallér-ember megtartja szavát. Liza, most
rajtad a sor, hogy nyilatkozzál.

Róza

(*Némi éll.*) Ugy látszik, Liza már nyilatkozott is?

Pollacsek

(*Karonfogva előrevezeti Lizát, halkan.*) Kedves ba-
rátom, nagykoru vagy és csinálhatsz, a mit akarsz.
Figyelmeztetek azonban, hogy ez a Rátky nagyon
léha, csélcsap embernek látszik . . .

Rátky

(*A ki észreveszi Liza habozását, hozzálép.*) Liza!

Liza

(*Szerelmesen hozzásimul.*) Menjen, — gyűlölöm!
Az ön kedvéért már nekem is hazudnom kellett!

Rátky

Minden hazugság, csak egy igaz: nagyon szeretem!

Liza

És ez igaz? Hihetek önnek, Rátky?

Rátky

(Meggyőződéssel.) Oh, — hát hazudtam én valaha?

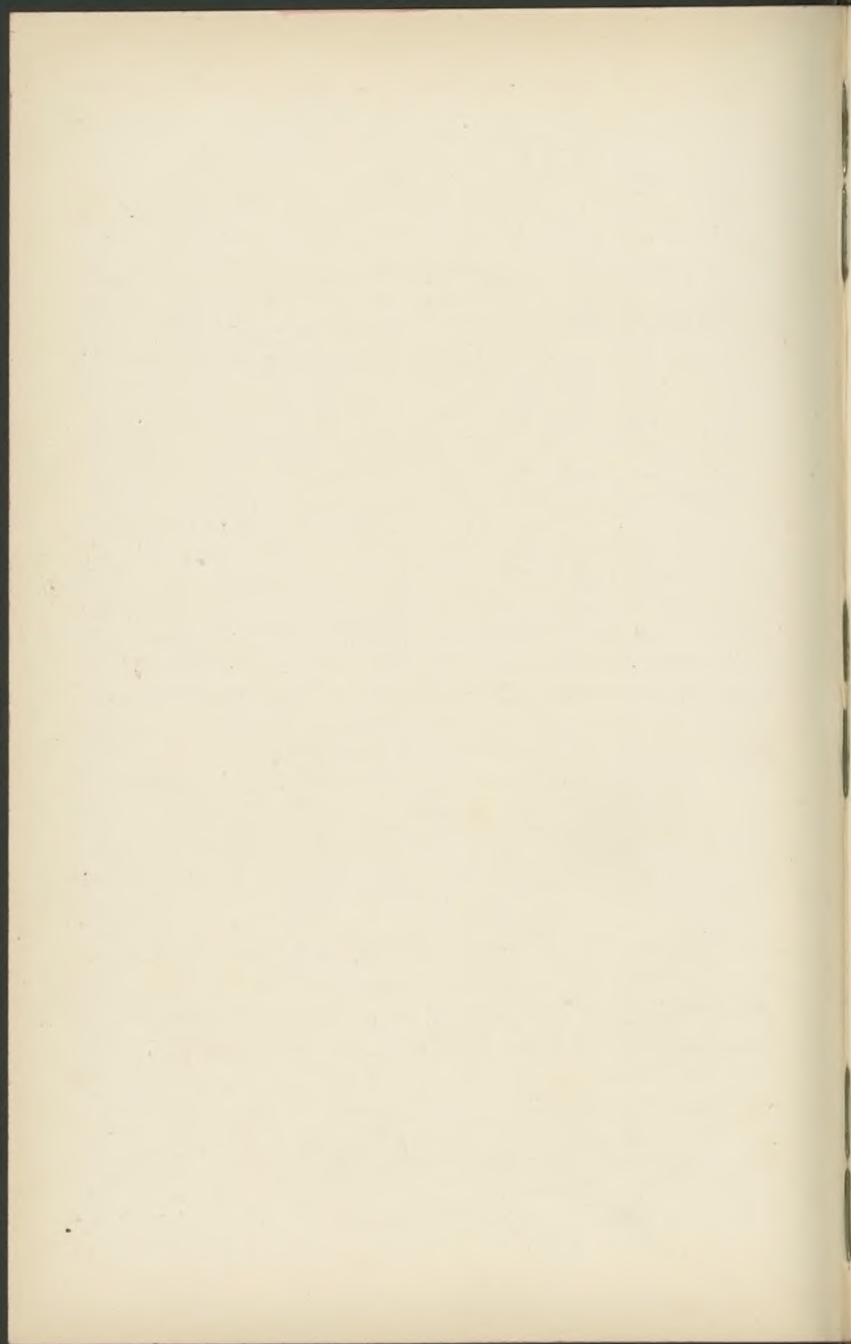
Pollacsek, Róza és Flóris.^a

(Gúnyos kacagásban törnek ki.)

Liza

(Nyomatékkal.) Az én férjem nem lesz sem csélcsep, sem léha. (Vonakozással Rózára.) Az én férjem szeretni fog engem, egyedül csak engem — (Erélylyel.) mert akarom! (Rátkynak csókra nyújtja kezét.)

(Vége.)

Legújabb szépirodalmi munkák.

Baumbach Rudolf. <i>Regék</i> , frt 2.50, díszkötésben frt	3.50
Bródy Sándor. <i>Hőfőherke</i> . Regény. Kötve --- „	—50
Czóbel Minka. <i>Fehér dalok</i> --- --- --- „	1.50
Gárdonyi Géza. <i>Túrczák</i> --- --- --- „	—60
— -- <i>Novellák</i> --- --- --- „	—60
Herczeg Ferencz. <i>A dolovai nábob leánya</i> . Dráma 5 felvonásban, frt 1.20, díszkötésben --- „	1.80
— — <i>A három testőr</i> . Bohózat 4 felvonásban, frt 1.20, díszkötésben --- --- --- „	1.80
Hock János. <i>Nagybőjtői szent beszédek</i> --- --- --- „	1.20
Justh Zsigmond. <i>Gányó Julcsa</i> . Regény --- --- --- „	1.20
Kenedi Géza. <i>Szénrajzok</i> --- --- --- „	1.50
Komócsy József. <i>Szerelem könyve</i> . 3-ik kiadás. Ára füzve frt 1.20, díszkötésben --- --- --- „	2.—
Külföldi írók. 100 külföldi író 100 elbeszélése. Öt kötet. Egy-egy kötet ára füzve frt 1.50, díszkötésben --- --- --- --- --- „	2.—
Minden kötet önálló egészlet képez és 18—20 elbeszélést tartalmaz.	
Pekár Gyula. <i>Dodó főhadnagy problémái</i> . Elbeszélések. Ára --- --- --- --- --- „	2 —
Petelei István. <i>Jetti és egyéb elbeszélések</i> , frt 1.60, díszkötésben --- --- --- --- --- „	2.50
Szalai Fruzina. <i>Versek</i> --- --- --- --- --- „	1.40
Szabolcska Mihály. <i>Hangulatok</i> , frt 1.50, dísz- kötésben --- --- --- --- --- „	2.50
Szomaházy István. <i>Huszonnégy óra</i> . Elbeszélések --- --- --- --- --- „	1.50

Singer és Wolfner kiadásai, Budapest.

Víg és komoly magánjelenetek gyűjteménye.

Egy-egy füzet ára 15 kr.

Az eddig megjelent füzetek tartalma:

1. füzet: **A kakasülőn.** Vig monolog. Irta: *Gabányi.*
- *2. füzet: **A szórakozott kisasszony.** Vig monolog. *Charles Monselet* után. Irta: *Gabányi.*
3. füzet: **Desperat ur.** Vig monolog. *Jules de Marthold* után. Irta: *Gabányi.*
4. füzet: **Az élet.** *Grenet Dancourt* után szabadon fordította: *Szentpéteri.*
5. füzet: **Filippó.** Vig monolog. Irta: *Gabányi.*
6. füzet: **Szeretem a nőket.** Vig monolog. Irta: *Georges Lorin.* Fordította *Szentpéteri.*
- *7. füzet: **A levél.** Vig monolog. Irta: *Gabányi.*
8. füzet: **A légy.** Vig monolog. *Emile Guard* után. Fordította: *Hevesi József.*
9. füzet: **Az öreg tánczmester.** Tragikomédia. Irta: *Csikó G.*
10. füzet: **Lóco.** Vig monolog. Irta: *Gadi M.*
11. füzet: **Egy baleset.** Dialog. Irta: *Gabányi.*
12. füzet: **A kék harisnyás.** Tréfa. Irta: *Radó Antal.*
13. füzet: **A kómikus.** Magánjelenet. Irta: *Kürthi Emil.*
14. füzet: **Az orr.** Vig monolog. Irta: *Peterdi S.*
15. füzet: **A hajótörés.** Komoly monolog. Irta: *Coppée.* Fordította: *Gabányi.*
16. füzet: **Gábor mester.** Komoly monolog. Irta: *Lenkei H.*
17. füzet: **A Rákok.** Fordította: *Ujváry,* és *Udvarias ember.* Fordította: *Szilágy.*
18. füzet: **Fekete frakkban.** Irta: *Dreyfuss.* Ford.: *Kuliffay Ede.*
19. füzet: **Buzogány Sebestyén.** Rózsatolvaj. Irta: *Pösa Lajos.*
20. füzet: **Az új lakó.** Irta: *Gabányi.*
21. füzet: **A fogadás.** Irta: *Hangay Oktáv.*
- *22. füzet: **Bál után.** Monolog. Irta: *Szécsi Ferencz.*
23. füzet: **A függöny.** Monolog. Irta: *Eugène Verconsin.*
24. füzet: **Hazaérkezés.** Monolog. Irta: *Kortambert R.*
25. füzet: **Az irodában.** Monolog. Irta: *Porzsolt K.*
26. füzet: **A monolog ellen.** Monolog. Irta: *Ábrányi E.*
- *27. füzet: **Az anya.** Monolog. Irta: *Gabányi.*

SINGER és WOLFNER KIADASAI, BUDAPEST.

28. füzet: Egy kedves ember. A bánya-szerencsétlenség. Irta: *Gabányi.*
29. füzet: Teljes végeladás. Saphir után szabadon fordította *Hangay Ocláv.*
30. füzet: A ki mer az nyer. Jelenet. Irta: *Murai K.*
31. füzet: A mama. Vigjáték két jelenésben. Irta: *Murai Károly.*
32. füzet: Az író u. Isó forintja. Irta: *Molnár György.*
33. füzet: A revolver. Jelenet. Irta: *Murai Károly.*
34. füzet: A váratlan fordulat. Jelenet. Irta: *Murai Károly.*
35. füzet: Excelsior! vagy a szív és öntudat harcza. Irta: *Molnár György.*
36. füzet: Jer ide. Irta: *Gabányi.* — A „Jer ide“ nem monolog hanem drámai gyakorlatok s azért vettük fel ezt a gyűjteményünkbe, mert azok, a kik szavalni szeretnek s szavalni szoktak, nagy hasznát vehetik e füzetkének.
37. füzet: A tolvaj. Monolog. Irta: *Gabányi.*
38. füzet: Legénybucsu. Magánjelenet. Irta: *Szécsi F.*
39. füzet: Hypnotizmus. Párjelenet. Irta: *Gabányi.*
40. füzet: Oh azok a nők! Vig magánjelenet uraknak. Irta: *Nosvai Hugó.*
- *41. füzet: Oh ezek a férfiak! Vig magánjelenet, hölgyeknek. Irta: *Nosvai Hugó.*
42. füzet: A színész. Monolog. Irta: *Thury Zoltán.*
43. füzet: Leánykérés előtt. Monolog. Irta: *Tábori R.*
44. füzet: Egy ideges ember. Monolog. Irta: *Gabányi.*
- *45. füzet: Férjhez menjek? Monolog. Irta: *Nosvai Hugó.*
46. füzet: Mézes hetek után. Vigjáték egy felvonás. Irta: *Gyalui Farkas.* (Egy ur és egy hölgy számára.)
- *47. füzet: Clary contra Clary. Monolog hölgyek számára. Irta: *Millaud Edvárd.* Fordította: *Füzi J. Béla.*
48. füzet: Othello Kis-Pesten. Monolog. Irta: *Velési László.*
- *49. füzet: Bakfis álmok. Monolog hölgyek számára. Irta: *Hellai Jenő.*
50. füzet: Az utolsó felvonás. Magánjelenet. Irta: *Karcsag Vilmos.*
51. füzet: A föld és népe. Cultur historico, geographico, humoristico felolvasás. Dr. Solphurius és mások nyomán írta: *Gabányi Árpád.*
52. füzet: A volapük. Monolog. Irta: *Gabányi Árpád.*
53. füzet: Az öngyilkos. Monolog. Irta: *Gabányi Árpád.*
- *54. füzet: A kis kíváncsi. Magánjelenet fiatal leányoknak. Irta: *Nosvai Hugó.*
- *55. füzet: Az első szerelmes levél. Monolog hölgyeknek. Irta: *Thewrewk Árpád.*
56. füzet: Találkán. Monolog. Irta: *Vári Dezső*

*) A *-gal jelzettek hölgyeknek való monologok.

SINGER és WOLFNER KIADÁSAI, BUDAPEST.

Műkedvelők színháza:

Egy-egy füzet ára 30 kr.

1. Virágfakadás. Vigjáték egy felv. Irta: *Murai K.*
2. A szamócza. Vigjáték egy felvonásban Irta: *André Theuriet.*
3. Vasárnap délután. Vigjáték egy felvonásban. Irta: *Eugène Labiche*
4. A kismama. Vigjáték egy felvonásban. Irta: *Karcsag V.*
5. Elkésett ötletek. Vigjáték egy felvonásban Irta: *E. D'Hervilly*
6. Ajánlott levél. Vigjáték egy felvonásban. Irta: *Eugène Labiche.*
7. Hármasszövetség. Vigjáték egy felvonásban Irta: *Torkos L.*
8. Ó. Vigjáték egy felvonásban. Irta: *Najac Emil.*
9. A varázslat. Vigjáték egy felvonásban. Irta: *J. Normand.*
10. Két év múltán. Vigjáték egy felvonásban. Irta: *Almási Tihamér.*
11. Rendelő óra. Vigjáték egy felvonásban Irta: *Almási Tihamér.*
12. Az érdemkereszt. Dramolet egy felv. Irta: *Almási Tihamér.*

Kozma Andor munkái.

Próza. Füzve	frt 1.40
Diszkötésben	" 2.—
Versek. Füzve	" 1.40
Diszkötésben	" 2.—
A két kötet egy diszkötésben	" 3.60
A tegnapi és a ma. Költemények. Ára füzve	" 1.50
Diszkötésben	" 2.50

Justh Zsigmond munkái.

A puszta könyve. Rajzok és elbeszélések	frt 1.—
A pénz legendája. Regény	" 1.40
Gányó Julcsa. Regény	" 1.40

Most jelent meg!!

JETTI és egyéb elbeszélések.

Irta: PETELEI ISTVÁN.

Ára frt 1.50.

Diszkötésben frt 2.50.

SINGER és WOLFNER KIADÁSAI BUDAPESTEN.

Az „EGYETEMES REGÉNYTÁR“-ban

eddig megjelent 153 kötet, szerzők szerint

A B C rendben.

	évf.	köt.
Abonyi. Magduska öröksége, regény	II.	7-8
A „pénzes molnár“ románcza.	IV.	12
Aldé. Az uri körökben.	I.	18
Beniczky. Saját kezébe, regény	I.	16
„O az“ regény.	III.	1-2
A hegység tündére, regény	V.	1-2
Bang és pénz, regény	VI.	6-7
A vér	VII.	18
Békési Antal. Kálvárián	X.	11.
Boisgobey. A kék ratyol, regény.	I.	7-8
Bret-Harte. Yerba Buena	VII.	6-7
Bródy S. Emberek. Elbeszélések.	III.	17
Faust orvos.	V.	10
Nyomor	VIII.	28
Hófehérke, regény	IX.	9
Burnett F. H. „A kis lord“, regény.	IV.	16
Carmen Sylva. Tábori posta,	II.	17-18
Cherbuliez. Holdenis Mets,	III.	7-8
Miss Rovel	V.	17-18
Coleman John. Curly egy színész története	VI.	5
Collins. „Nem!“ regény	I.	18-14
Conway. Beatrice házassága,	I.	4-5
Elő halott,	II.	3-4
Paulina,	V.	8-4
Couperus Louis. Végzet. Regény.	VIII.	17
Crocker B. A szép Neville kisasszony	IX.	7-8
Csiky Gergely. Az elvált asszony, regény	IV.	1-2
Daudet E. Az elitált leánya	V.	18-14
Delpit A. A marquisné, regény	II.	18-14
Hét év múltán. Regény	VIII.	5-6
E. A hitetlen,	III.	8-4
Dosztojevszkij. Fehér éjszakák, regény	III.	18
Eckstein. Violanta,	I.	15
Filon. Ibolya. Regény.	IX.	10
Farina Salvatore. Vénusz. Regény	VIII.	18
Feuillet. A halott,	I.	9
Az övegy,	II.	6
Művészbecsület	VI.	8-9
Gonzales. Egy csontváz elbeszélése	I.	17
Groller. A tábornok ur fia, elbeszélés.	III.	10
Gunter A. C. Marina Mr. Barnes of New-York	VIII.	5-6
Gyarmathyné. A havasok alján	VI.	10
Haggard Rider. „Ő“, regény	IV.	8-4
Herczeg Ferencz. Fenn és lenn	V.	11-12
Simon Zsuzsa. Regény	IX.	1-2
Heyse P. Felejthetetlen szavak	V.	15
Hungerford Mrs. Kis hercegnő	VII.	14
Jókai M. A ki a szívét a homlokán hordja.	V.	16
Kazár. Lég és föld. Kitérült évek, két elbeszélés.	III.	9
„A szívárvány“, regény	IV.	16
Kövérv Ilma. Damáz Margit.	VII.	18

	évf.	köt.
Letneff. Anjuta. Orosz regény	IV.	17-18
Lindau. Jung Helén, elbeszélés	II.	9
" Lázban, regény	VI.	17
Margitay. Megölt lelkek, regény	II.	5
Mikszáth. A lohinai fű, elbeszélés	I.	8
" A fészek regényei, elbeszélések	II.	18
" „Almanach 1888“, 14 elbeszélés	III.	5-6
" „Almanach 1888-re“,	IV.	5-6
" „Almanach 1890-re“,	V.	5-6
" „Almanach 1891-re“,	VI.	8-4
" „Almanach 1892-re“,	VII.	8-4
" „Almanach 1893-re“,	VIII.	8-4
" „Almanach 1894-re“,	IX.	8-4
Mudreny. Ildeiné leánya ered. reg.	VI.	15-18
Ohnet. A bánya, regény	I.	1-2
" Lise Fleuron, regény	I.	10-11
" A Croix-Mort grófnők, regény	II.	1-2
" Sarah grófnő, „	II.	10-11
" Akarat, „	III.	11-12
" Bameau orvos	IV.	13-14
" Utolsó szerelem	V.	8-9
" A Pierre lelke	VI.	1-2
" A vasgyáros (hámosos)	VI.	11-12
" A gyűlölség adója	VII.	1-2
" Nimród és Társai.	VIII.	1-2
Ouida. A freskók, regény	III.	15
Petelei. A fülemile, elbeszélés	I.	12
Rákosi Viktor. Téli regé	VIII.	10
Reade Charles. Titok	VIII.	14-15
Savage R. Henry. Hivatalos feleség	VIII.	9
Schultz Jeanne. A fogadalom	VIII.	11
Sersao. Isten hozzád szerelem, olasz regény	VI.	13-14
Sudermann. A kegyencz	VII.	11-12
P. Szathmáry. Balassa Bálint, *ört. regény.	II.	12
" A legszebb hercegnő, regény	III.	13-14
" A kiengesztelt átok.	VII.	15
Tábori Rób., Nagy játék	VIII.	7-8
Tarchetti. A szív küzdelmei	V.	7
Theuriet. Veszedelemes bűbáj	VII.	9-10
Tinsau Leon. A hívők, regény	VI.	18
" A tilalom	VII.	16-17
Toinal. A jubilánsok, regény	I.	6
Turgenyev. Első szerelem. Kipp-Kopp, elbesz.	II.	15
Uchard. Blaisot kisasszony, regény	III.	18
Váradl Antal. Elmult évekből	VII.	8
Verga. Egy apácza története.	VII.	5
Welten. Egy éjszakára bezárva	I.	8
Werner. Szent-Mihály	IV.	9-10-11
Werner Gy. Anteusz	VIII.	12-13
Zola Emile. Álom, regény	IV.	7-8

Egy-egy kötet ára csinos piros vászonkötésben 50 kr.
Kapható minden könyvkereskedésben.

Újabb és jelesebb szépirodalmi munkák jegyzéke.

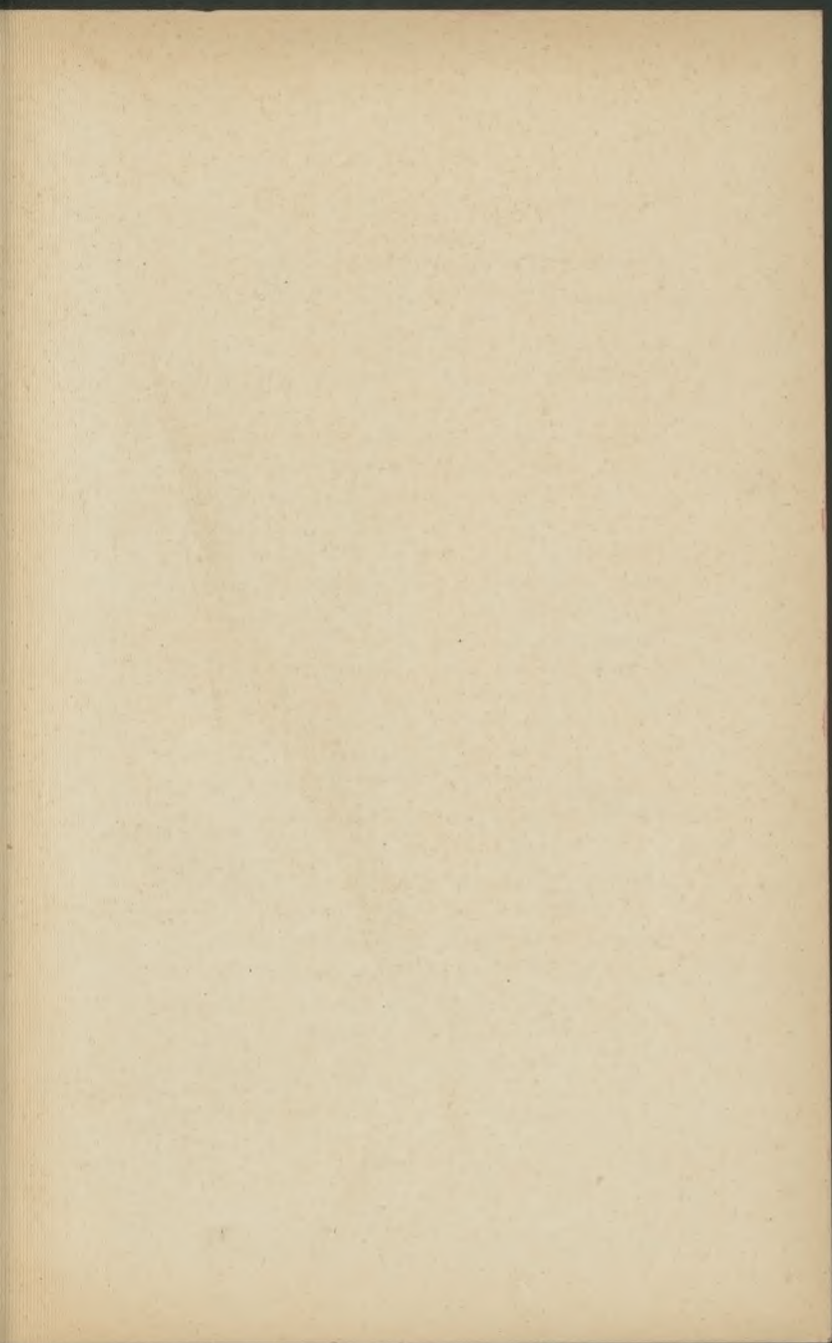
Adorján Sándor. <i>Keleti képek.</i> 1.50, kötve ... frt	2.20
Bárony István. <i>Dobogó szívek.</i> Elbeszélés ... „	1.—
Bartók Lajos. <i>Régi lant.</i> Költemény ... „	1.—
Beniczkyné Bajza Lenke. Díszkiadás képekkel. <i>Nyomaveszett.</i> Két kötet frt 2.40, díszköt. „	4.—
— — <i>Delila,</i> frt 1.20, díszkötésben ... „	2.—
— — <i>Az anyajegy,</i> frt 1.20, díszkötésben ... „	2.—
— — <i>Egy szegény leány története,</i> frt 1.20, dísz- kötésben ... „	2.—
— — <i>Herczegi korona.</i> Két kötet, frt 2.40, dísz- kötésben ... „	4.—
— — <i>Saját kezébe.</i> Regény. Kötve ... „	—50
— — <i>„Ő az.”</i> Regény. 2 kötet. Kötve ... „	1.—
— — <i>A hegység tündére.</i> Regény. 2 kötet. Kötve „	1.—
— — <i>Rang és pénz.</i> Regény. 2 kötet. Kötve ... „	1.—
— — <i>A vér.</i> Regény. Kötve ... „	—50
— — <i>A házasság titka.</i> Regény ... „	1.—
Bogdányi M. <i>Pupák uram</i> ... „	1.—
Bródy Sándor. <i>Faust orvos.</i> Finom kiadás ... „	1.20
— — <i>Faust orvos.</i> Regénytár-kiadás. Kötve ... „	—50
— — <i>Emberék.</i> Elbeszélések ... „	—50
Carmen Sylva. <i>Tábori posta.</i> Regény. Ajándék- kiadás, díszkötésben ... „	2.50
Csepreghy Ferencz összes munkái, öt kötet ... „	5.—

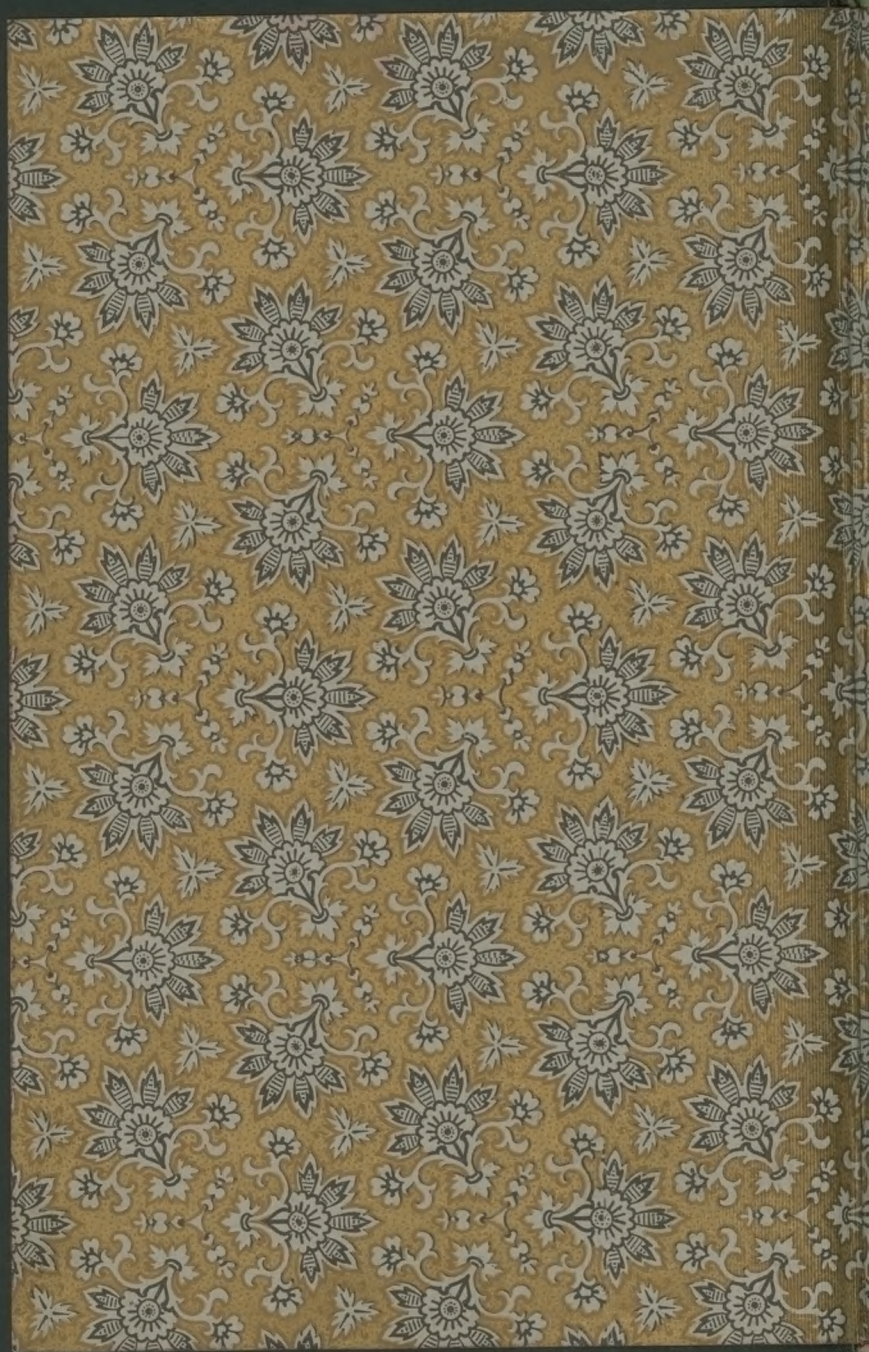
Singer és Wolfner kiadásai, Budapest.

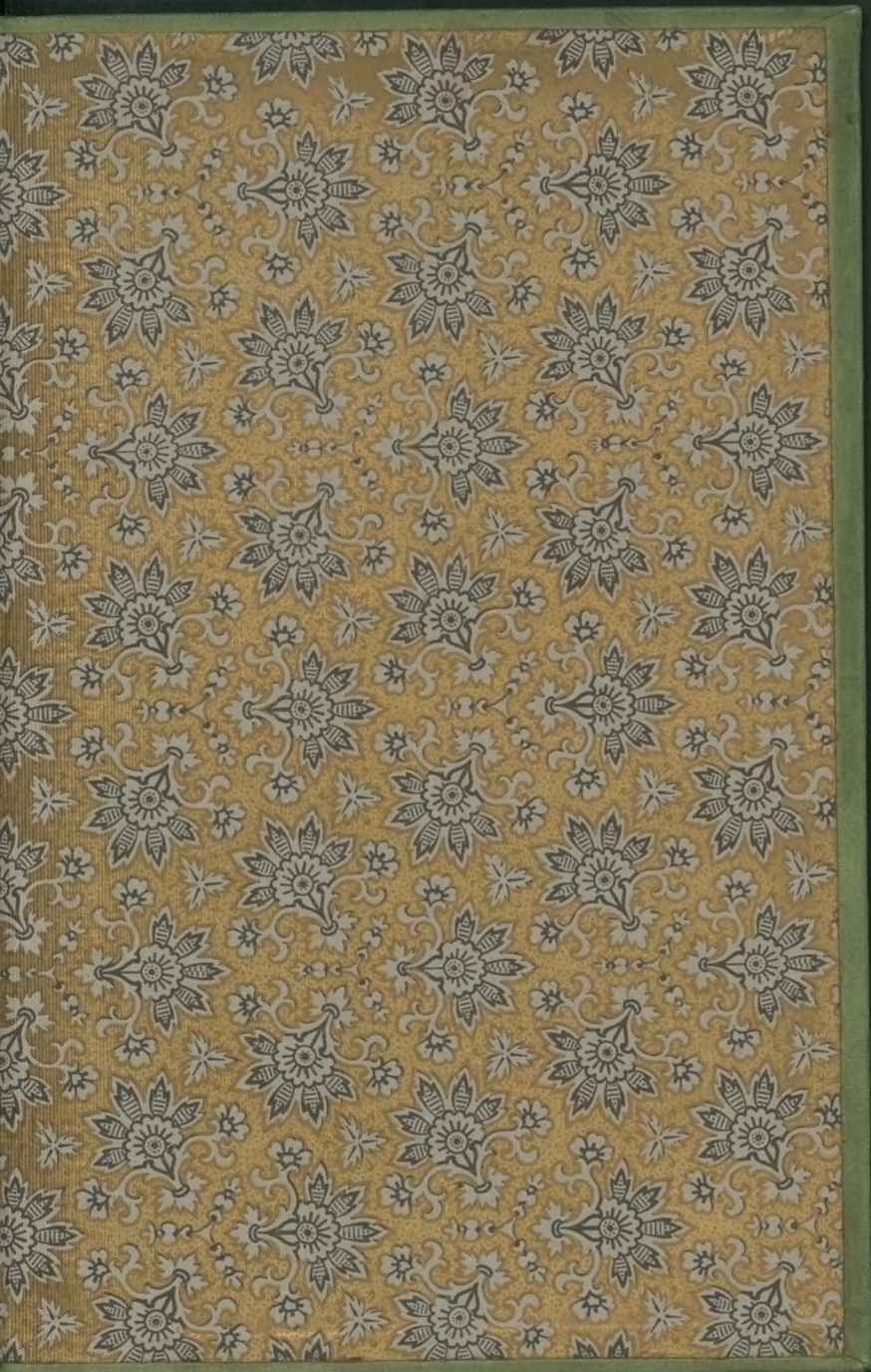
Czóbel Minka. <i>Költemények</i> , frt 2.—, díszköt. frt	3.50
— — <i>Maya. Költemények</i>	1.—
Dosztojevszky T. <i>Raszkolnikow.</i> (Bűn és bűn- hődés.) Regény három kötetben, frt 4.50.	
Kötve	7.—
Gonda Dezső. <i>Ágnes.</i> Regény	1.—
Gyarmathy Zsigáné. <i>A havasok alján.</i> Elbesz.	
Kötve	—50
Herczeg Ferencz. <i>Mutamur.</i> 26 elbeszélés. 2-ik kiadás, frt 1.40, díszkötésben	2.50
— — <i>Fenn és lenn.</i> Regény, frt 1.—. Kötve	1.80
— — <i>Simon Zsuzsa.</i> Regény, frt 1.60, díszköt.	2.50
Jókai Mór. <i>A ki a szívét a homlokán hordja.</i> Kötve	—50
Justh Zsigmond. <i>A puszta könyve.</i> Elbeszélések	1.—
— — <i>A pénz legendája,</i> Regény	1.20
Kabos Ede. <i>Harakiri.</i> Elbeszélések	1.—
Kozma Andor. <i>Próza.</i> Elbeszélések, frt 1.40, díszkötésben	2.—
— — <i>Versek</i> , frt 1.40, díszkötésben	2.—
— — <i>A kettő egy díszkötésben</i>	3.—
— — <i>A tegnap és a ma</i> , frt 1.50, díszkötésben	2.50
Kunos Ignác dr. <i>Anatóliai képek.</i> Eredeti képekkel	1.—
Lipcsey Adám. <i>Gyöngyvirágok és kisebb versek</i>	1.—
— — <i>Árnyék.</i> Ujabb költemények	1.—
Magyar Dekameron. 100 magyar író 100 legjobb elbeszélése. Szerkesztette <i>Hevesy József.</i> Egy-egy kötet ára 1 frt 50 kr. Díszkö- tésben 2 frt. Az öt kötetet képező 100 elbeszélés ára díszkötésben tokkal	10.—

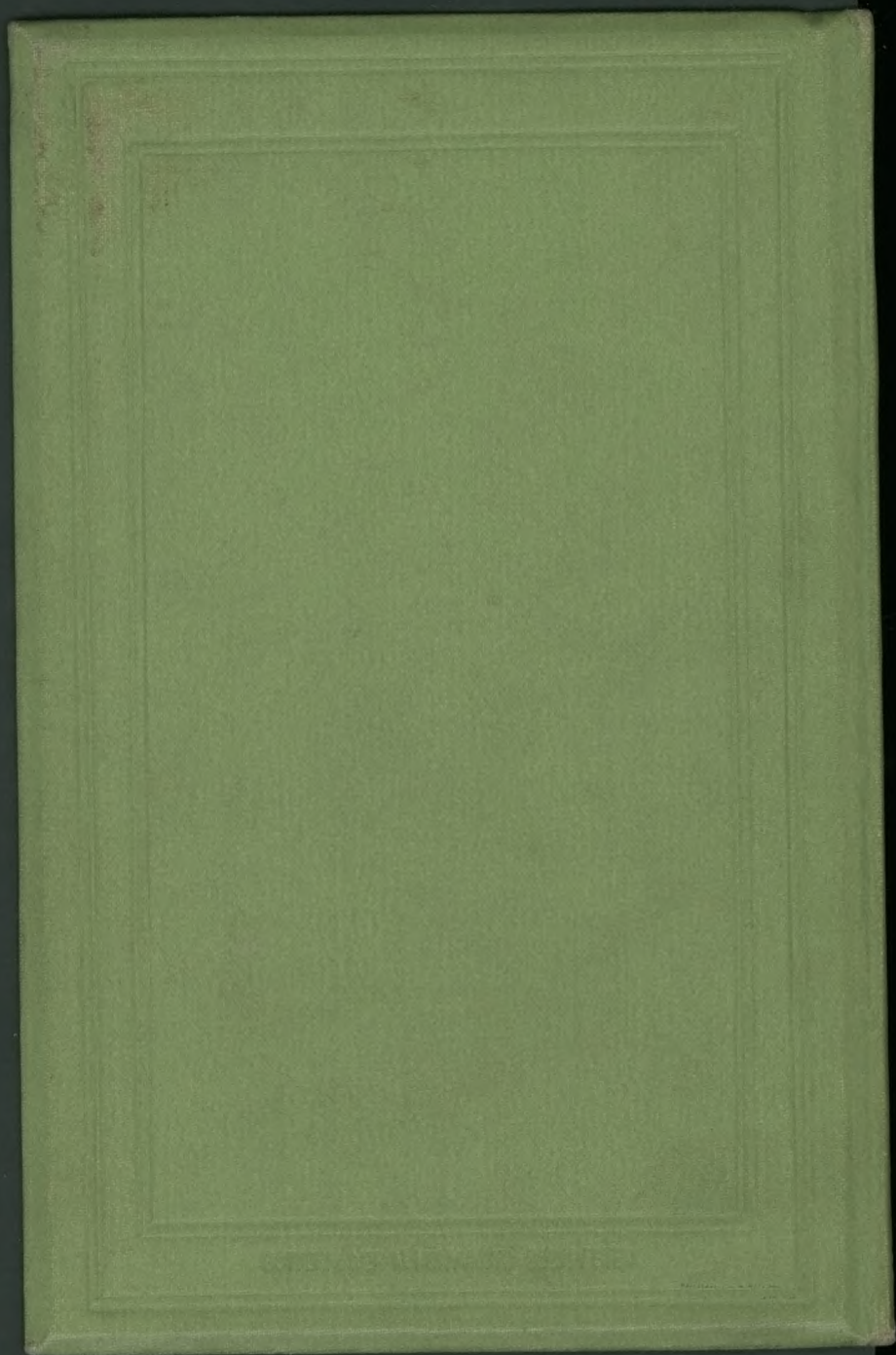
Singer és Wolfner kiadásai, Budapest.

HERCZEG

A

három
festő

HERCZEG

